

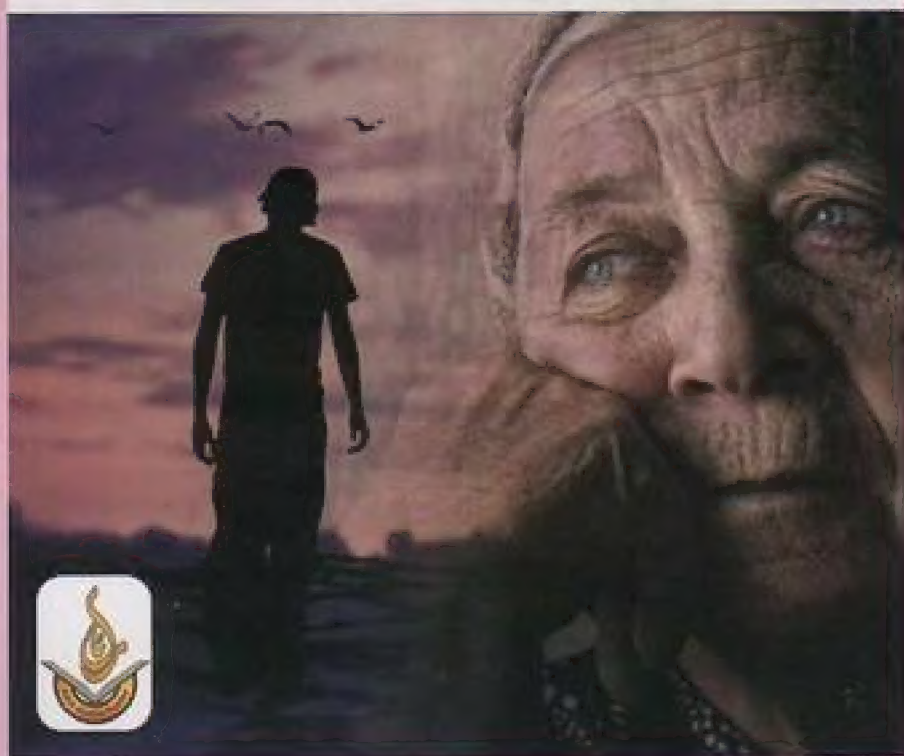
خالد نیر توغروڻ

جاس دووم

ته نهها دا بکھ منتدی اقرأ الشقانی خوئسیو یستووم

www.iqra.ablamontada.com

هاواری رۆله یه ک

تەنھا دايگم خۆشيو يستووم

ھاۋارى پۆلئەيەك

ناوی کتیب: ته نه دایکم خۆشیویستوم

هاواری پۆله یهك

نووسهر: خالید ئیرتوغول

وهرگیر: گه شبین طاری نه جیب

بهراوردکردنه وه: تارا محمد

دارشته وه: به فراو جمال

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

له به پێوه به رایه تی گشتی کتیبخانه گشتیه کان

ژماره (۱۰۱۲) ی سالی ۲۰۱۴ ی پیدراوه

بەشى يەكەم

ناوم "نازاد"ە.

ئەمە چىرۇكى ژيانمە.. ژىنىكى نامۇ..

ناھى عەشق و، بىۋەقايى و پەشىمانى...

سەرگۈزشتەيەكى سەرسامكەر و،

بىۋېنە و، لىۋان لىۋو بە نەسرین و

تال و سوۋىرىيەكانى رۇزگار....

گەنجىكى بىۋەقايى چارە بووم، لە دەمە و بەھارى ژيانمدا
بووم. ھەرگىز بە خەيالدا نەھاتبوو بېمە خاۋەنى مىراتىيەكى زۆر و،
دەۋلەتمەند بېم، بەلام ئەو سامانە حازىرە دەستەم لەگەل ھەستى
لەخۇبايى بوون و چەۋاشە بوونم بوونە ھۆى ئەۋەى خۇم لەنىو
جىھاننىكى سەرسوۋپەنەردا بدۆزمەۋە!
ئەو سەركەشىي و بىياكىيەشم ھۆكارى ھەلۋەرىنى چىرۋى ژيانم
بوو.

ئەو كەسەى ھەردەم چاودىز و خەمخۆرى ھەناسەساردەم بوو لەو
سەردەمانەى خەيال پلاویدە، تەنھا دایكە بىچارەكەم بوو، كە ھەموو
پۆڭك لىم دەپاراپەو و تكاى لى دەكردەم ھەست بەو مەترسییانە بكەم
كە دەوریان تەنیوم.. بەلام ئەفسوس.. ھىچ بايەختىكم بۆ تەكاكانى
دانەنا و، بەھۆى مەوہ دلە زیزەكەى -كە چەندىن جار وردوخاشم
كردبوو- پۆڭلە دواى پۆڭزاكوتەر دەبوو...

لەسەرەپەندى تاوسەندى ئاگرى خەمخۆرى و سۆزى دایكەم،
مىوانىكى چاوەپواننەكراو لە دەرگامى دا و، ھىندەم زانى تارمايى
نەخۆشى و مەرگ ژيانيان لى تال كردم!

بە ئازارترین مۆتەكەى ژيانم لەو ساتەوہ دەستى پىكرد كە لە
ژوورىكى ساردوسپى نەخۆشخانەدا خۆم بينىيەوہ، ديار بوو پاسەوانە
تايبەتەكانم گەياندبووميانە ئەوئ. پزىشكە تايبەتەكەشم بە فایلەكەى
بندەستىيەوہ ھەولئ دەدا بە ئاسانتەرىن شىوہ تىمبەگەيەنئەت
نەخۆشىيەكەم گەيشتووہتە خراپترىن قوناغ.

لەپاستیدا ئەو پەشۆكان و بىزارىيەى كە بە پووخسارىيەوہ
دەبينرا، زمانحالى سەختى بارودۆخ و نەخۆشىيەكەم بوو.

پاش چەند ساتىك لە ھەلدانەوہى لاپەرەكانى فایلەكە،
بەدوودلىيەوہ چاوى لە چاوم بپى.. دياربوو كە نەيدەزانى لەكوئوہ
دەست پى بكات و، بە چ جۆرئك ھەوالەكەم پى بدات، ھىز و بوئرى

نه وهی نه بوو چاو له چاوه کانه بیریت، به لام من ټیگه یشتبووم.

له کړتاییدا سه ری داخست و به دهنګی له رڼوکه وه وتی:

— به پیی نه جامی به که مین پشکین ...

ئیتیر بیده نگ بوو.. قسه که ی به ته واونه کړاوی به جیټه یشت..

له راستیدا پیویستی نه ده کرد ته واوی بکات.

به بیستنی نه وه واله جه رګېره کړشکی هیوا و خوژګه کانه

پوخوا، هه ناسه کانه له گه روودا قه تیس بوون، واته شه مه نده فوری

ته مه نم هیواش هیواش له دوا ویستګه ی نزیك ده بیته وه؟!.

بیرکردنه وه له ته نگو تاربی و سامناکی گڼې وه نه ژدېها له گه ردنم

نالابو.

دکتور و په رستاره کانیش ده وریان دابووم و، به ترس و به زه بیه وه

لییان ده پوانیم....

له ناکاو به رچاوم لیل بوو و، هوش و ژیریم لای خوځ نه ما.. زوری

نه ما بوو دلّم به لیدان و زرمه ی سینه م که رت بکات، گوټیه کانیشم

به شپوه یه ک قورس بوون که ئیتیر هیچم نه ده بیست و، توانای

به رهنګاریوونه وه ما!

تارماییه کانی تاریکی ده وریان ته نیبووم (واته ئیتیر من

ده پوځم)!.

** **

(من) يَك، بى پىشتنى ئارەقى ئىچىۋان دەۋلەت مەند بويىۋوم،
كەنجىكى بىياك و خويىنگەرم بووم، كە لە دەرياي ھەۋا ئارەزىو و
پووكارە چەۋاشەكارەكاندا فرىوم خواردبوو و، ەك ئاۋ پارەم خەرج
دەکرد.

كەنجىكى سەرگەش بووم، كە بىروپاي ھىچ كەسم لا گرنگ نەبوو..
بى ئاگايەك بووم كە نە ئاگادار كەردنەۋەى دىسۆزان و نە تەكاكانى
دايىكم بە ھەند ۋەردەگرت، تەنانەت تاقەتم نەبوو گويىشيان لى
بگرم.

لاۋىك بووم، كە ئالۋودەى جوانى و پووكارەكانى دۇنيا بويىۋوم و،
نەمدەۋىست بى دلىى خۆم بگەم. بەۋپەرى بىئاگايى و بە خەيالى
چىژۋەرگرتن لە ھەموو شتىك لە جوانى و باقوبرىقى ئەم دۇنيايەم
دەپوانى.

پۆلەيەكى بى پەۋشت و لاسار بووم بۆ دايىكە بەستەزمانەكەم،
ئەۋانەى ئاگادارى ئەۋ ھەلەنەى من بوون بە بەردەۋامى ئامۇزگار بىيان
دەكردم:

– پۆلە مەكە! ۋەردەۋە سەر خۆت! ھىچ يارىك ھىندەى (دايك)
خۆشەۋىست نىە.

– ئەۋەى دايىكى بپەنجىنىت، ئەۋا خواش لە خۆى دەپەنجىنىت.

– ئەۋەى دايىكى دوعاى لى بكات، سەرگەۋتوۋ و كارپاست و سالىح نابىت.

- كوپەكەم، ئاكامى مندالى لاسار باش نايىت!
 بەلام من ھىچ باكم لەم قسە و ئامۇزگارىي و خەمخوردىي و
 بەزەبىيەى خەلكى نەبوو، نرخىكم بۇ دانەدەنان.
 قسە دووبارەكانيان لام وەك گىزەى مېش بوو، بە
 ئامۇزگارىيەكانيان ناپەحەت دەبووم، بگرە لە دلەو پىكەنىم پىيان
 دەھات.

بەلى، لە ژياندا ھەلەى زۆرم كردووە و، خۆم گرفتارى زۆر پىي
 چەوت كردووە، بەداخووە تەنھا كاتىك پەيىم بەم ھەلانە برد كە
 كارلەكار ترازازا بوو!

دايك، ئەمانەتتىكى پىرۆزە..
 دايك.. ئەمانەتتىكى بەنرخە..
 ئاخ، چۆن بمزانىايە!
 دەبو لەكوئوھ بمزانىايە دايك تاجى سەرە!
 ساپىژكارى ھەموو دەرد و زامىكە.
 پۆلەيك چەند بەسالاچوو بىت، ھەر پىئويستى بە دايكە.
 چەند مايەى داخ و ھەسرەتە! ئىستا دلى چەواشەبووم تازە لەم
 راستىيانە تىدەگات، لەكاتىكدە لە پىي لەدەستدانى تەمەنى لاوى و
 سامانەكەمدام.

ئىتر ئەمەيە چىرۆكى من ...

پىت بە پىت و، خال و فارىزەكانى ئەم سەرگوزشتەيەم، زمانحالى
باسوخواسەكانمن...

ژيانىك كە زياتر لە پۆمانىكى نەنووسراوہ و، چىرۆكىكى بەخەيالىدا
نەھاتوو و، گىرپانەوہى كابووسىكى داچلەكىنەر و خنكىنەر
دەچىت....

پەنگە ئىوہ و، خىزان و، دۆست و، ناسياوانتان بەشىوہيەك لە
شىوہكان خۆيان لەم بەسەرھاتەى مندا بىيىنەوہ و، ئەوہى بەسەر
مندا ھاتووہ بەسەر تۆ و ئەوانىشدا ھاتىت... بە گەشتکردن بە ئىو
كوچە و كۆلانەكانى ژيانمدا گوڭيىستى ھاوار و ئالەى دەروونتان
بىن....

* * *

كاتىك لە نەخۆشخانە ھاتمەوہ ھۆش خۆم، دەستبەجى وىم: "چىم
بەسەردا ھاتووہ؟ من كىم؟ لەكويم؟".

لە سەرەيەندى بەھارى ژيانمدا، لە ئامىزى نەخۆشىدا تالۆى
بەشىمانىم چەشت، چونكە نىچىرى پابردوويىەكى پىر سەرکەشى
بووم.

وہك شانتۆيىەك، لەناكاو ترووسكەكانى پۆشنايى ژيانم كۆزانەوہ و،
قۇناغىكى نوئى و لىوان لىو بە ئازارى وىژدان و ئاھ و ئالەم ھاتە پىش.

داستانى ئەوپىنى (دىلان و غەرىب)

شارۋچە بچوڭكە مان، ھەرگىز زىستانىكى سەختى بەخۇيەو
نەبىنبوو، ئاۋوھەۋايەكى مامناۋەند بۇ گەرم و سازگار و دلگىرى
ھەبو.

كچە لاۋىكى بەپەۋىشت و جوان لە شارۋچەكەماندا بەردەوام ناۋى
لەسەرزارى خەلگى بو. ھەر كەس بىبىنىيە ھۆگى دەبو، پەرى
ئاسا دەھاتە پىش چاۋ، كە دلى ھەموۋانى گرفتار كىردبو.

كاربەدەست و، قايمقامە گەنج و پىكپۇشەكەى شارۋچەكەمان و،
كەنجانى خويىنگەرم، ھەموۋيان چاۋيان تى پى بو و، بىجگە لەو
كەسى تىران نەدەبىنى. بەلئىنى وايان پى دابوو كە پەت ناكىنەو،
بەلام ئەو بەردەوام ئەم وەلامەى دەدانەو:

— من ئىستا نامەۋىت ھاۋسەرگىرى بگەم!

خەلگى شارۋچەكەش ھەرچارەو بەجۇرئە ئەم وەلامەيان لىك
دەدایەو:

— تۇ بلىنى ئەۋەندە ساۋىلكە بىت، قەدرى ئەم بەختەباشە
نەزانىت كە لەدەرگای داۋە؟

— تۇ بلىنى بىەۋىت كەسىكى پەرى ئاسا و بەئابروۋى ھاۋشانى
خۇى بدۇزىتەو؟

— ئەگەرۋانىە بۇچى قىۋوليان ناكات؟ لەمە زىاتىرچى دەۋىت؟

ههركهس ساماندار، يا دهست به قهڵم بوو داواى كردبوو...
به كورتى كهسى سه‌لت نه‌مايوو له‌ ناوچه‌كه‌دا داواى نه‌كردبێت...
— ئه‌رى تۆ بێتى خوشه‌ويستى هه‌بێت؟

ئهو خانمه‌ (ديلان) خان بوو، كه‌ پهرى خه‌ونى گه‌نجان بوو... دين
و ئاينه‌كه‌ى هه‌نده‌ى دونيا لا گه‌نگ بوو و، دواتر بووه‌ داىكى شيرينى
منيش.

(ديلان)ى نه‌مونه‌ى په‌هوشت و، (غه‌ريپ)ى سه‌ره‌رز و
جوامير؛

كاك (ئيسماعيل)ى باوكى (ديلان) خان —واته‌ باپيرم— زياد له‌
سه‌د سه‌ر مه‌پى هه‌بووه‌، به‌لام پاش نه‌وه‌ى تووشى په‌وداويك بووه‌ و،
نه‌يتوانيوه‌ له‌ سه‌ر پيى خۆى به‌رپاوه‌، ئه‌ركى به‌خيو كردنى مه‌په‌كانى به‌
شوانيك سپاردووه‌ به‌ ناوى (غه‌ريپ).

(غه‌ريپ) وه‌ك ناوه‌كه‌ى بێكه‌س و نامۆ و بێ نه‌وا بووه‌ و، شوانى
مه‌په‌كان و پيپواري شاخ و دۆله‌كانى سروشت بووه‌...
زه‌وى په‌ق و ته‌ق و خاكوخۆل پيخه‌فى بووه‌ و، پارچه‌ جليكى
خويشى كردووه‌ ته‌ پشتى و سه‌رين.

سروشتى ئاووه‌واى سازگارى چياكان لانه‌ى بووه‌ و، قوناغى
كه‌نجيتى به‌ شوانى به‌ سه‌ر بردووه‌، واته‌ هه‌ميشه‌ مه‌پومالاتى پيش
خۆى داوه‌ و، سه‌گيك —بۆ هاوكاريكردنى— و داردسته‌كه‌ى

هاوسه فەری بوون و، کاریگەرییان لەسەر بنیادی کەسێتی هەبوو.
 گەنجیکی بالابەرز و، لێ وەشاون و، ئازا و بە جەرگ و، قسەزان و
 کارزان بوو، هەرگیز دەستی بۆ حەرام درێژ نەکردوو، بەپێی
 پێویست خۆی لە هەڵە پاراستوو و، تا بلێت پەشتەبەرز بوو ...
 هەمیشە سەرپەرژانە ژیاو و، هێندە نەفسەبەرز بوو کە هەرگیز
 دەستی لە کەس پان نەکردوووە.
 باپیرم، لە نزیک خانی ئازەلەکاندا ژوورێکی بچووکى بۆ دروست
 کردوو.

ئەم (غەریب) هە خوێن گەرمەش زۆریەى کاتەکانى بە
 شوانییەکیەوه سەرقال بوو، هەرچەندە چەند مانگیکی زستان
 مەرومالاتەکەى لە خانەکەوه پیش خۆی نەدەدا بەرەو دۆڵ و چیاکان،
 بەلام لە هەمان کاتدا بە درێژایی پۆژ و بە بەردەوامی چاودێری
 دەکردن.

لەو ماوەیەشدا، خۆی لە بینینی (دیلان)ى خانومان بەدوور
 دەگرت، هەر لەبەر ئەمەش هیچ کات دەرفەت بۆ خەڵک نەدەپەخسا تا
 قسەوقسەتوکی بێ بنەما دروست بکەن لەبارەى ئابووی ئەم
 خێزانەوه.

ئەگەر لە شوێنێکیشدا بە پێکەوت چاوی بە (دیلان)خان بکەوتایە،
 لە شەرمدا ئارەق لەناوچاوانی دەهاته خوارەوه و، سەری دادەخست

و، بئى سى و دوو له شوپنه دوورده كه وتوه...

به و پييه (ديلان) خان جوانى جوانان و سه رسامكه رى هم مووان
بوو، به لام (غريب) ژيانى له گه ل مه په كاندا به سه ر ده برد، نه وا نه م
دوو گه نجه له دوو جيهانى زور جياواز له يه كدا ده ژيان.
به لام و هره نه مه له دلى بيچاره بگه يه نه! له پاستيدا خه ياله
سه ركه شه كان جله و ناكړين و، هه سته كان گوئ بئ ژيرى و مه نتيق
ناگرن.

چرؤ كړدنې خو شه ويستيه ك له نيوان دوو كه سى هينده له يه ك
جياواز، به بؤ چوونى شوانه غريبه كه خه ونيكه و هاتنه دى مه حاله و،
پيويست ناكات له دووى پابكات.

شوانتيكى بئ دارا و دهره تانى وا ته نها خو شه ويستى
پاكوبيگه ردى وهك سامان شك ده بات، به لام ته نانه تانوانيت لاي
هيچ كه س په رده له سه ر هه سته كانى لابات، بؤيه هه سته كانى وهك
نه پييه ك له دليدا پاراستوه.

به رده وام له ناو نه م بيته و به رده يه دا به دهر وونى خوى وتوه:
"هئى غريب! هئى غريبى داماو! تو ته نيا شوانتيكى، سنوورى
خوت بزانه! وا ده زانى چيت و كييت؟ قايمقام، يا به رپوه بهر، يا ناغا؟
نابيينى نه وانه هه موو به ته ماي (ديلان) خان بوون، كه چى ته نانه ت
نه وانيشى به دل نبيه، قابيله شوانتيكى وهك توى به دل بئ؟

ھەر بېرىشى ئى مەكەۋە، تۆ بە چ ھەقئەك دەتەۋى ئەۋ خانمەى بە
 پىرشىنگى نىگەى چاۋانى دلى ھەموو گەنجانى بىردوۋە، تەنەت
 ئاۋىشت ئى بداتەۋە؟ دەتەۋى دىئەى ئى تارىك بەكى، ئاۋىزانى ژيانى
 زىندان ئاسەى خۆتى بەكى؟ بۇچى عەقل، مەنتىق، ۋىژدان،
 مېھرىبانىت نىيە؟ چۆن دەتەۋى ئاسۋى ژيانى لىل بەكى؟ لە خوا
 بىرسە، ۋە، ۋاز لەم خەيالە مندا لائەىە بېئە... گەر لەگەل كەسىكى
 ھاۋشانى خۆتدا ھاۋسەرگىرىت كىرد، ئەۋكات پازى بوۋىت بە
 چارەنۋوس ۋە نىسبىت، شوكرانە بۇئىرى نىعمەتەكانى خۋەى گەرەت
 كىردوۋە، بەلام خۆ ئەۋكەسە بىۋىزىتەۋە ۋە نەىۋىزىتەۋە، تۆ ھەر شۋانە
 بى لائەكەىت. كەۋايە ھۇشياربە ۋە خۆت فرىۋ مەدە، بەم ژيانەت، بە
 تەقدىرى خۇدا پازى بە " .

ھەموو ھەۋلەكانى كاك (غەرىب) بۆ سەر كۆت كىردى ھەستەكانى
 شىكىستىان دەھىئا، دلى گۈىى بۆ عەقل ۋە ژىرىى نەدەگىرت،
 نەىدەتۋانى چىتر ھەستەكانى كپ بىكەتەۋە....

بەمچۆرە كاكەى شۋان بە خەياللى (دىلان) خانەۋە پۆژەكانى بەپىئ
 دەكرد.

دلّه پەر رازمکه‌ی (دیلان) خان:

ئە‌ی دە‌بیّت (دیلان) خان دە‌نگوباسی چی بوویّت؟

ئە‌و خانمە‌ی کە سەرە‌پای جوانی پووخساری، بە‌ پە‌وشتە‌ری و
پاستگویی و، سە‌لاری و، دلّه پەر باوە‌رکە‌ی خۆ‌ی پازاندبووە‌و.

لە‌ پۆ‌رگاریکدا هە‌وا و ئارە‌زووە‌کانی نە‌فس دل و پۆ‌خی کچە
لاوە‌کانیان شتواندبوو، (دیلان) خان لە‌ هە‌موویان بە‌ری بوو، تە‌نانت
دلی لە‌ پاکوبینگە‌ردیدا دە‌درە‌وشایە‌و.

هەرچۆ‌نیک بیّت ئە‌ویش مە‌وئیکە‌ و، لە‌ گۆشت و ئیسقانە‌، بە‌لام
هیچ کام لە‌ قایمقام، یا بە‌رپرس، یا ئاغا و پیاو دە‌ست‌پۆ‌شتوووە‌کانی
لا پە‌سە‌ند نە‌بوو، بە‌لکو (غە‌ریب)ی شوانی بە‌ شایستە‌ی دلی خۆ‌ی
دە‌زانی.

شوانیکی بە‌ستە‌زمان و بی پشّت و پە‌نا و بی داها‌توو و،
(غە‌ریب)یکی دە‌ری‌دە‌ری شاخ و کێ‌و‌ە‌کانی لە‌ هە‌موو
خوایینیکارە‌کانی پی‌ باش‌تر بوو. وە‌کو ئە‌وە‌ی دە‌ستیکی شاراوە
هە‌موو مە‌حاله‌کانی لە‌ پێ‌ش چاوی لادابیّت....

باشە‌ دە‌بیّت لە‌ بە‌ر چی (غە‌ریب)ی هە‌ل‌ب‌زاردیّت؟ پلە‌وپایە‌کە‌ی؟
یان پە‌وشتە‌ری و دە‌ست‌پاکییە‌کە‌ی؟ یان سە‌لاری و
لە‌سە‌رخۆییە‌کە‌ی؟ یاخود کارزانی و پاستگوییە‌کە‌ی؟ ئە‌مە‌ش بۆ‌خۆ‌ی
باسیکە‌..

سەرەپای ھەموو نشیوی و سەختییەکانیش، عەشقیکی بێ
ناوێشان لە باخی ئەو دوو دلەدا چرۆی کردووە!
ئێتر خۆشەویستی ئاواپە! خۆ ھەستەکان لا لە ئاگادارکردنەوەی
ژیری ناکەنەو، کەواتە ناتوانین لە ھۆکاری لەدایکبوونی ئەم ھەستە
تێبگەین.

ئەوان بێ یەکتەر بێنن، بێ بەیەکەوێ دووان، بێ لێک نزیک
بوونەو، تەنانت بێ خستەپووی ئاماژەکانی ھەست و سۆز تەنھا بە
نیگا پەرەزەکانیان داستانی عەشقیان ھۆنیوەتەو...

تەنیا بە تریەکانی دل و، نالە ھەستەکانیان زۆر بە سادەیی و،
سەلاری و، پاکوێگەردانە پەییوەندییان بەیەکەوێ ھەبوو...
خۆشەویستیەکی دوور لە تەماع و نیازێ ناپاکانە، کە وەك
کۆرپەییەکی دلپاک ھاتە دنیاو...

ھەرچەندە کۆسپ و بەریەستی زۆر چاوەپواننەکراو بۆ
خامۆشکردنی پشکۆی ئەم عەشقی پەریزێان بەستوو، خۆ
خوازییەتیکارەکانی (دیلان) خانیش نەدەسەرەوتن.

پۆژانی زۆر سەخت و تار لە پێی ئەم ھەستەویدا پەریزێوویون!
لە پۆژانیکی تێکشکێنەردا سەرگوزشتەیی دوو گەنجی پاکداوین و،
دوو دلێ بێ چارە نەخشینرا، کە بە پووی گەردەلوولی ھەپەشە و
نەھامەتیەکانی پۆژگاردان وەستانەو، ئای ئەوانە چ دەردی سەریەك

بوون، كه عهشقى ساواى (غەرىب و دىلان) له ئاستياندا زړى پۇشى
بوو!

مرؤفى سته مكار!

كاك ئىسماعىلى باوكى دىلان خان، پياوڭكى نەرمونيان و
مىهرەبان بوو، دلى ھەمووانى پادەگرت، بۆيە تا بلىتت له بەر دلان
بوو.

له پاش مەرگى ھاودەم و ھاوسەرە خۆشەويستەكەى، ھەموو
ژيانى خۆى بۆ پەرەردەكردنى (دىلان)ى كچى تەرخان كەردبوو،
ھەولئ دەدا باوكىكى مىهرەبان بىت و ھەموو ئارەزووەكانى كچە
تاقانەكەى بھىننەتەدى، ھەر بۆيە ئەو ھەموو خوازىننىكارە ساماندار و
پلەدارانەى كچەكەى بە پى دەكرد و، بى پەزامەندى ئەو گفتى بە ھىچ
كاميان نەدەدا؛ چونكە خواست و بەرژەوەندى ئەوى لە بەرچا و
دەگرت.

پاش ئەوەى دووچارى پووداويك بوو، زۆرتەرين كاتى لە مائەوہ و
لەگەل كچەكەيدا بەسەردەبرد و، ھاوخەم و ھاودەمى يەكدى بوون و،
دلى يەكتريان دەدايەوہ ...

تارادەيەك ھەستى بەو پەيوەندييە بىگەردەش كەردبوو، كە
لەئىوان دىلان و غەربىيى شواندا چىوئى دەكرد، بۆيە وەلامى بۆ ھەر
كەسك دەھاتە خوازىننى كچەكەى: "كچەكەم خۆى دەزانى" بوو و،

به و جۆره ش خۆی له بابته كه بئ خه بهر ده كرد.

به لام ده مه و ئیواره یه ك چه ند پووداویكی چاوه پواننه كراویان له پیش بوو.

(دیلان) خانی بالا به رزی، گه نمره نگی، پۆحسوك سه رقائی ئاماده كردن و پیچانه وهی ژه مه خواره نه كه ی غه ربیی شوان بوو، كه پاش كه مئکی تر ده گه یشت.

كاك ئیسماعیل له پاش نه و پووداوه ی به سه ری هاتبوو چیت نهیده توانی زۆر بجوئیت، به و حاله شه وه - سه ره پای نه وه ی هه موو كات سكا لای زیاده بوونی كیشی (قه له و بوونی) ده كرد - له ده ستنوێژ گرتن سلێ نه ده كرده وه.

به ره له ته وایوونی سه دای بانگ - كه ئاویزانی كه شی فینك و دلگیری خۆرئاوا بوون بوو بوو - له ده رگا درا. له ناكاو لیدانه كانی دلای دیلانی زیا دیان كرد، چونكه وایده زانی غه ربیی شوانه.

به و هیوا یه وه ده رگا كه ی كرده وه، به لام له به رانه ریدا پیاویكی برۆپان و پووگرژ و په ست - كه بیزاری ئی ده باری - له شیوه ی هه ره شه دا و به توو په یی پرسی:

- ئیره مالی ئیسماعیل نه فه ندیه ؟

ئاوازی ده نگی تر سینهر و شه رانگیزانه بوو، پاسته وخۆ دیلان خان هه نكاویك هاته دواوه و وتی:

- بهائی ئیتره یه خیره؟ شتیک بووه؟
 بهلام ئو پیاوه گرژومونه هه رهو شیوه یه وه لایمی دایه وه:
 - له مه زیاتر چی بیت!
 ده موچاوی زیاتر گرژ کرد، وه کو ئه وه ی هه والی به لایه کی زۆر
 گه وره یان پی پابگه یه نیت.
 - سبه ی (جه بار) ئاغام یه ت بق سهر دانتان.
 كاك ئیسماعیل كه گوئی له قسه كان نه بوو، له ژووره وه هاواری
 كرد:
 - ئه وه كئیه كچه كه م؟
 - باوكه گیان، وابزانم میوانمان دیت.
 كاتیک كاك ئیسماعیل - كه ده رگای مائی هه میشه بق هه مووان
 له سه ر پشت بوو - گوئی له وشه ی (میوان) بوو بی ئه وه ی بزانییت
 كئیه، وتی:
 - با بفرموون كچه كه م، با بین.
 ئو پیاوه شه په نگیزه ش بی هیچ كاردانه وه یه کی شیاو له ئاست
 پیشوازییه كه یاندا، پووی وه رگپرا و، ملی نا پۆیشت.
 دیلان خان خورپه یه كه به دلیدا هات، ههستی كرد شتیک له ئارادا
 ههیه؛ چونكه نه ئه كه سه ی هه واله كه ی هینا ئاسایی بوو، نه خودی
 هه واله كه ش

باوکی که ده رکی به ئەندیشه کانی ئەو کرد پرسى:

- خێره کچی خۆم، شتێک بووه؟

دیلان ویستی باوکی ههست به گومانه کانی نهکات، بۆیه وتى:

- باوکه، چه بار ئاغا کێیه؟

نیگا پرمیهره کانی کاک ئیسماعیل له ناکاو لێڵ بوون، ئەندیشه یهکی

نا ئارامیی چۆی زهرده خه نه شیرینه کانی پوو خساری گرتوه:

- ئاخو کچم، ئەم چه بار ئاغا یهت له کوێ بیستوه؟!

- میوانه که ی سبه ینیمان، ئەو ده بێ.

کاک ئیسماعیل وه کو هه والێکی زۆر جهه رگبری بیستبیت، به

تاساوییه وه وتى:

- ها؟ چه بار ئاغا؟!

کاتێک دیلان باوکی بهم حاله بینى، گومانى لا دروست بوو و،

به مه راقه وه وتى:

- باوکه، چی بووه؟

باوکیشى نوقمى خه یالێکی قوول بوویوو...

له کاتێکدا کچ و باوک سه رقائى ئەم باسوخواسه بوون سه بارهت

بهم میوانه نه خوازاوه، دهنگی ده رگا هاته وه، ئەم جاره یان له جیاتى

دیلان خانى شهرمن، کاک ئیسماعیل هاواری کرد:

- هاتى غه ریب گیان؟

لە ناکاو ھەوری ئەندێشەکانی پووخساری دیلان خان پەوینەو،
گۆناکانی وەك گۆلی بە ھاری گەشانەو.

(غەریب)ی شوان نەیدەویست لە گەڵ دیلان خان پووبەپووبییتەو،
بۆیە سەری داخست، لە دەنگی لەرزۆکیشیدا دوودلی ھەستی
پێدەکرا، بەوجۆرە وەلامی دایەو:
- مامە گیان، ئیشیکم پیتان ھەبوو.

كاك ئیسماعیل كە ئەوی بەو جۆرە بینی، بەپێی ئەزموونی ژبانی
خۆی شتێك حالی بوو:

- وەرە ژوورەو پۆلەكەم، وەرە کوپم، با بە دلی خۆمان قسە
بکەین.

ئەو دەیزانی قسەکانی غەریب لە دوو پستەدا جیگە ی نابیتەو.
غەریبی شوان، بەو حالە ی دلێو، بویری ئەو ی نەبوو پێ بنیتە
مالیانەو، و، وتی:

- ئاغام، من لە خوارەو، ئەگەر کاتتان ھەبوو با تۆزێك قسە
بکەین.

ئەو (خوارەو) یەش ھۆدە یەکی بچووکی نھۆمی ژێرەو ی
خانوو کە بوو، کە لە نزیکی خانی مەپەکان بوو.

ئەم شوانە بە ئابوو ھەر کە دەگەیشتە مالەو، بە ھیچ جۆرێك لە
ژوورە کە ی نەدەھاتە دەرەو، ھەرگیز بێ مۆلەت خواستن، یان بێ

ئەو دەى بانگى بىكەن نەدە چوۋە قاتى دوۋەم، واتە مالى كاك
ئىسماعىل.

لەو كاتانە شىدا لە دەرگاي دەدا، داواكارىيەكەى بە كورتى دەوت و
دەگە پايەوۋە ئوۋرەكەى.

كاك ئىسماعىل وتى:

- نانا، ديارە شىخىكى گىرنگە، دەنا تۆ لەم كاتەدا لە دەرگات
نەدەدا.. وەرە با تۆزىك قىسە بىكەن.

غەرىپ ھىندە بە شەرم و پەشت بوو كە ھەرگىز لە سەر قىسەى
گەرەكان ئۆز نەدە پەشت، بۆيە چوۋە ئوۋرەوۋە.

بەلام لە بەر ئەو ھەستەى ھەيىو بەرانبەر دىلان خان، چىن چىن
ئارەقى دەپشت. لە ناكاولەگەل دىلان خاندا نىگاكانىيان بەرىكە
كەوتن.

كاك ئىسماعىل دەستى بۆ بەشى سەرەوۋەى ئوۋرەكە پاكىشا و
وتى:

- دانىشە كۆپرەكەم.

غەرىبى شوان - كە لە شەرمدا دەست و پىئ سىپى بوۋىوۋ - لاي
دەرگاگە دانىشت.

- كچەكەم، پىش نوپى ئىۋارە چايەكەمان بۆ لى بنى، با لەگەل
غەرىبى كۆپمدا بىخۇينەوۋە.

وهكو نه وهی چاره سهری هه موو دهر د و ناخوشییه كان به یه ك
پیاله چا بیت.

دیلان -كه به پاكوخاوینی و كه بیانوویی ناسرابوو- له و كه شه
نارامه دا وهك په روانه ده سته كار بوو.

نه و خانمهی وه لاهی هه مووانی به (ته خیر) ده دایه وه، نیستا چا بۆ
غهریبی شوان لی ده نیت! وهك نه وهی میوانداریی شازاده بکات،
هینده دلئاسووده بوو، هه سستی ده کرد شاهانه ترین كهس
میوانیه تی...

غهریبی شوان باوه پری نه ده کرد شاجوانی خه ونه کانی چای بۆ
ناماده ده کات، بۆیه ده سته کانی ده له رزین، شانه کانی ماندوو و بی
حه واس و، دلی له سینه یدا به توندی لیی ده دا، زۆری نه مابوو له هۆش
خۆی بچیت.

له هزروبیر و خه یالی هه ریهك له باوك و كچ و، غهریبی شواندا
خولیا و خه یال و بیر کردنه وهی جیاواز هه بوو...

چاییه كه یان خواردنه وه و، نوژی نیواره شیان به كۆمه ل نه نجام
دا... غهریبی شوان ده یویست نه م شوینه دلقرینه جی بهیلت و،
بگه پته وه لانه بچوك و ساده كهی خۆی، بۆیه كاتیک بۆ مۆله ت
خواستن سهری به رز کرده وه، دووباره نیگا کانی دوو عاشقه كه تیكه ل
بووه وه... به لام سهری داخست بۆ نه وهی بیته ده بی نه نوینیت،

کۆنترۆللی ھەستەکانی خۆی کرد... لە دڵی خۆیدا وتی: "خودایە، ئەگەر خێری تێدا بە نە بەندەبەم لە چارە بنووسە، گەر خێریشی تێدا نییە، ھاوسەرگیری ئەوم لە گەڵ کەسیکی تردا پیشان مەدە، چونکە ناتوانم بەرگەیی ئەو چارەنووسە بگرم، هیچ نەبێت پیش مەرگم نەیکەیتە نسیبی کەسیکی تر..."

وێکۆ ئەوێ دێلان خانیش ھەمان ھەستی ھەبێت زەرەدەخەنەیکە کرد... لە پاستیدا لە دڵی ئەمیشدا ھەر ئەو گەردەلوولانە ھەبوون و، دەیوت: "بە ئیزنی خودای گەورە ... یان بە تۆ دەگەم، یان ھەتا دەمرم پارێزگاری لەم عەشقە دەکەم".

چ خەیاڵاتیک!

ئەم عەشقە بۆنی مەرگی لی دیت:

كاك ئيسماعيل، پووی لە غەریبی شوان کرد و وتی:

- پۆلەگیان، ئارام نەما، ئەم بابەتە گرنگە باس کە و، ئینجا بپۆ.

غەریبیش سەریکی بادا - کە ھێشتا لە ژێر کاریگری

بارودۆخەکەدا بوو - بەو دوودۆیەو دەستی بە پرێزکردنی وشەکانی

کرد، سەرەتای قسەکانیشی ناوی جەبار ئاغا بوو.

كاك ئيسماعيل کە ناوی جەبار ئاغا ییست، دیسان پەنگی گۆرا،

برۆکانی لێک نا و وتی:

- جەبار ئاغا؟ پێم بڵێ ئەو نامەردە چی کردووە؟

- كاتيك ده مو نيوه پۆ مه پوما لات كه م ده هئنايه وه، پياوه كانى
جه بار ناغا پئگه يان پى گرتم.

- ئى؟

نيگا هه ست بزوينه كانى ديلان خانيش، به بيستنى ناوى جه بار
ناغا بوونه ئه نديشه و ترس و، باسى ئه و (جه بار ناغا) ناوه زه ينى
ئالۆز كرد بوو.

هه ستىكى زۆر نا ئاسووده ي هه بوو سه باره ت به و ناوه، بى ئه وه ي
هۆكاره كه ي بزائيت به بيستنى خورپه به دلئيدا ده هات.

غهرىبى شوان به وته ي چچر پچر به رده وام بوو:

- نازانم چۆن باسى بكه م.

له و كاته شدا هه سته كانى له پوو خساريدا په نكيان دايه وه و، چاوه
ماندووه كانى پر به ئه شك بوون، بۆ پئيشگرتنىش له هاتنه خواره وه ي
فرمئيسكه كانى، ماسولكه كانى ده موچاوى گرژ ده كرد.

ئا له م كاته دا كاك ئيسماعيل وتى:

- باوكه كه م، هه موو شتىكم تئىگه يه نه، خزم و كه س بۆ كاتى ئاوا
نه بن بۆ كه ي؟ كه واته باشتر وايه بنج و بنه وانى كئشه كه تم بۆ باس
بكه ي.

كاك ئيسماعيل و ديلان خان، به په رۆشه وه گوئيان بۆ غه ريب
گرتبوو، چونكه ده يانزانى گه ر بابه ته كه زۆر گرنگ نه بوايه، لاي ئه وان

باسی نه ده کرد، ناخر نه و به سته زمانه هه مووکات خۆی کێشه کانی
خۆیی چاره سهر ده کرد.

- پیاوه کانی جه بارناغا ته نگيان پى هه لچنيم. ده ستیان نایه
بینه قاقام، تا بمخنکێتن.

كاك ئيسماعيل له وه زیاتر نهیتوانی ئارام بگریت و، به هاواره
وتی:

- بۆ؟ نه و نامهردانه چیان له تۆ دهویست؟

غهریبی شوانیش به تهواوی بیچاره بیهوه سه ری داخست و پاش
هه لکێشانی هه ناسه یه کی قوولۆ وتی:

- پێیان وتم .. چوار پۆژت بۆ داده نێین، ده بێ تا جومعه
بارگه وینه ت کۆکه یه وه و، شارۆچکه که جێ بێلی، نه گه ر بێته
به رچاومان، ده تنقپێنین.

ئا لێره یشدا غهریبی بێ چاره چیتر نهیتوانی به رده وامی به
قسه کانی بدات، هه ستی ده کرد وشه کان وه کو چه قۆ گه رووی ده به رن
و، خۆی له لوتکه ی بیچاره یی و بیکه سیدا ده بینیه وه .

که شه یکی غه مگین بالی به سه ر ژووره که دا کێشا.

كاك ئيسماعيل وتی:

- پۆله گيان نه ته تى گالویان ناشکرایه .. له راستیدا هیچ به لامه وه
سه یر نه بوو، پتووستیش ناکات خۆتى بۆ بى تا قه ت که یت، مردن

جوانهكەى ژاكاندبوو، پاشان لای كردهوه به لای غەریبدا و، نوقمى
خەيالەكانى بوو.

غەریب كاتى ئەم بى چارهییەى لە پەوى كاك ئیسماعیلدا
خویندەوه، وتى:

- ئاخر من منداڵكى مەتیوو و بى ناز و پەش و پووت بووم،
كەچى ئیوه خۆتان كرده خاوەنم و، لە قورستى پۆڤەكانى ژيانمدا
دالەتان دام. من به گيان قەرزارى ئیوهم.

تا ئیستا چىم پىویست بووى بەزىادهوه خستوتانە بەردەستم،
ئىستەيش نۆرەى منە، ئیوه بەس بلىن چیتان بۆ بكەم، تەنانەت
ئەگەر مردنىش بى به شانازییهوه سەرم لەپیتانە.

ئەگەر دەلىن: "تووشى بەلایەكمان مەكە و، برۆ!" ئەوا سەر
دادهخەم و بى ئاوردانەوه دەپۆم. ئەگەرىش دەلىن: "مەپۆ، با
پىكەوه بەرەنگارى كىشەكان بىنەوه!" ئەوا بۆ ئەویش سەرم پىوه
نىیه.

دىلان خان بەو ئاگرەى كە لە دلیدا داگیرسابوو و بەبىستنى ئەو
وشانەش پاچلەكى و لەدلى خۆیدا دەبوت: "من نە بەرگەى پۆشتنت
و، نە بەرگەى مردنت دەگرم."

كاك ئیسماعیل وتى:

- پۆلەكەم، من ئەو جانەوهرانە باش دەناسم، كە خەيالێك دای

له سهريان، به دلتيابيه وه پي ده گهن، له كوشتني كه ساني وهك من و
تودا هر ناسله منه وه، ده مانكه نه قورياني دوو فيشهك.

غەريب له و كاته دا وتی:

- به پای ئیوه، بپۆم و دهرد و به لاتان ئی لادهم باشتر نییه؟
لیږه دا بیدهنگی بالی به سه ر ژووره كه دا كیشا ... ته نانه ت دهنگی
هه ناسهش نه ده هاته به رگوئ.

غەريب چاوه پتی ده كرد كاك ئیسماعیل بلایت: "نا پۆله، شتی وا
نابی، بۆ كوئ ده پۆی؟"، ته نانه ت به خه یالی خوئ دیلان خانیش
هه مان شتی ده وت.

كاك ئیسماعیل هه میشه هه موو ئه گه ر و مه ترسییه كانی به وردی
لیك ده دایه وه، پاشان بریاری ده دا، ئه مجارهش له وه لام دانه وه
په له ی نه كرد.

- خوا ده زانی كوپم، سبه ی له سه ر خیر بیریکي ئی ده كه ینه وه، تا
ئو كاته یش خوا خوئ ده مینی و مولکی.

له پاستیدا ئه م هه لویستی له به رنه وه بوو كه به پتیوستی نه زانی
هه موو شتیك لای غەريب باس بكات، بۆیه بیدهنگی هه لپژارد.

خۆ به دهسته وه دانیکي سامناك!

كاتیک غەريب پوو خسته تی خواست، بانگی خه و تنانی ده دا.
باوك و كچ ده زوێژیان تازه كرده وه، هه موو كیشه كانی ژيانیان

خسته لاوه، تا به دل و گيان نوږډه کيان بکه ن.

سهره پای نهو باره ناهه مواره، له که شیکی لیوانلیو له نومیددا
دهستیان پوهو باره گای خوی میهره بان بهر ز کرده وه، نزیان کرد
نهو زاته پڼگه چاره یه کيان بینځته پئ.

وهک هه میسه پاش نه نجامدانی نوږډه که یشیان، له که شیکی
نیمانیدا، له نایه ته کانی قورئاندا قال بوو بوونه وه.

نم خیزان توچه ساده یه له گه ل پوونکړنه وه و لیکدانه وهی نایه ته
شیرینه کان له لایه ن کاک نیسماعيله وه، له دهرمانخانه ی نیلاهییدا زامه
دهروونییه کانیان تیمار ده کرد و، نهو که شه پړحانییه ش به ته واوی
نهوانی له جیهانی ماددیاتی دنیا دابریبوو.

نهینیییه کانی پابردوو:

دیلان خان - سهره پای گوږگرتن بؤ و ته شیرینه کانی باوکی و
پډچوون له گفتوگو که یاندا - له ناکاو پووداوه که ی هاته وه یاد و، وتی:
- بابه گیان.. ههسته که م قسه کانت پږن له پازونیاز، بؤ پیم نالئی
نهو جه بار ناغایه کتیه؟ پیاوه کانی چیان له نیمه و غریب دهوئ؟
خو ده بئ نه مه هوکار پکی هه بی! من ده لیم ده یانه وئ ساردی
ننوانتان نه هیلن و، سهردانمان بکه ن.

- نای! کچه جوانه که م، ناخرتو تا ناوا دلپاک بیت له پق و کینه
و نیازی خرابیان تی ناگهیت، به لام که سانی دهست و دل پرهش و بئ

ويژدان بۆگەيشتن به مەرامى گلاويان پلانى وا دادەپېژن كە
شەيتانىش سەرى سوپىمىنىت لىي.

- بابەگيان.. ديسان به جفره قسە دەكەى، تكايە پوونتر قسە
بكه.

- سوودى نىيە پۆلە.. كاتى ئەو هاتوو بۆت باس كەم. لە
منداڵيتەو پەرسىار لەسەر پابردوو دايكى پەحمەت و ژيانمان
دەكەى، بەلام من دانم بەخۆمدا دەگرت و، چاوەپوانى ئەو پۆڤم
دەكرد، كە هيندە قام بكەيتەو، بتوانى بەرگەى بىستنى ئەو
بەسەرھاتە بگرى.

ئەوەى پاستى بى، حەز ناكەم ئىستاش بۆت باس كەم، بەلام
مادام جەبار ئاغا ديسانەو هاتۆتە بەر دەرگامان، ئيتەر پتويستە تۆش
بيناسيت.

خوا پەحم كا و، ئەم شەو بەخىرتىپەپى، نازانم ئەگەر دلت
بەرگەى ئەو پووداو سەختانە بگرى كە لەگەڵ دايكتدا بەسەرماندا
هاتوو؟ بەلام هەر دەبى بۆت باس كەم.

دىلان خان بە تامەزىيى و پەرزىيەو گويى بۆ باوكى پاگرتبوو
و، هەموو بىروھۆشى لاى قسەكانى ئەو بوو....

كاك ئىسماعيل ئاھىكى ھەلكىشا و، كەوتە باسكردنى داستانەكەى
خۆى و زەلال خان، ھەر وەك ئەوەى دوينى بووبىت... ھىشتا ناوى

(زه لال) ی له زار دهرنه چوبوو، چاوه کانی به فرمیسک پاراو کرد و، هه ناسه ی توند بوو و، لیدانه کانی دلّی زیادی کرد. له ناکاو هه سستیکی پیناسه نه کراو، هه ناوی داگیر کرد.

دیاره که نه و پابردووه زامیکی ساپژنه بووی پابردوو بوو و، هیشتا خوینی له بهر ده پویشست و، به بچووکتین یادکه و تنه وهش هه موو ناھونالنه کانی زیندوو ده بوونه وه.

وتی:

— کورته ی وه لامي نه و پرسیاره ی هه میسه خۆم لی ده دزییه وه:
(دوژمنایه تی جه بار ناغا و عه شقه بیگه رده که ی نتوان من و دایکت) ه.
دیلان خان — که بینی باوکی چه ند به هه لچوون و په روشییه وه
دهدوئ — وه مندائیک سه ری نا به سینه ی میهره بانی باوکییه وه و،
پوومه ته کانی ماچ کرد.

مۆته که ی نازاره کانی پابردوو له گه رووی کاک ئیسماعیلدا په نگیان
خواردبووه وه، بۆیه دوو سئ کۆکه ی کرد، پاشان داوای په رداختیک
ناوی له کچه که ی کرد.

پاش نه وه ی ناوه که ی خواردوه وه، به رده وامی به قسه کانی دا..

ئیمه بۆ رۆژیکى وا نه بێت بۆجى باشین ئیسماعیل!؟

— نه و پۆزگاره باوکی جه بار ناغا له ژياندا بوو، که نارى موسا
ناغا بوو، خوا لیتی خوش بئ به پاستی پیاویکی چاک بوو.. هه رده م

چاؤنكى له هه ژار و نه دارانه وه بوو.

منیش تازه له خزمه تی سه ریازی گه راپوومه وه، دایک و باوکیشم وه فاتیان کردبوو، بۆیه پتوایستم به گه وره و سه ره رشتیکاری بوو. له مالی دونیا هیچم شک نه ده برد و، (ئه سپی له گیرفاندا سه وزه لێ خانمی بوو)، بۆیه چوومه لای موسا ئاغا، وتم به شکو ئیشیکم بۆ بدۆزێته وه، هیچ نه بێ سکی پێ تێرکه م.

ئویش خوا لێی خوش بێ، کردمى به شوانی مه په کانی و، پاش ماوه یه که له دهست و دلم دلتیا بوو کردمى به سه ره رشتیکاری شوانه کانی.

ئو ده یزانی بێ کهس و بێ دهره تانم و له م دونیا به دا غه ربیم، بۆیه پاش نیوه پۆیه که بانگی کردم و، بێ پێچ و په نا پتیی وتم:

- پۆله، سالتیکه چاوم لێ غافل نه کردوی و، بۆم دهرکه وتوه حه لال زاده ی.

ماشاء الله! ئیش و کارت به جوانی رایی ده که ی، منیش پتوایستم به که سیکی وه که تو سه راست و، دهست و دل پاک و، راستگۆ و، ئه مینه .. جا ده مه وی ئیشوکاری مه پومالات و زهرعاته که م بۆ به پۆیه به ری.

هه رچه نه ده گنج و تازه پیاکه وتوویت، به لام ده زانم له ئیشوکاری باخ و باخاته که مدا درێخی ناکه یت.. ده یشزانم شوان و فلاحه کانی

دەۋرت زۆر خۇشيان لەمە نايەت. بەلام تا خۆمت لە پشت بىم، ھىچ خەمت نەبىي، لە كەس نەترسى، سەر بۇ ھىچ نامەردىي نەۋى نەكەيت و، ئىشى خۆت بە پىكوپىكى بەرپۆەبەرە.

بەلام تۆ ھىشتا ژنت نەھىناۋە، دەترسم پۇژىك بىت لە نىۋەى پىدا بچى بەلاى ژيانى خۆتەۋە و، لامان ئى نەكەيتەۋە، لەبەرئەۋە دەلئىم پىش ئەۋەى دارونەدارمت بخەمە دەستتەۋە، با زەماۋەنىكى بچوكت بۇ ساز كەم، دەلئى چى؟

من لە پاي سۆز و بەزەيى ئاغادا زمانم گۆى نەدەكرد. نازانم چى بە كەسىكى وا مېھرەبان و نانبدە بلىم؟

ئاغا دەستى خستە سەر شانم و، وتى:
- پۇلە، من نامەۋىت زۆرت ئى بكم، بەلام تۆ پىۋىستت بە ژنىكى خانومان و ھەللا زادەى ۋەك خۆتە. منىش بۇ پىاۋىكى باۋەپىكراۋى ۋەك تۆ دامام...

كەۋايە خۋاى گەۋرە ھەردووكمانى لەم نىتە باشەدا موحتاجى دەستى يەك كىدوۋە، تۆ پارزى بە، با ناۋى خۋاى ئى بىنن.
بە چاۋەكانى ۋەكو بلىت: "تۆ دەلئى چى؟" بۇ ماۋەيەك لىي پوانىم...

لەناكاۋ ۋەك ئەۋەى بابەتئىكى گىرنگى لەبىر كىردىت، وتى:
- ئا.. ئەگەر خەمى خەرجى و شتى وايشتە، ئەۋا ھەر بىرىشى لى

مەكەۋە، تۆلەمپۆۋە دەستەپاستى موسا ئاغايىت، ھەموو خەرجىيەكانىش با فېداى سەرت بىن.

لە خىزم و دۆستاندا بىنەمالەى باش زۆرىن، كە ئەصلزادە بىن و، كچى شۆخ و شەنگ و بەرپەۋشتىان ھەيە، جا تۆش كامىانت ھەلبىزارد، دەيخوازىن و، دواتر دوو ھۆدە و ھەيوانىكىستان بۆ پىكەۋە دەنيىن، تا دەكەۋنە سەرىپى خۆتان و، دوو پوول كۆدەكەنەۋە.. ئىستە وتت چى؟

ئاخر چى ۋەلامى ئەم پياۋە پىش سىپى و دىيادىدە و مېھرەبانە بدەمەۋە؟ مەن چۆن لەپروم ھەلبىت پازونىيازى دىلى لا بدركىنم؟ بۆيە بە شەرمەۋە سەرم داخست.

ئاغاي مېھرەبانم خۆى لە سەروسىمام ھالى بوو و، ۋەك باۋكىك وتى:

— سەير كە، يان .. خۆت كەسىكت لە خەيالە؟

مىنىش چىن چىن ئارەقى شەرمەزارىم دەپشت!

بەردەوام بوو:

— شەرم مەكە پۆلە، ئەگەر شىنكى ۋا ھەيە بىلى، ھەر كەسىكە،

لە دەرگايان دەدەين و دەيخوازىن.

ئاغا سەرىكى بادا و، ئاھىكى ھەلكىشا، دىاربوو ھىشتا لە دىيدا

ھەسرەتى داستانىكى ھەلگرتبوو.. بەردەوام بوو:

به میهره بانییه وه وهکو باوکیک دهستی خسته سهر شانم و، وتی:
 - نه هه تیوی، نه هه زاری.. پۆله ئهم شتانه له دهستی که سدا نییه
 و، تهقدیری خوای که ورهیه، به لام له مپۆوه نابیی و ناتوانن وات پئی
 بلێن، ئیمه بۆ پۆژیککی وا نه بین بۆچی باشین ئیسماعیل؟
 به راستی ئهم موسا ئاغایه نمونهی جوامیری و، لیوه شاوهیی و
 دهست و دل جوانیی بوو!

بهردهوام بوو:

- کوپی خۆم، من قهت تکام له که سدا نه کردووه و، چار
 له دهستی کهس نه بووم، به لام ئهمجاره له بهر تو پرساشکیانی ده کهم
 و، له ده رگای که سیکی تر ده دهم. ئه گهر به خۆشی بمان داتن، ئه وه
 زۆر باشه، ئه گهر نا ...

نیتێر قسه کهی تهواو نه کرد و، بێدهنگ بوو. دواتر وتی:

- ئاخوهر کهنجیکی خوین گهرمی وهک تو.. باشه باوکی له مه زیاتر
 چی دهوی؟؟

ئاغا ههستایه وه و، منیش به دوایدا ههستام و، له خزمه تیدا
 وهستام.. وتی:

- سبهی ناوی خوای ئی دههینین و، دهچین بۆ خوازیینی، تۆش
 ئه مپۆ هیچ مه که و، هه نئ به خۆت رابگه .

رۆژ نابیتتەو!:

ئەو یەكەمین جارم بوو ھیتدە بە مەراقەوہ چاولەپتی گزنگی
خۆری بەیان یم و، ئەوئەندە خۆم بە شادمان دەزانی، كە لە ھەموو
لایەكدا كامەرانییم دەبینی.

بەخۆم دەوت: "زەلال گیان، چوار سال چاوەپێت كردم، تەنھا
یەك پۆژی تریش چاوەپێم بە".

بەھێچ شتوہەك باوەڕم بە خۆم نەدەكرد! لە ئاست ھاتنەدی ئەم
ماحەلەدا ھەموو گیانم دەلەرزى، بەپاستى خواى گەرە موسا ئاغای
وہەك فریشتە بەفریام خست.

بەخۆپایى نەیان وتووہ: "گەر كەسیكت لەبەر خوا خۆش بوویت
ئەوا خواى گەرە نا ئومیدت ناكات و، پێى دەگەیت".

خوا ئاگادارە، منیش زەلال لەبەر پاستگویی و سەلاری خۆش
دەویست.

كاتێك زەلال پێى وتم: "تا ماوم چاوەپێت دەكەم، گەر بە نسیبی
یەكیش نەبین ئەم ھەستانەم لە دڵمدا دەنێژم!"، ئیتەر منیش زیاتر
سووربووم لەسەر ئەو پێیە.

دیلان خان لەژێر کاریگەری و تەكانی باوكیدا وتی: "واى دایە
گیان! من نەتوانی بۆ یەكجاریش ھەست بە میھرەبانى دایكایەتیت
بكەم، بەلام ھەرچى لەبارەتەوہ دەبیستم بۆنى بەھەشتى لى دیت".

كاك ئىسماعىل، دڭنەوايى كچه كەي كرد و، بەردەوامى
بەقسەكانىدا:

— لەكاتىڭدا مېشكەم بەو بەزمۇرەزمى خوازىيىنىيەو جەنجال
بووبوو، پېم كەوتە پىي كوپە لاسارەكەي ئاغا، كە ناوى جەبار بوو.
لە تەمەنى خۇمدا بوو، —بەناو— خوينەوار بوو، بەلام خويندنى
تەواو نەكردبوو. كەسكى خۇپەرست و، لەخۇبايى و، بەدكار و،
شەپانگىز و، چاوبەردەرەو و ژنانى بوو ... زۆرىنى كات لەگەل
باوكىدا ناكۆك بوون.

نازانم بۆ، بەلام لەو نەدەچوو خۇشحال بىت بەوئى باوكى
سەرپەرشتىي كىلگەكانم پىي بسپىرئ و، هېچ خۇشى لەم باسە
نەدەهات.

كاتىك لای ئاغا هاتە دەرەو، لە لای قادىرەكان چاوەپىي
دەكردم.

بە شىۋەيەكى گالته بازانە وتى:

— ئەو ديسان لەگەل باوكىدا چىتان بەدەستەوئەيە؟ پەز و باخى
هەمووى خستە ژىر دەستت، دەلېم نەشتكا بە ئاغا باشە!

من بە پىزەو سەرم داخست.. با لە هەمان تەمەنىشدا بىن، ئەو
هەر بەگزاوئەيە و، كوپى ئاغاش لای خۇمان لە جىي ئاغاىە. بۆيە وتم:
— ئەستەغفىروللا ئاغا، ئەو چ قسەيەكە؟ من هەر فەرمانەكانى

که وردهم جینه جی ده کهم.

له ناکاو هاته به ردهم:

— سهیر که، با بزانتی نه و توشی نه خوشی شیرینه جی بووه و،
عومری پیره مه پیکي ماوه، به کورتی ته مه نی دروژی سالیکه، جا هر
جیت پی بلیت و چ فرمانیکت پی بدا، دیت پرس و پا به من
ده کهیت، تی ده گی؟ بی په زامه نندی خوم ده ست ناکهیت به ناوا،
ته گینا نانت ده بریم و، دمرت ده کهمه دهره وه.

منیش دوپاره به پیره وه وتم:

— به سهر سهر ناغا.

پنگم نه دا له وه زیاتر بریسی و، دور که وتمه وه... ده مزانی
چاره ی ناویم و، له هه لیک ده که پی شاربه دهرم کا، چونکه چاوی
به رای نی ده هات ناوا له ناو خه لکدا پیرم هه بیت.

ده یویست هر ناوی خوی له ناوانا بیت.. به کورتی له گنچه ل
ده که پا!

نه و شه وه هر دم به دوعا بووم، ده پارامه وه: خوابه چی خیری
تیدایه نه وه بیتته پیم.

هر به خه یالی زه لاله وه بووم و، به په یمانه که یه وه خوم به هیز
ده بینیه وه.

چ شه ویکي دروژ بوو! هه ستم ده کرد پوزنا بیتته وه، تا من به

مه بهستی خۆم شاد بۆم، رهنگه قهت ئهوهنده چاوه پێی بیستنی
دهنگی (بانگی به یانی) پۆژێکی نوێم نه کردبێت.

له خانووه قورینه کهمدا، بهرماله له پێست دروستکراوه کهم
پاخست.

به دل ده پارامه وه: "خوايه گیان، چی به باش ده زانی، ئه وه
بکهیته نسیم، من زه لالم له بهر خاتری تۆ خوش ده ویت.. خوايه
گیان، ئه م خوازی بێنییه مان به خێر کۆتایی بێتیت". پاشان وهك خویی
هه موو به یانییه کهم قورئانه کهم کرده وه و، دهستم کرد به خویندنه وهی
سوورتهی (یاسین) و، هه ولَم ده دا له واتاکان تێبگه م و، هه ست به
ئاوازی شیرینی ئایه ته کان بکه م.

خۆ ئه گه ر ئێمه ی مۆڤ هه میشه به دیقه ت و تاقه ت و سه لیقه وه
قورئانمان بخویندایه وه، هه ستمان به بهنده بوونمان ده رکرد له
حنووری خوای گه وره دا، بیرمان ده که وته وه که بۆ تاقیکردنه وه یه ک
به دیه پێنراوین و، هه موو په نهان و ئاشکرمان لای خوای گه وره تو مار
کراوه و، تا تیشوویه که مان بۆ ئه و لێپرسینه وه یه پێکه وه بنایه .
له سه روپه ندی ئه م خه یالانه مدا بووم، له ده رگام درا.

ئازارێکی پێناسه نه کراو:

که ده رگا که م کرده وه یه کێک بوو له پیاوه کا نی ئاغا و، وتی:

— ئاغا نار دوویه تی به شوینتدا ...

بهیه که وه نانی به یانیمان خوارد، چۆن نانی به یانیه که؟ سفره ی
پاشا! به لām چۆن بتوانم به دلّی خۆم نان بخۆم له بهردهم ئاغا یه کی وا
شکۆداردا؟!

وتی:

- کۆپه کهم، دوا ی نیوه پۆ نیشیک ی گرنگم هه یه و، ده بۆ پپی پا
بگه م.

با ئه م نیشه ی تق پپش نیوه پۆ بخه ی ن به لایه کدا.
ته نها قسه کانی به س بوون بۆ ئه وه ی من شاگه شکه بيم.... سه رم
داخست و، وتم:

- به که یفی جه نابتان.

له وکاته دا جه بار ئاغا هاته ژووره وه، که چاوی به من کهوت، کپچ
کهوته که وڵی و، وتی:

- هم، ئیتر له سه ر سفره ی ئاغا یته ها؟

کاتی که ئه م قسه یه ی فری دا، موسا ئاغا به توو په یی سه یری کی
کرد، به لām خو جه بار ئاغا له که لی شه یتان نه ده هاته خواره وه، نه ک
هیچ له باوکی نه سه له مییه وه، ته نانه ت هیچ شه رمیشی لی نه کرد...
وتی:

- دیاره که تنی کی گرنگتان له ژیر سه ردایه .

موسا ئاغا وه لām ی نه دایه وه..

پاش ئەوھى دەستمان لە نانخواردن ھەڵ گرت، ھەرمانى دا:
- ئەسپەكەم بۆ ئامادە كەن.

كاتێك ئێمە ھەستاین بپۆین، جەبار ئاغا خۆى ھەلقورتاندا ھو و،
وتى:

- ديارە ناتانەى ئەم ئىشە گرنگە تانمان بۆ باس كەن.
دووبارە موسا ئاغا ۋەلامى نەدايە ۋە، بەلام نەیدە ۋىست لە پىش
چاۋى ئێمە لىى توورپە بىت و، زارى بەست.
جەبار ئاغا ئەمجارەيان پووى كرده من و، بەتوورپەيە ۋە وتى:
- تۆش

لەو كاتەدا دەست و پى سپی بووم و، سەیریكى موسا ئاغام كرد،
ۋەكو ئەوھى بلیم: "چى پى بلیم؟" ...
موسا ئاغا وتى:
- با بپۆین.

تىگەيشتم كە دەلیت: "ۋازى لىبىنە، با ھەر بپۆسى، ئەو نەھىنى
ۋەلامى بەیتە ۋە" ...
موسا ئاغا و من و دوو پیاۋى تر لە دارودەستەكەى ئاغا كەوتینە
پى.

دوو سەعات پیمان لە پىش بوو بۆئەوھى بگەینە گوندى
(پنارباش).

له و چلهی هارینه دا شنه بایه ک- وه کو شه وهی بیه ویت کاره که مان
بو ئاسان بکات- فینکی ده کردینه وه.

هر که سیک موسا ئاغای ده بیینی سلاوی لی ده کرد.

جار جار بالنده به برده مماندا ده فپی، جار جار مار و، هندی
جاریش چه قه ل.. ئەم دیمه تانه بو گوندنشینان بوو یونه به شیک له
ژیانیان، ته نانه ت نه و خه لکه وای لیها تبوو که نه گهر نه بیینی نایه پیی
ئاسایی نه ده بوو.

له پندا بوومان به ده مه ته قی: ئەم باخه شوینه که ی زور باشه.
نه وه یان واییه. ئەم زهویه گهنمی باشی لی ها تو وه ته بهر...

به لام من له دلی خومدا ههستم به شتیکی سهیر ده کرد، دلی
ده گو شیم، بی شه وهی هیچ شتیکیش له ئارادا بیته.. له خومه وه
ده موت شتی من و زه لال له یه ک ده کا.

کاتی گه یشتینه گونده که، هر مه پرسه چ بیته و بهرده یه ک بوو.
دیاربوو خه لکه که ی هه والی سهردانی ئاغایان بیستبوو.. له و
ده موزه ماندا سهردانی ئاغایه ک بو مالیک زور شتیکی سهیر و
ده گهن بوو.

خه لکی ماله که نه یانده زانی ئیمه بو خوازی بیی کچه که یان چوین!
ته نانه ت زه لال هر نه یشی ده زانی منیشیان له گه لدام. سهردانیکی تا
بلیت له نا کا و بوو بو خه لکی گوندی (پناریاش)!

ئاغا لە ئەسپەكەى دابەزى و، ئەسپەكەيان بۆ برد بۆ شوئىنى
هوانەو و لەوې.

ئەو لە پېشەو و ئىمەش لەدراو چوئىنە ژوورەو.. خاوەن
مالئىش زۆر بە شتوئەيەكى جوان پېشوازى لى كردىن.. منىش بەو
بەخىراتنە گەرموگۆرە چاوم چووبوو پىشتى سەرم، چونكە منى
داماوقەت شتى وام بەخۆمەو نەدییوو. لەكاتى چوونە ژوورەو دا من
و زەلال چاومان بەيەك كەوت.

نازانم چۆن باسى سەرسامىيتان بۆ بكەم! زۆرى نەمابوو
لەخۆشیدا بېورىتەو، منىش هېچم لەو كەمتر نەبوو، بەلام هېچ
نەدەگەشت بەو سەرسوپمانەى ئەو، خۆ بەستەزمانە نەيشى دەزانى
من وەك پياوى ئاغا لە مالئانم؟ يان لەبەر شتئىكى تر؟

كاك ئىسماعىل لە دەريائى هەستەكانیدا پۆچووبوو، دىلان
خانىشى هەندەى خۆى سەراسىمە كردىبوو، لەو كاتەدا دىلان وەكو
منداڵئىكى برىندار و بى ئەوا لەبەر خۆيەو وتى: "دايكە"... لەگەڵ
فرمىسك پىشتندا وتى: "باوكە گيان، تۆيش بۆنى دايكەم لى دى".

كچ و باوك ماوئەيەك لەگەڵ ئەشك پىشتندا يەكيان لەنامىزگرت،
بەلام كاك ئىسماعىل هەرچۆنئىك بوو بەو كەسايەتى و ئىرادە
بەهێزەيەو، زوو بەسەر خۆیدا زالى بوو، دلتەوايى كچەكەى كرد و،
وتى:

- دەزانی پۆلە؟ خوای گەرە تۆی لەجیاتى دایکت بەخشیووە بە من، خۆ ئەگەر ئیستا زەلالمان لەگەڵدا بوایە و، هەردووکتان لە تەنیشت یەکتەر دانیشتانە، کەس نەیدەتوانى لێکتان جیاکاتەو.

دیلان خان ئۆر بەوہ دڵخۆشیووە کە لە دایکی دەچوو و، وتی:
- شەرت بێ منیش وەکو فریشتە ژیانم بەسەر بەرم و، بە شەرفی ئەوہی کە لە دایکم دەچم، پوو لە قاپی خوای گەرە بکەم.
دیلان خان پەرۆشی بیستنی پاشماوہی سەرگوزشتە پەرەسەرەتەکەى خێزانەکەى بوو، بۆیە بەدەگنکی غەمگینەوہ وتی:

- ئی باوکە گیان.. دواى ئەوہ؟

کاک ئیسماعیلش بەردەوام بوو:

- خێزانەکەى بە جوانترین شیوہ پیشوازیان لێکردین و، هاتن بەدەممانەوہ.. چیان شک برد هێنایانە خزمەتى ئاغا.

بە کێک و، بۆرەک و، چۆرەک و چەندین چۆر خواردنی تر سفرەیان پازاندبووہوہ، وەکو ئەوہی ئەک چوار کەس بەلکو یەک سوپا لەوئ نان بخۆن.

پارە، ترس، دوورپووی:

دواى چا خواردنەوہ، موسا ئاغای دنیاىدە و پێش سپیمان دەستى کرد بە قسە:

- هاتووینەتە خوازیبێنى کچەکتان بۆ ئیسماعیلی کوپمان.

بەلەم (بەكرى) باوكى زەلال پەنگى پەرى، ھەموو لايەك ھەستمان
 بە شلەزاویی کرد. تەنانت موسا ئاغا، بۆیە وتی:
 - خیرە بەكر، قسەیه کی خراپمان کردووه؟
 بەكریش وتی:
 - حاشا ئاغا.
 - نا نا، دیاره زۆر خوشحال نیت بەمه، ئەگەر شتێك ھەیە بیلێ.
 من لەوکاتەیا بەچاوبۆ (زەلال) دەگەپام، بەلەم ئەو لە ھیچ
 لایەکەوه دیار نەبوو.
 باشە دەبوو پیشتر بیزانیایە کە بۆ داخواری ھاتووین؟ یا ئەویش
 ھەکو من ھێندە سەری سوپماو ھە و پەشیو، نازانیت چی بکات ...
 لە دلێ خۆما ھەرچی دوام زانی، خویندم.
 بەكر لەبەر خۆیەوه ھەنئ مینەمینى کرد و، ھەرچۆنئ بوو وتی:
 - تۆزێك سەرم سوپماو ھاغا.
 ئەم جارەیان موسا ئاغا سەرسام بوو بوو، وتی:
 - بۆچی؟
 - ئاخر ئاغا، جەبار ئاغاى كۆپتان ھەوالی نارەبوو کە ھەر دەبیت
 (زەلال) بۆ خۆی بیت، کەچی ئیستاش ئێو ھاتوون و داواى دەکەن
 بۆ ئیسماعیل!
 ھەمووان بەم قسەیه بئ دەنگ بوون.. لەوکاتەدا لەگەڵ موسا

ئاغايا سەيرىكى يەكمان كرد... ھەستم كرد لە داخا پەنگى بە پووەوھ
نەما..

ئەوھ منىش.. خۇ ھەر مەپرسە !

موسا ئاغا وتى:

- بەكر ئەفەندى، ھەموو كەس دەزانىت كۆپەكەى من چۆنە،
باشە تۆ چۆن باوەر بە قسەى ئەو دەكەى؟ خۆتان باش دەزانن خۆ
خوازىنى منداڵبازاپ نىيە و، پى و پەسمى خۆى ھەيە. ئەگەر جەبار
بەپراستى بووايە، من ھەر ھەوالىكم لىى دەبوو و، دەستىكم تى
دەخست.

چۆن ئەم كەينوبەينە بووھ و، خەبەرىكت بە من نەداوھ؟ لای
خۆى باوكى بووكىيت؟

دىار بوو بەكر لەگەل جەبار ئاغادا پىكەوتبون، چونكە وتى:

- ئاغام، قسەكانت جوانن، بەلام جەبار ئاغا دلى داوھ بە
كچەكەم، چۆن دەكرى دلى ئەو بشكىنم؟

موسا ئاغا پىشى خواردوھ و، وتى:

- بەكر ئەفەندى، من كۆپى خۆم باش دەناسم، سەر لە دل و
دلخوازىي و شتى وا دەرناكات، ئاخر چۆن دەبىتتە زاوايەكى باش
بۆت؟ ئەگەر ھەر بەپراستى كۆپەكەم كچەكەتى خواستبىت، بەخوا من
ناپمە دەمپراست و ھەكىلى، بى عەقلىى وا ناكەم.

من ئاغام و، ئەم ئىسماعىلەيش وەك كوپى خۆم وايە، ھەرچى دارونەدارمە بەدەستىيەوہىەتى. ئىستائىش لەدەرگامان داون و، كچەكەيشت پازىيە، كەواتە با ناوى خواى لى بىنن و ئەم ئىشە خىرە بېرىننەوہ.

بەكر خۆى كردبوو بە كەپەى شەرىەت.. دياربوو چاوى بېرىوہ ئەوہى كچەكەى بېيتە ژنى ئاغای داھاتوو، ھىچ بەتەما نەبوو بە پەشوپووتىكى وەك من پازى بىت.

موسا ئاغا وتى:

– بەكر ئەفەندى، ئىستە وتت چى؟

بەكر وتى:

– ئاغا گيان، خۆ من لارىم لى نىيە و، قسەيشتان لەسەر سەرم، بەلام من چى بە جەبار ئاغا بلایمەوہ؟ ئەگەر سبەى بەردەرگام لى بگىرت، چى بکەم؟

موسا ئاغا مۆپەيەكى لە بەكر كرد و، وتى:

– سەيركە، لىرە يەك ئاغا ھەيە، ئەویش منم. موسا ئاغا لە ھەر كوئى بىت، ھەر قسەى ئەو دەخوات و، ئەوانى تر دەبى سىر بخۆن و زوپنا لىبەن، تىگەشتى؟

ئەگەر لەدواى مالى دونيا بىت، ئەوا ھىچ خەمت نەبى و، نانت دەكەوینتە پۆنەوہ.

من بهس بۆ به يەك گەياندن ئو دوو دلە لە دەرگام داویت، ئەگەر
بیتو بە دەستی بەتال بگە پێمەو...

موسا ئاغا ئەمەى وت و، بێدەنگ بوو، بەلام ئەم بێدەنگیە هەموو
شتێکی پوونکردووە....

بەکروتی:

— جا کێ دەتوانێ قسە لە قسەتدا بکات، ئاغام؟ دەى ئینشائەللا
لەسەر خێر.

لەوکاتەدا خەریک بوو لە خوشیدا دەفریم.. ئەمە خەو؟ خەیاڵ؟
راستیه؟!

کەواتە پۆزگاری تەنیاى و، دورى و، جوداى و، چاوه پوانى
کۆتایى پێ دیت؟!

ماره کراین:

منێکی ساویلکە، دەمویست ئەم عەشقم بە هەموو دنیا
بناسینم.

لە خوشیدا جێگەم بە خۆم نەدەگرت، بێ ئاگا بووم لە تالێیهکانى
دنیا.. چۆن بزانم لە خوشترین کاتى ژياندا بەلایەك پووده دا؟

موسا ئاغا وتی:

— یا ئەللا، مەلایەك بانگ کەن، با ئەم گەنجانە لەسەر خێر لە یەك
مارە کات.

له دواى چاره كيك ماموستا هاته ژووره وه و، به شايه تى دوو كه س
له يه كتريان ماره كردين، به لام بى نه وهى چاوم به چاوى زه لال
بكه ويټ و، نه م خوښيه له چاوه كانى نه ويشدا ببينم.
موسا ناغا وتى:

- بوكه كه مان بانگ كه ن، با ده ستمان ماچ كات.
هه ستم كرد ناغا بى نه وه بانگى كرد، تا من به ديدارى شاد يم.
له دلى خومدا هه ر ده موت و ده موته وه: "ناغا، چو ن نه م
چا كه يه ت بده مه وه؟".

زه لال شوخ و شهنگ و پووكه ش، به شه رمه وه هاته ژووره وه،
به لام بيگومان سه رى به رز نه كرده وه، ناخر به ديار چاوى نه وه مه موو
پيا وه وه چو ن ليم پروا نيت؟

له كاتيكدا ديلان خان گوښى له باسى ورده كار بيه كانى عه شقى دايك
و باوكى ده بوو، غه ريب ده هاته به ر چاوى، واته دايك و باوكم باشترين
نموونه ن بونه وهى كه عه شق به ريه ست و مه حال نازانيت.

كاك ئيسماعيل به رده وام بوو:

- زه لال چاى بى گي پراين، هه ر كه سيك پيال ه چايه كى له سه ر
سينيه كه هه لده گرت، هه ستى به ده ست له رزى نه ده كرد. منيش له
خوشيدا خهريك بوو ده فريم، به تاييه تى نه و كاته ي پيال ه چا كه م
هه لگرت، زورى نه ما بوو وهك منداليك بپرژم.

موسا ئاغا پارچە يەك ئالتۇنى دەرھىتا وداي لە يەخەي زەلال و،
پېتى وت:

— لە ئىستاۋە تۆ بۈۈكى منىت. منىش ۋەك باۋك دەبىم بۆت.
پاشان پۈۈى كىردە بەكرو، وتى:
— دەلىم، ئىمە سەقەرمان لەپىشە و، جوان نىيە ئەم دوانە بى
قسەكردن ئاۋا لە يەك جىيانەۋە، با چەند دەقەيەك لە ئوۋرىكدا بۆ
خۇيان دوو قسە بگەن، ئىنجا دەپۆين.
ئاغا گيان! تۆ چەند مۇۋىكى داپاكىت، تۆ چ مۇۋىكىت كە لە
ھەموو شىتەك تىدەگەيت ...

من و زەلال:
چەند سالىك بوو زەلال چوۋ بوۋە دلمەۋە، ھەربە يەكەم بىنن
بەشىكى گەرەي دلمى داگىر كىردىۋو.
باۋەپم نەدەكرد ئىتر زەلال بوۋەتە زنى من..
منيان بىردە ئوۋرىكى بچوۋكەۋە.. بىننى زىكەم، ۋەكو ئەۋە
ۋابوۋكە چاۋىكم بىەۋىت ئەۋى تىران بىننىت.
زەلال ھاتە ئوۋرەۋە..

ھەستم دەكرد شۇخ و شەنگىزىن دىروستىراۋى خوايە! چۆن
دەكرىت مۇۋىك ھىندە سەراسىمەكار بىت؟
بە دەنگە ناسك و بە ئابپوۋەكەي وتى:

- بەخىر بىيىت، پياۋەكەم.

زمانم بەسترا و، نەمزانى چى بلىم، تەنانت ئەۋەى كە دەبوو بىلىم
لەيىرم چوۋبوۋەۋە. ھەر تۈانىم بلىم:
- سوپاس.

ھىشتاش ۋەكۈر دۈۈگەنجى يىگانە بەيەك و، بە ئەدەبەۋە دۈۈر لە
يەك ۋەستابوۋىن. ئاخىر ھەر ئەم ھەلسۈكەۋتە جوانانەى ئەۋبوۋاى
لىكردبوۋم ئۆرم خۇش بوۋىت.

ھەرچەندە مانەۋە لەگەل زەلالدا ۋەك خەۋنىك بوۋ بۆم، بەلام لەۋە
زىاتر يەكتىرىنىنەكەمان گونجاۋ نەبوۋ. لەكۆتايىدا ويستم ئاگادارى
بەكەمەۋە لەۋەى كە پىمان سەختە و، ۋىتم:

- ھەمۈ شتىك كۆتايى نەھاتوۋە، لەبەرئەۋە ئۆدرياي خۆت بە.
- دەزانم. ھەتتا ئەۋپۆژەى ماۋم، ئەم ئابپوۋەم ۋەك چاۋم
دەپاريزم. ئىتر من ئىنى تۆم و، تۆيش تەنھا پياۋ و مەحرەمم دەبى.
مەگەر مردن من لە تۆ بسىنىت.. گيانى خۆيشم بە خۋاى گەۋرە
سپاردوۋە، ئەۋزاتەيش ويستى لەسەر ھەر شتىك نەبىت، نايەتە دى.
نەمدەزانى لەبەردەم ئەم دىسۆزىي و ۋەفدارىيەيدا چى بلىم!
تەنھا تۈانىم بلىم:

- خۋاى گەۋرە تۆي ۋەك پەحمەتەك كىردوۋەتە نىسىم.
دىلان خان بە ھەنسك ھەلگىشانەۋە ۋىتى: "دايە گيان، خۋاى

گه وره تۆی وهك ديارىيهكى به نرځ پېړ پهوا بينيوم... من شانازى به
يادگار ييهكانته وه دهكهم، ده بېن وا بگهم توش شانازى به كچه كه ته وه
بكه يت.. ناڅ! دايه گيان، ناڅ! "

ديلان خان تا ده هات زياتر به چيرؤكى دايك و باوكى سهرسام
ده بوو، وه كو كه سيك كه ته ماشاي فيلميك بكات و، مهراقى
كؤتاييه كه ي بكات، گوټى بؤ باوكى پاديرا بوو.
كاك ئيسماعيليش بهرده وام بوو:

- له پيكا له دنياي خواست و خؤزگه كاندا مه له م ده كرد، بى
خه بهر له وهى داهاتو چى بؤ حه شار داوين.. تومنز جه بار ناغا به
وردى چاوديرى گه وره و بچووكى ژيانى كرد بووم.

كاتيك موسا ناغاش زه لالى له من ماره كرد بوو، به كر بى سى دوو
مه والى بؤ جه بار ناغا نارد بوو، وتبوو:
- به زؤر كچه كه يان لى سه ندم، به لام نه گهر ئيستش بته ويټ،
من لاريم لى نيبه.

واتا به كر ويستويه تى ژنيك، كه له من ماره كرابوو، بيدات به
جه بار ناغا.

له و كاته دا ديلان خان له بهر خويه وه وتى:

- نه مه چؤن باوكيكه؟

- ناخر.. نه مه چؤن باوكيكه؟

كاك ئىسماعىل ھەناسە يەكى قوۋلى ھەلگىشا، وتى:
بەلام دواتر زانېم، ئەم ماستە بىن موو نەبوو، نەيتىيەك لە ئارادا
بوو، كە تەنەت زەلالىش ئاگادارى نەبوو.

دىلان خان بە پەرۋشە وتى:

– يەنى چى؟

– بەكر باۋكى راستەقىنەى زەلال نەبوو، زىباۋكى بوو.

دىلان خانم بەسەرسامىيە وتى:

– بەراست!

– كاتىك باۋكى زەلال ۋەفاتى كردوو، دايكى لەگەل بەكردا
ھاۋسەرگىرى كردوو تەۋە. زەلالى بەستە زمان زۆر بە دەست زى
باۋكىيە ۋە ئازارى چەشتوو.

كاك ئىسماعىل سەيرىكى كچەكەى كرد، وتى:

– سەرەراى ئەۋەش، جەبار ئاغا لە بەرانبەر زەلالدا، ئەسپىك،

پىنچ سەر مەپى دابوۋى، قەۋلى شتى تىرىشى پىن دابوۋ.

ئىمەى ساۋىلكەش نەماندە زانى ئەۋ ئەسپ ۋە مەپانە چىيان لى

ھاتوو، گومانمان لە شۋاننىكى داماو كرد بوو، ھەر بۆيە موسا ئاغا

شۋانەكەى لە كىلگەكە دەر كرد.

دىلان خانم بە تاسەۋە وتى:

– ئى، دۋاى ئەۋە؟ ئەۋ جەبارە بەدكارە چى كرد؟

كاك ئىسماعىلى ستمەدىدە بىرېنەكانى كولابونەوۋە، ۋە ھۆن ھۆن
فرمىسكى دەپشت، بەللام دىلان خان بەرگەى ئەمەى نەگرت ۋە،
باۋەشى كرد بە باۋكىدا ۋە، وتى:

- باۋكە گيان، ۋا لە خۆت مەكە، من بەرگە ناگرم ئاۋا بتېبىنم.
- جەبار ئاغا، ماخۇلانى پى كە وتبوو، دەيوست تەنيا بگەوم و
فرسەتم لى بېنىت، ناچار منىش لەگەل جوتيارەكانى كىلگەكاندا ئىشم
بۆ خۆم دەدۆزىوۋە.

كاتىك زانى بى ھۆ خۆى ماندوو دەكا و تىر بە تارىككىيەوۋە دەنى،
پىاۋەكەى نارەبوو بە شوئىنمدا.. پىشتەر موسا ئاغا ناگادارى
كردبووۋە:

- ئەگەر ئەم قورمساغە ھاتە سەر پىت، ھىچ قسەى لەگەل مەكە،
ئەو نىازى خىر و ژنھىنان و شتى ۋا نىيە، دەيەوى ئەو كچە چارەپەش
كا، ھەرچى پىسا جۋابى مەدەرەوۋە، بەخۆم بلى.
منىش ناچاربووم بچم بۆ لای جەبار ئاغا.

جانەۋەرئىكە، كە چاۋى بە كەس بەرايى ناپەت
جەبار ئاغا، ھەرچى بە زارا ھات وتى، چاۋەكانى خەرىك بوو
دەردەتۆقىن.

لە داخا قامچىيەكەى دەستى بە دارۋىەردى ئەو ناۋەدا دەكىشا.
منىش چاك دەمزانى كە چ بەلایەكى بەناۋاچاۋانەوۋە، بەللام لەبەر

زەلال ئەمانە بۆ من ئىتر وەكو گىزەى مېش بوون، چونكە ئەو تەنھا
ئەو گولە نەبوو كە لە دڵمدا پۆڭ بە پۆڭ زياتر دەگەشايەو، بەلكو ئەو
ئىتر ھاوسەر و، ھاودەم بوو و، بووبووە پارچەيەك لە جەرگم.
جەبار ئاغا ھەر ئەوئەندە لە دوورەو چاوى پېم كەوت، ئەو ەى
دەيوت نەيدەوتەو:

– ھەتيوى سېلە، ديارە ھىشتا ئاقل نەبووى، باشە من من پېم
نەوتى ھەرچىت كرد لەپېشا پرس بەخۆم كە؟
من سەرم داخست و تقەم نەكرد، ئەو بەردەوام بوو:
– بە ھەموو ەقلى خۆتەو، پيرەپياوى باوكمت پېش خۆت داوہ
و، چوويت ئەو كچەت مارەكردووە كە من بەتەماى بووم؟ دەزانى
ئەمە يەعنى چى؟

پاشان قامچىيەكەى ناىە سەر سىنگم، بەلام من ھەر ھىچم نەوت.
– ھەتيو، يەعنى زياد لەبەرەكەى خۆت پىت پاكىشاوہ.
يانى ژنەكەمت لى زەوت كردووم.. بەرانبەر كېش ئەمە دەكەيت؟
جەبار ئاغا، ئاخىر شوانىكى پەش و پووتى وەك تۆ چۆن ويراويەتى
ئەمە بكا؟ دەبى تەمىت كەم.
بە ھەموو ھىزى دارىكى كېشا بە سەرمدا و، سەرم گىژى خوارد،
بەرچاوم لىل بوو و، بوورامەوہ.. بەلام ئەو ھەر دەستى ھەلنەگرت و
بە كوتەك كەوتە گيانم...

سەیری ئەم ستمەیی لە منی بەستەزمانی دەکرد، چونکە پێک
وەک ئەوە بوو لە مردووێک بەدەیت ...

دیلان خان بە فرمیسکرپشتنەوه وتی:

– ئاھ، باوکە گیان، یەعنی ئەو خەتەیی لە سەرتدا جینگەکی
دیارە نیشتی ئەو درپندەییە؟

کاک ئیسماعیل بە دەسڕینپشتنەوه چاوی لە چاوی کچەکی بێری
و، تەنھا توانی سەری وەک ئاماژە بۆ (بەلێ) بابدات.

– کە تۆزێ ھۆشم بەبەردا ھاتەوه، لە ئەمبارێکدا موسا ئاغا
لەژوور سەرم بوو و، جلە خوێناوییەکانی بۆ دەگۆڕیم، لەگەڵ
یەکیکیشدا قسەیی دەکرد:

– ھەزەمی زۆر خراپە، خێراکەن پزیشکێک بگەیەننە ئێرە... ئاوا
بیبەین بۆ نەخۆشخانە تووشی ھەزار سەرئیشە دەبین.

سەیری نیشتی خوای گەرە، کاتێک ئەم درپندەییە ئاوا شلوکووتی
دەکردم، زەلال دڵی دادەخورپێت و، بە دایکی دەلێت، دایکیشی پێی
دەلێت:

– لەوانەیی بەلایەک بەسەر ئیسماعیلدا ھاتبی، چونکە دڵی دۆست
و نزیک لە خۆشی و ناخۆشیدا ھەست بە یەکتەر دەکەن، با دووریش
بن.

کاتیک پزیشکه که گیشتبوو و لاشی زامدارمی بینی بوو،
وتبوی:

— نه مه چیه کاکه؟ ده لئی گورگ گازی لی گرتوو. هه موو گیانی
زام و برینه.

نه مه له ناسه واری شه پ و نه شکه نجش ناچیت، نه م پیاوه ده لئی
جانه وهر په لاماری یاوه.

— موسا ئاغا، ده بی نه وه بدوزیتوه که ئاواى به سهر هیئاوه. من
ته نها پزیشک نیم، به لکو فرمانبهری ده وله تیشم، واتا ده ولت ژیا نی
هاولاتییه کانی به نه مانه ت به من سپاردوو.

نه گهر نه م درنده یه، یا نه م ستمکاره نه دوزیتوه و ته سلیمی
ده ولته تی نه که یت و، به سزای خوی نه گات، قوریانی زیاتر دیته
کایه وه.

کاری من ته نها چاره سهر نییه، له هه مان کاتدا ئاگار کردنه وه ی
ده ولته له م ناحه قیه ی به رانبهر نه خوشه که م کراوه ..

موسا ئاغا ترسی لی نیست .. نه گهر بزانرایه کی نه مه ی کردوو
هه م خوی و هه م کوپه که ی چاره پره ش ده بوون، بۆیه وتی:

— سهری خوتان به م شتانه وه مه یه شیئن، خه مت نه بی، نه وه ی
نه مه ی کردوو به سزای خوی ده گات.

پزیشکه که وتی:

- موسا ئاغا، ئەم بىرىننە لىڧرە چارەسەر ناكىرىن، پىۋىستە بە زووترىن كات بگەيە نىڧتە نەخۇشخانە، ئەگەر نا، لەوانەيە بىرىت، پەنگە زەبىر بە دەماخى گەيشتىت، بۆيە پىۋىستى بە چاودىرىيى وردە.

دىيارە ئەو پىزىشكە زۆر بەزەيى پىمدا ھاتوۋەتەۋە، بۆيە ئاۋا بەپوۋى ئاغادا قىسەي كىردوۋە، ئەگىنا لەۋ دەموزەمانەدا ئاغا شانوشەۋكەت ۋە سەنگىكى ۋاى ھەبوۋ، كەس بۆيى نەبوۋ لە ئاستىدا بلىئ لەل! تەنانەت شىكاتىشى لى بىكرايە، كەس نەيدەتۋانى لە گول كالترى پى بلى.

ھەرچۇنىڭ بى منيان گەياندېۋە كۆنە نەخۇشخانەيەكى قەزايەكى ئەۋ دەۋرۋەرە..

لەۋى تەنھا پىزىشكىك ۋ، دوۋ پەرسىتارى تىدا بوۋ، بىناى نەخۇشخانەكەيش زۆر پەپىۋوت ۋ بى خىزمەت ۋ دەۋرە دەست بوۋ. منيان بىردە ئەۋ ئوۋرەى چۈر قەرەۋىلەى تىدا بوۋ، نەخۇشەكانى تىران دابەش كىردېۋ بەسەر ئوۋرەكانى تىدا، دىيارە پىكەۋتۋون كەس بەم ھالەم نەزانىت.

دوۋ پىۋاۋىان كىردە پاسەۋانى ئوۋرەكەم ۋ، ۋتىان:

- ئەمانە خىزمەتى تۈ دەكەن، چىت ۋىست بەۋان بلى.

ئەۋ پىۋاۋە پوۋگىزانەيش تەنھا بۆئەۋەى لە قىسەى ئاغا دەرنەچىن

ئەم کارەیان دەکرد.

من بە دەست نالە و ئیش و ئازارەو بە هیچ شتووەیەك پشوم
نەبوو، لە بەرئەوێ چارەسەرێکی باشیشم بۆ نەدەکرا، پۆژ بە پۆژ
خراپتر دەبووم.

تەنھا بە خەیاڵی زەلالەو مابووم، ئەگەر ئەو خەیاڵانەیشم
نەبوونایە، ئەوا زۆر لە میژبوو مردبووم.

بە دەم ئیش و ئازارەو ...

دەمە و ئیوارەیک گۆیم لێ بوو پاسەوانەکانی بەردەرگا دەیانوت:

– نابێ پوورێ، کەس ناتوانێت بچیتە ژوورەو.

لەو دەنگە دەنگەو تێگەیشتم زەلال هاتوو، بۆیە بە هەموو هیژم

هاوارم کرد:

– وازیان لێ بینن، با بێنە ژوورەو.

هەر کە زەلال و دایکی هاتنە ژوورەو، هەستم کرد خۆر لە سەر

ژیانی تارم هەڵهاتوو.

کە دۆخی منی بینی وتی:

– بە قوربانت بێ.

لەو کاتەدا ئەو قسەییە بوو بە دەرمانی هەموو برینەکانم.

پاشان بۆ یەکەمجار دەستی گرتم و، بەمەش تەزوویەك بە لەشەدا

هات ... دەستی کرد بە دوعا کردن لەو کەسە ئاوازی لێ کردووم.

منیش وام ههست دهکرد خهون دهبینم و، لهخهونمدا به زهلال
شادبوومهتوه.

دایکی وتی:

— دوو شهوه خهوت پیوه دهبینی و، زۆر خهمی بوو. هه رکه
ههوالیشمان پی گه یشت، ئۆقره ی لی بپا. شوکر بۆ خودا باوکی له مال
نه بوو، بۆیه خۆمان گه یانده لات، به خوا نه گهر بزانیئت شاربه ده رمان
دهکا.

منیش به دهستی لهرزۆکم دهستهکانی زهلالم گرت و، چاوم له
چاوی بپی و، وتم:

— بۆچی تا ئیتره له بهر من هاتوویت و، خۆت خستۆته
مه ترسییه وه؟

به دهم فرمیست پشتنه وه وتی:

— له بهر تۆ نهك مه ترسی، بگره ئاماده ی مردنیشم.

موسا ئاغا له گه ل چه ند پیاویکی دا خۆی کرد به ژووردا و وه کو
باوکیك به میهره بانیه وه هه والی پرسم و، وتی:

— شوکر کوپه کهم قسه دهکا، که چه کیشم هاتوو به بۆ سهردانی و،
خه سووشی لیتره یه !

دیاریبوو که موسا ئاغا ده یویست ئاو به ئاگر دا بکات و، توو په یی
زهلال بپه وینتیته وه، به لام زهلال زۆر به ساردی مامه له ی له گه ل کرد.

كاتيك موسا ئاغاش ههستی بهمه کرد، وتی:

- کچم زه لال، ده زانم بۆچی توو پەیت، به خوا پۆله من نهمه ویست
کار بگاته ئیره..

قسه کانی تهواو نه کرد و سه ری داخست و بیدهنگ بوو، زه لالیش
هیچی نهوت، چونکه نهوه ده بووه بئ نه ده بی به رانبه ر شانوشکۆی
ئاغا.

ئا له م قسانه دا بووین، به کر به هه ناسه پرکئ خۆی کرد به ژوردا
و، وتی:

- نهوه کوان؟

دیاره گه پاره ته وه ماله وه و، زانیویه تی کچه که ی و ژنه که ی
هاتوونه ته سه ردانی من..

به راستی هاتنه که ی موسا ئاغا په حمه تیکی خوی گه وره بوو بۆ
پاراستنی شه م به نده سه ته مدیده یه و شه و دایک و کچه به سه ته زمانه،
شه گه ر نا شه و به کره ناره سه نه پۆژی تهواو ده کردین.

- ئ.. ئه، ئاغام! نه مزانی ئیوه ش لیڤه ن.

به جۆرێک سه یری من و زه لالی کرد، تیی گه یاندین که "خۆم ده زانم
چیتان لی ده که م".

موسا ئاغای دنیا دیده وتی:

- به کر، به س نه بوو هاتیت، شه گه ر نا خۆم ده منارد به شوینتا.

سەيركە ئەم دووانە ھەلەللى يەكتەن، ژن و مېردن.. منىش چاك دەزانم پلاننىك لەئارادايە و بە نیازن لە يەكيان جيا كەنەو، ئەگەر دوور و نزيك بېيستمەو دەستى تۆيشى تيايە، كۆتاييەكەى زۆر خراب بەسەرتا دەشكىنمەو.

ئىتر ئەمە بوو تە مەسەلەى ناووناويانگ و شەرەفى منىش و، پاراستنى ئەم منداڵانە ئەرکى مە، جا تۆيش زىاد لەبەرەكەى خۆت پى پانەكۆشى و، قورەكە خەست مەكەرەو.

لە كچەكەت و ژنەكەيشت توورە نەبىت لەبەرئەوەى ھاتوون بۆ ئىترە، خۆم فەرمانم داو ھەواليان پى بدن بىن ئىسماعىل بىين.

كەمى پووى زەلال گەشايەو، لەوانەى لە دليدا سوپاسى موسا ئاغاي كوردبىت و، خۆى بە مەنتبارى زانيبىت.

موسا ئاغا وتى:

- دەى يا ئەللا، با پزىشكەكان بە چارەسەرى ئىسماعىل پابگەن، ئىوەش بگەپنەو سەركاروبار و ژيانقان.

بەكر بە ناچارى وتى: "يا ئەللا".

زەلالىش بە نىگايەكى مېھرەبانانە مالتاوايى لى كردم، ئەمە بۆ من لەبەرانبەر چەندىن كاتژمىر قسەكردندا بوو.

لەو كاتەدا كە خەريك بوو بەكر لە ژوورەكە دەچوو دەرهو، موسا ئاغا وتى:

– ئەگەر بېيىستمەۋە ناپرەسەنیت كۆردىڭ، لېت خۆش ناپم، ھا.

بەكر سەرى لەقاند و، وتى:

– بەسەر سەر ئاغام.

دىلان خان بەردەۋام لە گەرمەي گىرپانەۋەكەي باوكيدا (دایەگيان، دایەگيان)ى بوو، ھەر كە باوكى ناۋى دايكى دەھىئا، برىنەكانى دەكولانەۋە، تەنانتە وای لېھاتبوو دەيويست فرىشتەي گيان كىشان بېت و، پۇچى بكىشىت تا بە دیدارى دايكى شادبېتەۋە.

لە باوكى پرسى:

– ئەي ئاھەنگتان نەگىرا؟

كاك ئىسماعىل ئاھىكى ھەلگىشا و، بۆئەۋەي كەمىك كچەكەي ھېۋر بكاتەۋە وتى:

– ئاھەنگ؟ يەلا، ئىستا چاكە كوللەۋە، بېھىتە، با دوو پىيالە چا بنۆشىن، منىش ئىسراھەتەك بكم، دوايى باسەكەيش تەۋاۋ دەكەين.

با دەستمان بە خويىنى خەلگى بى تاۋان سوور نەبېت؛
دىلان خان سەرقالبوۋ بە چا تېكرەنەۋە، باوكىشى دەزنوۋىزەكەي تازە كەردەۋە، بۆئەۋەي كەمىك بارى پۇچى ھېۋر بكاتەۋە و، پشووئەك بدات.

ئاگرى پاپردوۋ بەجۆرىك لە دلېدا كۆپەي سەندبوو، كە ھەرچى دەكرد خامۇش نەدەبوو!

باوك و كچ به دهم چا خوار دنه وه وه، دريژه يان به باسه كه دا:

موسا ناغا وتی:

— پۆله، كه لات چۆل بوو، دهمه ویت دهمه ته قییه ك بكه ين.

منیش سه رم داخست و، وتم: "به سه ر چاو".

موسا ناغا به ته ریقییه وه وتی:

— نه و جه باره چه قاوه سووه دیسان كه تنیكي تری بۆ ناومه ته وه

و، نه مجاره زیاد له پاده پیی لی پاكیشاوه و، نه م به لایه ی به سه ر هیئاویت.

هر چه ند ه خۆم به پشی سپیه وه نه و كچه م بۆ خواستوویت،

كه چی نه و ناوای به سه ر هیئاویت، تابلیت شه رمه زارم، ئاخه چونكه

من قسم تیدا كر دووه زۆر له سه رم كه وت، به لام خۆ نه م هه تیوه

گه وه و بچووکی لا نییه، هه ر خه ریکی نا په سه نییه و، هه یای

خۆیشی و منیشی بر دووه.

چیبه كه ين ئیتر كورمه ... خۆ ناتوانم حاشای لی بكه م، به لام به خوا

تا سه ری منیش نه خوات دانانیشتی.

ناغایه كی دنیا دیده ی پش سپی به و هه موو شانوشكۆیه وه سه ری

داخست.. دواتر چاوی له چاوم بپی و، وتی:

— پۆله، زۆرم پی ناخۆشه نه م تكایه ت تیا ده كه م، به لام بۆنه وه ی

به لاکه له وه گه وره تر نه بیّت و، به نا هه ق خۆینی خه لکی بی تاوانی تر

نە پېژریت، چارەبەکی تر شک نابەم.

منیش نەمکرده نامەردی و، پێم نەدا چیتەر سەری کزکات، وتم:

— ئاغا، هەرچی دەلێت بەسەر سەر و بەسەر چاو.

ئەو بەردەوام بوو:

— پەنگە ئەمەڕۆ پۆلیس بیت و ئیفا دەت لی وەر یگریت. نالیم درۆ

بکە، بەلام ئەگەر مەسەلە کە یان وەک خۆی بۆ بگێریتەو، نەک هەر

جەبار، شەرەفی من و بنەمالە کە یشم لە کەدار دەبێ و، دەبینە بنیشتە

خۆشە سەر زاری مەرد و نامەرد، پێمان دەلێن: "نەیتوانی

فەلاحە کە یشی بپاریزی، تەنانەت جلەوی کۆرە کە یشی پێ ناکرێ"،

لای خۆی چەند سالا نەمەیتشتوو هێچ کەس لە سایە ما لارە مل بیت و،

رێگام بە هێچ تاحە قییه ک نەداوه.

ئێتر خۆم تێگەیشتم و، نەمویست لەوە زیاتر بیتاقت بیت، وتم:

— ئاغا، ئێو خەمتان نەبێ، خۆم دەزانم چی دەلێم.

ئاغا هەستایەو و بە حەسرەت و ئاھکێشانەو وتی:

— خوای گەورە کەس بە منداڵە کە ی تاقی نەکاتەو!

پاسەوانەکان چاویتریت دەکەن، خەمی زەلالیشت نەبیت.

بەبیستنی ناوی زەلال، هەستم کرد چەندین تەن تاشە بەرد

بەسەرمدا بارین.

داوه شەپتانییەكە:

پاش ئەو دوو پۆژە پێ دەردی سەرییە و، کاتیك وامدەزانی ئیتر
ئاهێك هەڵدەكێشم و پزگارم دەبێ، چەرمە سەرییەكی ترم هاتە پێ.

بەو جەستە دەردەدار و شەلوکوتمەو بەرەو كێشەى دواتر
دەچووم! ئەو ماوێیە وەك كشماتی دەریابوو پیش گەردەلول.

پزیشك ئەو بەیانێی چەند پشكینیكی بۆ كردم، بەلام هیچی نەوت
و، لە ژوورەكەم چوو دەرهو. دیاریبوو تەندروستیم هیچ باش نەبوو.

ئەو زوو زوو ئەم قسانەى دەدايەو بەگوێمدا: "پێویستت بە
چاودێری و چارەسەریكی جددی هەیه، لیڤه ئامێر و كەرەستە و
دەرمانی پێویستمان نییه!"، بەلام كەس گوێی بەمە نەدەدا و،
خۆیشم لەپووم هەڵ نەدەهات ئەمە بە ئاغا بلیم، كاتیكیش هەوالی
دەپرسیم، بە "شكۆر باشم"، خۆم لە پرسیارەكەى دەدزیهوه.

خۆ لەو ژوورەدا بشمردمايە پاسەوانەكان هیچ هەوالێکیان بە ئاغا
نەدەدا. لەوانەشە ئەوانیش پیاوی جەبار ئاغا بووین، چونكە بە چاك و
خراپ چارەى منیان نەدەویست.

بۆ نا؟ خۆ ئەو جەبار ئاغا یە هەموو ژيانى، پارە و پاباردن و
كارى نابەجێ بوو.

بۆئەوێ زەلام ئی داگیر بکات، خۆی ئی کردبووم بە ئاغا و،
کۆمەلێك جەوجانەوهری کردبووه دەست و پێوهندی، كە هەموویان

که سانی ناپاک و، به دکار و، پیاوکوژ و بی ویزدان بوون.
 نه و پۆژه نه وهنده بی تاقهت و بی حواس بووم، که تا نه و
 ته مه نه شتی وام به خۆمه وه نه دیوو.. هه زار خه یالی خراپ وه ک
 نه ژدیها به ددانه تیژه کانیاں دلایان پارچه پارچه ده کردم.
 به خوا راستیاں وتوو: "ههستی مرۆڤ هه میسه پاست
 ده رده چیت"، منیش دلم داخو پابوو!

له و کاته دا دیلان خان دهستی خسته سه ر دلی و، وتی:
 - تاساوم باوکه، ههسته که م به هه زار حال هه ناسه هه ل ده کیشم.
 دیسان به نه سرینه کانی گۆناکانی پاراو کرده وه.
 کاک ئیسماعیل جار جاره هه ناسه یه کی ساردی هه ل ده کیشا و
 به رده وام ده بوو:

- ده مه و نیوه پۆ بوو. دوو پاسه وانکه خۆیاں کرد به ژوورا. له
 هه لسوکه وتیا نا هه ستم به شتیکی سه یر کرد. نه و پۆژه نۆر جیاواز
 ده جولا نه وه!

یه کێکیان وتی:

- کاک ئیسماعیل، لێره باش تیمارت ناکه ن، بۆیه ئاغا فه رمانی
 کردوو به تبه ین بۆ شار.

سه رم له م مه ته له ده رنه ده کرد، ده زانم ده بوو بوو بچمه
 نه خۆشخانه ی شار، به لام خۆ ئاغا نه هاتوو، نه ی کێ ئه م فه رمانه ی

دەركردووه ؟ ئەم دوو پاسەوانەش ناتوانن بێ ئیزن بمبەن .. یان .. ئەم

ماستە بێ موو نییە ؟

لەخۆو ھەند خەیاڵێک بە مێشکەدا ھاتن، منیش بۆئەو ھەڵە
ئەصڵی مەسەلەکە تێ بگەم و تەم :

- پەرستارە کەم بۆ بانگ کەن .

- تا ئێوارە ئیزنی وەرگرتووه و، لێرە نییە .

- ئەو دکتۆر ؟

- ئەویش تۆزێ لەمە و پێش پۆشت .

- ئەو من چۆن دەگوازانەو ھەڵە شار ؟

- ئاغا سەیارە ھەڵەکی ھێناو، خۆشی نەیتوانی بێتە سەر ھەو، و، لە
خوار ھەو چاوە پێتە .

ھەموو شتێک بڕابوو ھەو، منیش ھەر نە دەچوو مە ژێر بارێ ئەم
مەسەلە ھەو، بەلام سەرەنجام ناچار خۆم کۆکرد ھەو . چۆن بمرانیا ھە
راست دەکەن یا نا ؟

ھەرچۆنێک بوو بە ھەزار ھەڵە خۆم گۆپی، بەلام نەمدەتوانی بە
پێو ھەو، بۆ ھەو پاسەوانە کە ھاتنە ژێر بەلم و، بێ ئەو ھەڵە بڵێن
نەخۆشە و ئازاری ھەو، بەخێرایی گەیاندىانمە دەر ھەو .

ئەمە بەتەواوی لە پھاندن دەچوو، نە کە گەیاندىانمە نەخۆشخانە
شار، بەلام لەبەر ئێش و ئازاری جەستەم ھۆشم بە دنیاو ھەمابوو .

له بهردهم ده رگای نه خوشخانه ئۆتۆمبیلکی شین پاگیرابوو،
سایه قه کهیم نه دهناسی، به گومانه وه وتم:

- کوا ئاغا؟

- تق سهرکه وه، ئیسته ئه ویش دئ.

ئنجا وه کو فهرشه کۆنیک فرییان دامه سهر کوشنی دواوه ی
سه یاره که و، کابرای سایه ق پئی نا به به نزیفا. یه کیک له پاسه وانه کان
له پېشه وه و یه کیک تریان له تهنیشت من له دواوه دانیشتبوو.
وه کو دوو پلنگی چاویرسی چاویان له سهر نه ده تروکانم.

منی داماویش وتم:

- باشه کوا ئاغا؟ بۆ کویم ده به ن؟

کابرای سایه ق به گالته چا پییه وه وتی:

- که وایه با مژده ت به مئ.. ده تبهین بۆ لای زه لال، ئاغاش
له وپییه. ئه مشه و زه ماوه نده که تانه.

له ناکاو گومانیک وه که هه وره تریشقه به خه یالمداهات ... تق بلایی
ئهمه پلانیک بیت؟

تئ گه یشتبووم که ئهمه ئاخری خیر نابئ، وتم:

- به م حاله وه زه ماوه ندی چی؟ پاستیه که م پئ بلئن.

- ئیمه به س ئه و فرمانه جیه جیی ده کهین که پیمان دراوه..

خه مت نه بئ، که گه یشتین به دیداری ئاغا شاد ده بیته وه.

نۆر لەسەری نەپۆشتم، خۆ هیچیشم لە دەست نەدەهات و،
نەمدە توانی خۆم لە سەیارەکەو هەلّ بدەمە خوارەو.
وەک ئەو مەرە بووم کە چاوە پێی قەسابەکە ی بێ!

وەک ئەو هی پرۆم بۆ جەهەنەم:

(دیلان) خان خۆی هاویشته ئامیزی باوکیهه:

- کەواته من کچی پیاویکم، کە بەرهنگاری ئەم هه موو دەردی
سەریهه بوو تهوه!

کاک ئیسماعیل - کە دەستی میهره بانینی به سەری کچه کیدا
دههێنا - بهردهوام بوو له تهواکردنی به سهراته که:

- بۆ بانگی عەسر که گەشتینه جی، پێگه یهکی سهخت و
بهرده لانمان بری بوو، برینه کانیشم خوێنیان لێده پۆ. ههستم دهکرد
جەستم پارچه پارچه بوو! له پاده به ده ر ئیش و ئازارم هه بوو.

تا زیاتر له مائی به کر نزیك بووما یه تهوه، په ریشانه تر ده بووم و،
دانیاش بووم له وهی که به وه پری سووکایه تی پیکردنه وه پیشوازیم
لی ده کریت، هه روه ها بۆ سه لامه تی (زه لال) هه ر ده م به دوعا بووم.
دوو پاسه وانه که بێ هیچ به زه ییه ک فرییان دامه به رده م مائی
به کر.

خودایه، چی ببینم؟

جەبار ئاغا و، به کر و، دوو پیاوه که ی، کابانه به سته زمانه که میان

له سوچيڻدا بهند كردووه و، به ليدان و كوتەك وه شاندن پوويان
شينومۆر كردبوويه وه، ليوه كاني زامدار بووبوون... خودايه، ليتره
بازاري گيان فروشتن بووه!

كاتيڤ بينيم نه و بي پەحم و، درپدانه و ايان له ژنه كه م كردووه،
به چۆكدا هاتم.

سەربه خۆ برپاريان دابوو تا قە هاوسەفەر و هاوسەری ئی ماره برپاوم
له چنگ دەرکەن... ئای! ئەمە چ زوڵم و ستم و، درپندەیی و، بێ
ويژدانی و، نامرۆقايەتییەك بوو، كه نه له داب و نه ریتی باووباپیران
و، نه له پەوشت و، نه له كهلتووری پەسەنی پیشیندا شتیکی وا
قیژەون هەیه؟

دیلان خان وتی: "دایکە گیان، خۆزگە من نه و نازارانەم بچەشتایە
له جیاتی تو..."

باوک و کچ بە هەنسك و فرمیسك پشتنه وه ئەم لاپە پانهی
پاڤردوویان هەڵدەدایه وه و، به پشکۆی ژینیکی پر ناسۆر ئاهونالەیان
دەکێشا.

دیلان خان له و ساته وه كه فامی كردووه ته وه، كه م كه م زانیاری
له سه ر پاڤردوو بیستبوو، بۆیه ئەمجاره ئاره زووی ده كرد له تان و
پۆی ئەم باسه داستاناسایه ئاگادار بیت.

دړندهیی جه بار ئاغا!

جه بار ئاغا قاچی خستېووه سهر قاچ، دوو پاسه وانه کیشی له
دوایه وه وه ستابوون.

به خه نده یه کی فیلبازانه وه وتی:

— سهر که هه تیو...

من له تاو ئازار ئاگام له خۆم نه بوو، ته نه له دلی خۆم له خوا
ده پارامه وه بۆ سه لامه تی هاوسه ره که م، قهینا بشمکوژن، به لام له
پیش چاوی نه و نا.

— تو منداله وردکه یت و، منیش ئاغایه کی به شه هامت و
قودره ت... وانیه؟

به کروتی:

— وایه ئاغام، گومان له وه دا نییه...

— که وایه چۆن ویراوته نه و کچه له خۆت ماره که یت، که من چه زم

لئی کردووه؟

به کروتی:

— به لئی ئاغام، منیش هه ر وام پی وت.

— نه و پیره پیاوه ت فریو داوه، که ئیستا نه خوشییه که ی خراپتر

بووه و، ده ستله ملانی مردنه، بۆیه ئیستا له به رانه رمدا ته نه خۆت و
گوچکه تن.

بەتەواۋى كاس بووبووم، گویشم لە قسەكانى بووايە نەمدەتوانى
وہ لām بدەمەوہ، خۆ من لە توانامدا نەبوو پارىزگارى لە خۆم بگەم.

بە جوینە قىزەونەكانىيەوہ بەردەوام بوو:
- بەكورتى كەرىتييەك بوو و كردت، ئىستەش پىكەوہ كۆتايى پى
دەهينين.

بەكروتى:

- ھەر وا دەبىت ئاغام، چۆنتان بویت وا دەكەين.
- كچەكە ئىتر تۆى ناویت، ئىستاش كە خۆى لىرەيە لىى جيا
دەبىتەوہ، دوايى دەگەرپىتەوہ بۆ نەخۆشخانە. ئەگەر بىشلىيت: "لىى
جيانابمەوہ و ئەمانە"، سەرى خۆت دەيەشىينيت، چونكە بۆ
شوينىكى تەرت دەنىرم...

گوياكانم دەزىنگانەوہ. جەستەم ھەمووى زامار بوو، دلم خەرىك
بوو لە سىنەم دەھاتە دەرەوہ...

- گویت لىم بوو؟

خۆ من ھەر ھىزم تىدا نەبوو وشەيەكيش بلىم.. بۆيە جانەوہرئاسا
مەستايە سەرپى و بە توورەپىيەوہ لەقەيەكى دا لە پشتم.

(زەلال)ى داماو ھاوارى كرد:

- بەقوربانتان بىم، توخوا وای لى مەكەن.

بەكر بە ھەموو ھىزى زللەيەكى لىدا.

دەمانچەيان لەسەر سەرم ڤاگرتبوو و، پىيى وتى:

– ئەگەر ئەوەى دەيلنم دووبارەى نەكەيتەو، بە شەرەفم ھەر ئا
ليرەيا دەتكۆژم.

"من زەلال تەلاق دەدەم و، ئيتىر ئىنى من نىيە".

لە جىياتى ئەم قەسەيە مردنم لا خۆشتر بوو، چۆن دەتوانن ئەمە بە
من بکەن؟ بۆيە نەم نەکرد.

– دەى ھەتيو بىلئى ...

جەبار ئاغا – کە لە توورپەيى و نەفرەتدا چاوەکانى سوور
داھاتبوون – قىرى ئەو نەبوو بوو کەس پىيى بلئى "نا".

کاتىک نەيتوانى ناچارم بکات تەلاقى بدەم، وتى:

– جا پىيى ئاسانتر ھەيە.

پاشان بە زەلالى وت:

– ئەگەر نەلئيت "من تۆم ناوئيت و، شوو بە جەبار ئاغا دەکەم"،
ئەم ھەتيو دەتۆپئىنم.

بەکرىش خۆى کردە بابەتەکەو و وتى:

– بىلئى کچەکەم، ئەگەر نا بەخوا دەیکۆئىت، ھىچ نەبئت بىرىک لە

گيانى ئەو کەرەو.

تۆزى خۆم کۆکردەو و، پووم کردە زەلال، بەلام خودايە، ئەو چ

پازونيازىک بوو لە چاوەکانیدا دەمخوئىندەو، کە دەيوست بلئىت:

"هه‌رچیه‌ك بایم له دله‌وه نییه!"

پاش ئه‌وه‌ی چه‌بار ئاغا له زه‌لالیشه‌وه هه‌چی نه‌بیست، ئه‌وه‌نده‌ی
تر توو‌په‌ بوو، ده‌ستی کرد به هه‌ر شه‌کردن، ئا له‌و کاته‌دا هه‌ر
ئه‌وه‌نده‌م زانی زرمه‌یه‌ك له قاچه‌وه‌ هات.

زه‌لال هاواری کرد:

— من بکوژن ... به‌قوربان‌تان بم، من بکوژن، توخوا ده‌ست له‌و
مه‌ده‌ن.. چیتان بویت ده‌یکه‌م.

ئه‌ویش ده‌یزانی که یه‌که‌م فیشه‌ك ته‌نها ئاگادار‌کردنه‌وه‌یه‌ك بوو،
گه‌ر پێش‌نیاره به‌ده‌که‌یان په‌سه‌ند نه‌کات، ئه‌وا فیشه‌کی دووه‌م
پاسته‌وخۆ بۆ سه‌رم ده‌بی‌ت.

زه‌لال له‌ خۆی ده‌دا و، سه‌ری به‌ دیواردا ده‌کێشا...

چه‌بار ئاغا له‌ پاش په‌زامه‌ندی زه‌لال وتی:

— ئی.. ئاوا بلی. ئیستا دووباره‌ی بکه‌ره‌وه، که‌ واز له‌م
ئیسماعیله‌ شوانه‌ ده‌هێنیت و، شوو به‌ من ده‌که‌یت.

هاواری دلان: "خودایه به‌ هانامانه‌وه بی‌یت!"

زه‌لال به‌هه‌موو ده‌نگی هاواری کرد:

— خوايه گیان! فریامان که‌وه.

ئهم هاواره، ئه‌وه‌نده له‌ قوولایی دلێیه‌وه ده‌رچوو، هه‌ستمان کرد
ژووره‌که ده‌پووخینیت و، ده‌گاته‌ عه‌رشێ خوا...

له ناکاو پۆلیس خۆی کرد به ژووردا و، هه مووان به م دیمه نه دۆش
دامان.

خودایه ! ئه مه خه یاله ؟ یان خه ونه ؟ یان له جیهانیکی ترداین ؟
واته خوای گهره هینده زوو وه لامي دوعاکان ده داته وه ؟
- کهس له جیی خۆی نه جوولیت.
دوو فیشه کیان نابوو به قاچمه وه و، خه لسانی خوینیان کردبووم.
جه بار ئاغاش له سه رسامییدا له جیی خۆی نه جوولا.
ئا له و که ینبویه نه دا - که له وه ده چوو زه مه ن بۆ چه ند ساتیک
وه ستاییت - زه لال خۆی گه یانده لام.
- به قوریانت بم ئیسماعیل.

سه رزه نشتی خۆی ده کرد و، له خۆی ده دا، پوو
شینه وه بووه که می به ده سته میهره بانه کانی ده سپی.
له و کاته دا دیلان خان وتی:

- به سه باوکه ! به سه ! ده شتیکی خوش باس بکه، ئاوا به و
ئازارچه شتنه ی دایکم پۆحم ده رده چیت ...
کاک ئیسماعیل به میهره بانانه وتی:

- خۆزگه ! خۆزگه بمتوانیایه شتیکی خوشت بۆ باس که م، ئاخ
بۆیه چه ند ساله ئه م پابردووه ت لی ده شارمه وه ... وتم "مندالی داماو
به رگه ی ئه مه ناگریت"، ئه وه تا له م ته مه نه شدا ناتوانیت به رگه ی

بگريت، ئىستە تىگە يىشتىت بۇچى ئەمانەم لا نەدر كاندوويت؟

ناخ و سىنەى كچ و باوك لە ئاست ئەو دېندەيى و، نامرۇف بوونەدا
كلپەى دەدا... كاك ئىسماعىل بە فرمىسك پىشتەو بەردەوام بوو:
- خواى گەورە! سزادەرى سىتەمكاران و، چاودىر و دالەدى
سىتەمدىدەيان تەنھا تۆيت... خوايە گيان، تەنھا تۆ شايستەى
پەرسىنىت، مەرگ و ئەجەلىش تەنھا لە دەست قودرەت و ئىرادەى
موبارەكتايە، بەراستى تەمەنىكى چەند سالە بۆ سوپاسگوزار بوون لە
ئاست نىعمەتەكانتدا كەمە؟"

پۆلىس جەبار ئاغاي وەكو تاوانبار دەستگىر كرد، بەكر و
دەستوپتوئەندەكەيشيان خىستبوو رۆر چاودىرىيەو، بىگومان بە
خىرايى منيان گەيانەدە نەخۆشخانە. زەلال و دايكىشيان بۆ
لېپرسىنەو بەرد بۆ بنكەى پۆلىس.

بەراستى تەنھا خواى گەورە دەرووى ئى كردىنەو، دەنا ئەو ناپاك
و دېندەيە دەيكوشتم.

دىلان خان وتى:

- ئاخ باوكە! ئەم جەبار ئاغايە چۆن سىتەمكارىك بوو! سەيرى
ئەو مەلۇستەى كە لە بەردەم نەخۆشى باوكيدا، يان چۆن بەرۆكى ئەو
كچە بەستەزمانەى بەرنەداو!

چۆن دەشت ئەم پیاوھ بە خۆی بلایت مرقۇ؟ تەنانەت دېندە و
جېوجانە وەریش نەو و کەسی خۆی دەپارزیت. کەچی ئەو ویستی
هاوسەرە شەرعیە کەت لی زەوت بکات.. دیارە دلۆپیک ویزدان یا سۆز
و بەزەیی شک نەبردووھ.

— کچە ژیرە کە ی باوھ، دەبی تا ئەم تەمەنە تیگە یشتبیت، کە
ئەگەر کەسێک ترسی خودا و پۆژی دواپی لە دلدا نەبیت، گاز لە
پەنجە ی شەیتانی ش دەگریت.

دیلان خان بە ھەموو سەرنجییەوھ گوئی لە باوکی گرتبوو و،
نەیدە ویست تەنانەت یەك وشەشی لە دەست بجیت.

— پۆلیسەکان لە بنکە لیپرسینەوھ یەکی باشیان لەگەڵدا کردبوون.

— باشە باوکە گیان کئی ھەوالی بە پۆلیسەکان دابوو؟

— پزیشکی نەخۆشخانە ی قەزاکە، کاری پاست بی، کە زانیبووی
منیان لە نەخۆشخانەوھ فراندووھ، پاستەوخق ھەوالی بە پۆلیس
دابوو.

— دواپی؟

— جەبار ئاغا و بەکر و پیاوھ کانیان پەوانە ی زیندان کران و،
زەلال و دایکیشیان بۆ چارەسەر ناردە نەخۆشخانە.

ئیمە دوو دللی بریندار و، دوو جەستە ی شە کەت بووین، کە لە
سەرەمەرگدا پزگارمان بوو و، لە نەخۆشخانە یە کترمان بینییەوھ.

زەلال زۆر خەمى خۆى نەبوو، وەكو پەروانە بەدەورمدا دەھات و دەچوو.

هيندە خوینم لى پۆشتىبوو، هينم تىدا نەمايو، تەنەت تواناي قسەکردنیشم نەمايو.

زەلال لە نەخۆشخانە وەك پەرستارى تايبەت و باشتريش چاودىرى و خزمەتى دەکردم، دەيوت: "ئەمەش بخۇ، ئەمەش بخۆه ... سەيركە، ئەمە بۆتۇ زۆر باشە".

مەرگى ئومىدەكان:

كە ئيمە لە نەخۆشخانە بووين بەداخەوە هەوالى كۆچى دوايى موسا ئاغامان بىست.

با كۆپەكەيشى لە زىنداندا بىت، بەلام ئيتەر نەماندەتوانى لەوئى هەلگەين، سەركى بنكەكە دواى دوو پۆژھات بۆ سەردانم، لەبەرئەوئى لە نزيكەوە ئاگادارى باسەكە بوو، وتى:

- پۆلە، لە بارىكى زۆر قورس و مەترسیداران، هەرچەندە پاراستنتان ئەركى سەرشانمە، بەلام لە هەمان كاتا منیش باوكم، مال و منداڵم هەيە، لەبەرئەوە خەيال و چاوەپوانىيەكانتان زۆر باش دەزانم.

هەرچى بىرم كردهوە لەوئى چۆن يارمەتيتان بدەم، پىگە چارەيەكى گونجاوم نەدۆزيەوە. با ئىوہ حەلالى يەك بن، بەلام خۇ

دەرد و بەلا دەوری تەنیون.

پاستە جەبار ئاغا و بەکریش لە زیندانان، بەلام خۆ لە
سەلامەتیتان دڵنیانین و، پەنگە لە ناکاو بەلایە کتان بەسەردا بێنن.
سەرۆکی بنگەکە بەردەوام بوو لە قسەکانی، لە راستیدا ئه‌ویش
نەیدەزانی چیمان بۆ بکات. بە بیچارەییەوه قسەى دەکرد، لە کۆتایی
قسەکانیدا پەوی تى کردین و، وتى:

— من دەلێم، لەم ناوچەیه بېژن، خۆتان ون بکەن، گەر جەبار
ئاغا دەستی پێتان بگات، تا ماون خۆشى نابینن لە ژیاقتان. منیش لە
دلى خۆمدا دەموت: "ئاخر بۆ کوێ بچین؟"

ئێمە نەمان دەزانی بۆتێن چى:

— خۆم حالى ئێمەم بۆ ئەفسەرى لیپرسراوم باس کردووه،
ئەویش زۆر کەسیكى باشە.. یارمەتى چەندین بیچارەى وەك ئێوهى
داوه. وتى: "با بێن، چارەیه‌کیان بۆ دەدۆزینەوه."

منیش وتم:

— ئەوئ زۆر دووره‌؟!!

— ئێوه بۆ ماوه‌یه‌ك لەوئ بمێننەوه، خۆ ئەگەر باره‌كه هێمن
ببێتەوه، دەتوانن بگه‌پێنەوه.

ئەمە چارەسەرێكى باش بوو بۆ ئێمەى تۆقینراو، لە راستیدا هیچ
چارەیه‌كى تریشمان شك نەدەبرد.

- ههفتهیهکی تریش لیږه بمېننهوه و، پلانهکه تان لای کهس نه درکېنن. منیش ناماده سازيیتان بڼ دهکه م و، په وانه تان دهکه م.

کاکی پوښ خودا لیت پازی بیت! شوکر بڼ خوا له م دونه یاه دا مړوځی ناواش هیه. زیانیش بڼ خوځی شانویه که، دهبینی مړوځیک ناموسی که سیکی بڼ تاوان له که دار دهکات، مړوځیکی تریش نامیز بڼ دوو کهسی نه ناسراوی به سته زمان دهکاته وه.

خوای بالاده ست! بهس نییه ناخیره تست خولقاندووه و، لیږسینه وه و سزا هیه، دنا ئه م مړوځه ناڅه لئاسا و نامهر د و، بیویژدانانه له کوځی به سزای خوځیان دهگه یشتن؟

دیلان خان وتی:

- زږر پاسته، باوکه گیان.

- تروسکه ی هیوایه ک، له دووره وه ده رکه وتبوو.... به لام بیتاگا بووین له و به لایه ی هه موو پابردوومان هیچ نه بوو له ئاستیدا و، مړوځ ناچار دهکات ناوات به مردن بخوازیت...

به کورتی، تاقیکردنه وه که مان هیشتا ته او نه بوو بوو...!

دوای چه ند پوځیک، دهمه و نیوه پوځی پوځیکی گهرمی هاوین بوو، کاک (فه یزولا) هات و، وتی:

- چه بار ئاغام سه لامتان لی دهکات و، زږر په شیماننه و، داوای لیږوردنتان لی دهکات. ده لیت: "نیتیر ئیسماعیل برامه و، زه لالیش

براژنمه، ئه‌وه باوكم كۆچى دوايى كردوه، كيڭلگه‌كه‌ش كه‌سى به‌سه‌ره‌وه نيه‌يه، به ئيسماعيل بلّين با هه‌رچى زوه، خۆى بگه‌يه نيّتى و، له‌وى نيشته‌جى بىّت.. له‌مه‌ودوا ئه‌وى هى ئه‌وه و، مافى ئيمه‌ى پيوه ناميّن.

من له‌به‌ر ئه‌وه‌له‌يه‌ى له‌گه‌ل ئه‌و كردومه ئيستا له‌ زينداندام، له‌وانه‌يه له‌پاى هه‌له‌كانى تريسندا تا كۆتايى ته‌مه‌نم ئيره جيم بى. هيج نه‌بىّت له‌به‌ر خاترى باوكم بگه‌رپينه‌وه كيڭلگه‌كه، خۆ باوكم هه‌رده‌م پالپشتيان بوو. له‌سه‌ر ئه‌وه‌له‌يه‌ى له‌ ئاستياندا ليم وه‌شاوه‌ته‌وه، هه‌ركيز له‌ خۆم خۆش نابم و، تازه مه‌گه‌ر به‌ مردوويى ليّره ده‌رچم."

مه‌ردى خواجه كاك ئيسماعيل، ئيمه‌ش تۆمان پى په‌سه‌نده ببىته ئاغامان و، زه‌لال خاتوونيش ئاغازن. باوه‌پ بگه‌ن، هه‌موو كيڭلگه‌كه چاوه‌پيّتانه.

هۆش و بىرم سه‌ره‌له‌نوئى ئالۆزايه‌وه، خۆ دلّنيايش بووم ناكريّت باوه‌پ به‌م قسانه بكرىّت.

خه‌سووشم هه‌ر ئه‌م قسانه‌ى ده‌دايه‌وه به‌ گويمدا:

- پۆله، دوور مه‌پۆن، كه له يه‌ك ماره‌ كرابن، تازه كى ده‌توانىّت پيّتان بلّيت به‌رى چاوتان كلّى پيوه‌يه؟
تا ئه‌و كابرايه له زيندان ديته ده‌ره‌وه، ئيوه ده‌بنه‌ خاوه‌ن مال و

مندالی خۆتان. له بهرچاوماننا بن و، خۆيشمان لى مه شارنه وه، با
غهریببیتان نه کهین...

ئا بهم کهینوبهینه سه ره نوئ شهیتان گلی کرد به چاوماندا و،
قسه کانی ئه فسه ری بنکه که ی له بیر بردینه وه و، به قسه ی ئه و
جوتیاره عه وامه فریوی داین.

له کیلگه که دا هۆده یه کیان بۆ پازاندبووینه وه، له بهرئه وه ی
(به کى) خه زوورم له زیندانا بوو، خه سووشم هیتایه لای خۆمان و،
هۆده یه کیشمان بۆ ئه و له کیلگه که دا پیکه وه نا.

من و زه لالی دلشکسته به یه ک شادبووین و، خیزاننیکى بچووکمان
پیک هینا و، لاپه ره یه کى نوئ و پر هیوا و ئاواتمان هه لدايه وه.

به لام داخه که م، ئه م ئاسایشه زۆر درێژه ی نه کیشا و، هه میشه
ترس له دل بووم، وه ک ئه وه ی له دووره وه گویم له دهنگى ئاله یه ک
بیت، به لام هه رگیز نه مده هیشت زه لال هه ستی پى بکات.

هه ستم ده کرد هه وره ره شه کان ئاسمانه ساماله که مان تارىک
ده که نه وه.

به‌شی دووهم

تاوانیك، كه كانیاوی هه‌سته‌كان وشك پێ ده‌كات
(زه‌لال) یش بووه‌ هوربانیی پێی هه‌سته بێ گه‌رده‌کانی

وه‌ك په‌روانه‌ ده‌وری تروسكه‌یه‌کی هیوامان دابوو:
زه‌لال وه‌ك فریشته‌یه‌ك چاودێری ده‌کردم، ئێواران تا ده‌گه‌رامه‌وه
مال چاوه‌ پێم بوو، وه‌ك ئه‌وه‌ی دوا‌ی چهند سالتیک یه‌كه‌مجار
بمبینیت به‌خێرهاتنه‌وه‌ی ده‌کردم، هه‌میشه‌ وه‌ك تاجی سه‌ری
مامه‌له‌ی له‌گه‌ڵ ده‌کردم.

گه‌ر دوو دل یه‌کتريان خۆش ویست و، به‌ یه‌كه‌گه‌یشتن ئه‌وا هیچ
غه‌مێك دونیا‌یان ئی ته‌سك ناکاته‌وه‌ و، وه‌ك په‌روانه‌ له‌ خۆشیدا
ده‌فین...

ماله‌كه‌مان بۆنی به‌هه‌شتی ئی ده‌هات... بۆ ماوه‌ی یه‌ك خوله‌کیش
له‌ یه‌کتر دوور بووینایه‌، بیری یه‌کتريمان ده‌کرد، به‌لام من به‌رده‌وام
به‌زمه‌کانی جه‌بار ئاغام له‌خه‌یاڵ بوو، هه‌ستم ده‌کرد پێمان پێ

دەگريتهوه و، ئەو ژيانەمان لى دەكات بە دەردى سەرى و،
دەربەدەرمان دەكات، ئەم ترسەيشم بى بنەمانەبوو.

ئاي! لەو پۆژانە، خۆزگە نەهاتنايە، خۆزگە بە قسەى
ئەفسەرەكەى بىكەى پۇلىسمان بکردايە...

جەبار ئاغاي ناپەسەن، چىت پى كرىدىن! ئىستاش دلىم بۆ ئەو
پۆژانە كسپەى لىو دەيت.

دىلان خان كە گوڭى لەو حەسرەتكىشانەى باوكى بوو، وتى:

- باوكە گيان، ديسانەو ئەو كابرايە؟

- بەداخووە كچەكەم..

تارمايى ماتەم و بىتاقەتى پووخسارى كاك ئىسماعىلى داپۆشى...

- ئەمجارەيان بەلایەكى هيندە جەرگېريان بەسەردا هينايىن، كە

تەنانت لە باسكردنىش نايەت.

ئاخ! بۆ ئەو پۆژانە...

لەبەرئەوئەى بەكر لە زىندان ئازاد كرا بوو، خەسوشم گەرايەو

مالەو.

ئىتر لەگەل زەلالدا درىژەمان بە ژيانە سادەكەمان دا، وەك دەلىن

(تا لىواری مەرگ) يەكترمان خوش دەويست.

ئاي خودايە! تەنانت ژيانىكمان بە خەيالدا نەدەهات بى يەكتر.

كاك ئىسماعىل پۈۈى كچه نازدار و شوخهكهى و، بهردهوام
بوو:

– پاش سالتىك، فرىشتهكه مان له دايك بوو.

له و كاته دا زهرده خه نه يه كى كرد، دواتر وتى:

– له گه ل دايكتدا لىت تىر نه ده بووين! نه و له باوه شى ده گرتيت و
به حه سره ته وه بوئى ده كرديت، منيش كه نه مده ويست بۆ ساتى كيش
لىت دور بم. هر دايكىشت ناوى (دىلان)ى بۆ هه لىزارديت.

به ته واوه تى (۱۳) مانگ بوو ئا به و شى وه ساده و ئارامه ده ژيان
و، تۆيش ته مه نت سى مانگ بوو و، تا ده هات به پاكيى و نازداريت
زياتر و زياتر وابسته ي خۆت ده كردين..

دىلان خان – كه به م وشه ناسك و دلپىنانه ي باوكى مه ست بوو
بوو – له ناكاو زهرده خه نه يه كى كرد، نه مه بۆ يه كه م جاره وا به وردى
گوئى له تان و پۆى قوناغى مندالى خۆى ده بىت.

كاك ئىسماعىل به رده وام بوو له قسه كانى:

– نه و ماوه يه ده نگوباسى نه وه هه بوو كه جه بار ئاغا به سزاي
خۆى كه يشتووه و، زۆر نازارى چه شتووه، به لام هه يهو! نه مانه به س
قسه وقسه لۆكى خه لكه كالقامه كه بوون و، زۆر له پاستىيه وه دور
بوون، ته نانته نه مه ش به شىك بوو له پىلانئىكى گلاو.

ئەو پۇژە... كاتىك دەمەو بەيانى زوو خۆم ئامادە دەکرد تا لە
مال دەرچم، سەرلەنۆى دلم داخوړپا.. بەلام زەلال ھاتە بەردەم و،
وتى:

– گيانە، توخوا زوو بگەړئوہ..

كە لە پووه مانگئاساكەيم پوانى، لە دلى خۆمدا وتم: "خودايە!
لەم بەندە نازدارەت بى بەشم نەكەيت".

لە كوئوہ بزانم ئەمە دوا دیدارە؟

لەكوئى بزانم زۆر نايات و خۆزگە بە مەرگ دەخوازم؟

لەكوئى بزانم دونيا بەسەرمدا دەپوخيت؟

لەكوئى بزانم؟ ئاخىر چۆن بمزانايە؟

ئەو پۇژە ئيشم زۆر بوو، پەنگ بوو درەنگ بگەوم، بۆيە وتم:

– تۆزىك دوا دەكەوم، خەمت نەبیت.

تۆى لە باوەشدا بوو، تا بەر دەرگا بەپنى كردم، كە پشتم تىكرد

تا بپۆم، وتى:

– لەبەر تۆ ئامادەم بەرگەى ھەموو فیداكارىيەك بگرم، بەلام

بەرگەى نەبوونیت ناگرم.

كە لە مال ھاتە دەرەوہ نووسراویكى دامى، كە بەمە دەستى

پێدەكرد:

– من ئەمانەم زۆر لا جوان بوو، تۆش بپخوئەنەرەوہ...

ئەمە خوی ئەو بوو، لە مائەوە ھەرگیز دەستبەتال نەبوو،
 لەدوای ئیشی پتووستی مال، یان قورئانی دەخویندەو، یان قورئانی
 فیزی ژنی جوتیارەکانی کێلگە کە دەکرد، یان کتییی بەسوودی
 دەخویندەو، ھەرچی دتێرکی لا جوان بووایە بە منیشی دەوت و،
 دەیویست منیش سوودمەند بێ لێیان.
 منیش نووسراوە کەم بە دەستەو گرت و، بە دەم پێکردنەو
 دەمخویندەو:

"ھێندە دۆستە کەت خۆش بویت، کە لە بەرچاوت بیئت پەنگە
 پۆژیک لە پۆژان ببیتە دۆزمنت، ھێندەش لە ئاست دۆزمنە کەت کینە
 لە دل بە، کە ھەست بە کەیت پەنگە پۆژیک لە پۆژان ببیتە دۆست".
 "زانست، بەو ھەو ھیە کە تەنھا فیزی ببیت، بە لکو بەو ھیە کە
 بە کاری بەینیت، ئەو زانستە ی بۆ سوودی ھەمووان ناخوێتە گەپ، وەکو
 پارە یەکی دپاوە کە ھیچ سوودیکی بۆ خاوەنە کە ی نەبیئت".
 "لووتبەرزیی و خۆبەگەورە زانین، وە ک تاشە بەردیکە لە کۆلی
 خاوەنە کە ی نرا بیئت، کە بە ھۆیەو ناتوانیئت مەلە بکات یا بفیئت".
 "شەرمکردنی کوڕ مایە ی پێزە، بە لام شەرمکردنی کچان زۆر
 قەشەنگترە؛ خۆشە ھەموو کەس دادپەرور بیئت، بە لام دادپەرورە ی
 دەسەلاتدار زۆر پەسەندترە؛ تەو ی بە سالانچووان جیی
 دەستخۆشییە، بە لام تەو ی گەنجان کاریگەرترە".

پارچه کاغزه کهم به جوانی قه د کرد و، خستمه سهر دلم، پاشان
کردمه گیرفانی کراسه کهمه وه.

له بهر ئیشی کێلگه که له شوینێک کارم ده کرد، که (١٠) کیلومه تر
له ماله وه دوور بوو. هه رچیم ده کرد کاره کهم ته واو نه ده بوو و، شهوم
لێ داها، به لام شوکر یه کێک له باشتین نه سپه کانم پێ بوو.

من ئه وه به یانییه به خه یالێ ئالۆزه وه له مال هاتمه دهر ...
ههستیکی سه یرم هه بوو، چه ندین باسوخواس و نه گهر سه رقالیان
کردبووم، هه ستم ده کرد ئیستا نا ئیستا هه والێکی ناخوشم پێ
ده گات.

نه سپه کهم خیراو خیراتر تاوده دا و، وه ک ئه وه ی ئه ویش ههستی
به وه مهراقانه م کردبێت و تیزپه وه بوو بوو.

هینده دلم ته نگ بوو، ته نانه ت ده توت نه سپه کهم به جهسته یه کی
مردووم ده گه یه نیت. دهنگی نالی نه سپه کهم بیدهنگی ئه و
ده وریه ره ی شیواندبوو.. خۆیشم نازانم چۆن وا به خیرایی ماوه ی
(١٠) کیلومه ترم بری و گه یستمه وه، له راستیدا ئه و تیزپه ویه ی
نه سپه کهیشم هینده ی تر گومانه کهمی پشتراست ده کرده وه.

کاتی که گه یستمه بهر ده گای ماله وه، هیشتا بانگی شیوانی
نه دا بوو. زه لال هه موو ئیواره یه که هه ر که گوێی له دهنگی قاچم ده بوو
پاسته وخۆ پای ده کرده دهره وه و، به پوهه گه شه که یه وه پێشوازی

لى دەكردم و، دەيوت: "شوكر ئوۋە تۆي؟ ھەر چاۋم لەسەر پىڭاگە
بوو"، بەلام ئوۋ ئىۋارەيە كەسى لى نەبوو، مال ساردوسپ و خامۆش
بوو.

بەپەلە ئەسپەكەم لەبەردەم مائەۋەدا بەستەۋە و، بە پەشۆكاۋى
بە قادىرەكاندا سەركەۋتم.

زەلالىش بوۋە قوربانىيى پى ھەستە بى گەردەكانى:
دەرگا لەسەر پشت بوو، دياربوو شىكىتراۋە و، كەسىك بەزۇر
چوۋەتە ژوۋرەۋە.

ئە ھەستەي لە بەيانىيەۋە خەرىكبوو لەناۋى دەبىردم، ۋەك
بوركان لە دىلدا تەقىيەۋە!
بە پەرىشانىيەۋە ھاۋارم كرد:
— زەلال گيان..

بەلام ھىچ ۋەلامىك نەبوو.
ۋەكو ھەۋرە بروسكە پامكرده ھۆدەيەكەۋە، ھەموو گۆلپەكانم
ھەلكرده.. ئامان خوايە! ئە ۋاۋە ۋەك مەيدانى شەپى لىھاتبوو و،
زەلالىش لەناۋەپاستەكەدا خەلتانى خويىن بوو، گيانى دەدا.
لەۋكاتەدا ئىسماعىل نەيتۋانى خۆي كۆنتىۋۆل بگات و، ۋەكو مىندال
دەستى كرد بە گريان و، ھەنسك ھەلگىشان.
دىلان خانىش ھەردوۋ دەستى دەكىشا بەسەريدا و، ئۆقرەي لى

برابوو. باوك و كچ به لئز مه فرمیسكیان ده رشت له به رانبه ر نه م
درېنده تیه دا.

دیلان خانیش وهك نه وهی په وداوه كهی به چاوی خوی بینییټ و،
ئیسټا برینی کولایټه وه، جلّه وی فرمیسكه كانی بۆ نه ده كرا و، به
نه شكړشته وه دهیوت:

- خۆزگه دایه گیان، نه وهی به سهر تۆدا هات به سهر مندا بهاتایه !

ئیسماعیل نهغه ندیش به ناخ و داخ و په ژاره وه دهیوت:

- من نه متوانی بټپاریزم. من نه متوانی شیاوی تۆبم. تۆم دایه
چنگی نه و درېنده. ده رماني پۆحم... ئارامی دلّم، گهر دمن ئازاد كه.

كاك ئیسماعیل به رده وام بوو:

- له وكتاته دا كاس بووم، نه مده توانی هه ناسه بدهم... هه موو
هه سته كانم له ده ست دابوون، ژيانم شټوا. له وانه یه شټت بوونیش هه ر
شتیكی وا بیټ.

نازانم چۆن، به لّام وهك بالنده یه کی بالّ شكاو هټنامه خواره وه.
نازانم چۆن هاوارم كردووه و سهرم به دیواره كاندا داوه، هیچ یهك
له مانهم بیر ناكه وټته وه.

چاوه كانی زه لال كراوه بوون و، پوو خساره شیرینه كهی وهك چرا
خاموش بوو بوو... جهسته ی به درېنده ترین شټوه تیكشكټنرا بوو.
خوایه گیان، چۆن توانیم به رگه ری نه و نه شكه نجه یه بگرم؟

دیارتترین پاشماوهی ئەو جانە وەرانهش، ئەو فیشە که بوو که نابوویان به چه ناگە یهوه ...

لەو کاتەدا دیلان خان هاواری کرد:

– باوکه گیان به سه، توخوا به سه، ئیتر بهرگه ناگرم، شیت دهم، دلم دوه ستیت.

ئیسماعیل ئەفەندیش به هۆی زامی ئەو غەمە ی دلی هەژاندبوو، تەواو تەواو کاس بووبوو، به فرمێسک پشتنه وه هەر بەردەوام بوو، خۆیشی نهیده زانی باسی چی دهکات.

– هاواریه کاتم، ناله کاتم، ده بوو ئەوه نده بهرز بن، هه موو دونیا بیانیستی. بهردهم ماله که پر بوو له خه لک، به لام خو من هوشم به ده وریه ره وه نه مابوو، وه ک کوێرم لیها تیبوو، هەر دهموت: "منیش بکوژن، من ناتوانم بئ ئەو بزیم!"، ههستم ده کرد قیامهت بهریابوو... نازانم چۆن لەو کاتەدا گویم ئی پوو ئەو خه لکه ی له بهردهم ده رگا بوون، وتیان:

– مندا له که شی ئی نییه!

ئەمەش وه ک ناگریکی تر له دلمدا کلپه ی سه ند... واته دووه مین پووناکی ژیانیشم فریوه؟!

نۆری نه برد، پۆلیس گه یشته جئ.

به پیتی وته ی پسۆره کانی لیکنۆلینه وه ی تاوان:

دیاره له کاتیکدا زه لال قورئانی خویندووه، په لاماریان داوه؛
چونکه قورئانه که ووتوته زه وی و له و ناوه که ووتووه.

دیاره یه که س لیی نه داوه، به لکو وا درده که ویت چند که سیک
بوون و، ویستوویانه ده سندرېژی بکه نه سهر، به لام نه یان توانیوه
سهریکه ون و، ئو خوی به ده سته وه نه داوه.

ئهم خانمه زور په له قاژوی کردووه و، زوریان لید اووه و
ئه شکه نه بیان داوه.

ئفسه ری به پړیوه به ری بنکه ی پو لیس که وه ک باو کیکی میهره بان
و به سوز هات و، باوه شی پیداکردم، ئینجا وتی:

— پو له که م، من تو باش ده ناسم، شوکر تو باوه پردار و
له خواترسیت و، ده زانیت نه وه ی که مرد ناگه پړیته وه، باشت وایه خوت
ته سلیمی ئو راستییه بکه یت.

ده یشر زانیت شه هیده کان نازاری گیانکیشان ناچیزن، ئهم ژنه
داوینپاک و، بی گونا هه بی به زه بیانه کوژراوه، له بهر نه وه له خوامان
داوايه به شه هید بینووسیت.

ئو به ته نها به جه سته مردووه، به لام به پوچ له دلماندا زیندووه.

پاشان پووی کرده پزیشکی لیکوله ره وه و، وتی:

— ئهمه چو ن پووی داوه؟

— بی ویزدانانه خنکیتراوه .. دیاره ئهم ژنه سهره تا خینکیتراوه،

پاشان هه‌لۆاسراوه. به‌لای كه‌مه‌وه دوو كه‌س ئه‌مه‌یان كردووه.
پاشان ئاوێنه‌یه‌كی بچووكی دایه ده‌ست ئه‌فسه‌ره‌كه و، وتی:
- ئه‌مه‌ش له‌و ژووره‌دا كه‌وتبوو. ئاوێنه‌یه‌كی كو‌پانه‌یه، ده‌بی‌ت هی
یه‌كێك له‌وانه بی‌ت كه ئه‌م تاوانه‌یان ئه‌نجام داوه.

ژینیکی سه‌خت و پرنا‌سۆریمان له‌پیش بوو:
من به‌ جه‌سته له‌وێ بووم، به‌لام پۆحم كۆچی كردبوو.
په‌شه‌باكه‌ی خه‌یاڵم له‌ می‌ژه‌وه منی له‌هۆش خۆم بردبوو. له‌و كاته‌دا
ته‌نها یه‌ك پرسیار به‌ می‌شك‌مدا ده‌هات:
- كێ ئه‌مه‌ی كردووه؟

تاكه پرسیارێ ئه‌و خه‌لكه‌ی به‌رده‌رگاش هه‌ر ئه‌وه‌بوو:
- ده‌بی‌ت كێ ئه‌مه‌ی كردبی‌ت؟ یان كه‌سیكی پاسپارده‌بی‌ت بیکات؟
زه‌لال گیانمان به‌ خاك سپارد و، هه‌موو خۆشه‌ویستی و خه‌یاڵ و
خولیا و ئومیده‌كانیشم له‌گه‌ڵ جه‌سته‌ی ئه‌وا ئه‌سپه‌رده‌ی خاك كرد..
چه‌ندین پۆژ سه‌ركۆنه و سه‌رزه‌نشتی خۆم كرد و، نه‌مده‌توانی له
خۆم خۆش بيم.

- هه‌ر له‌به‌ر خۆمه‌وه ده‌موت: "چۆن پیاویك‌م، كه‌ نه‌متوانی
ژنه‌كه‌م بپاریزم"، به‌كورتی وه‌ك تاوانباری سه‌ره‌كی خۆم له‌قه‌له‌م
دابوو.

به‌ ریزکردنی مه‌ترسییه‌كان له‌پیش چاوم، دنیا‌م له‌خۆم كرد به‌

دۆزەخ و، لەبەر خۆمەووە دەموت:

من کەسیکی بێ کەلکم، پیاویکی بێووەفام، ئاخەر چۆن تەنانەت
خیزانە کەیشم بۆ نەپاریزرا! مەرفی وەك من ھەر نەبیّت باشتەرە، تازە
بۆچی بژیم.

تەنھا بیرم لەووە دەکردەووە چۆن ئەو درێندەییە بدۆزمەووە و، تۆلەیی
لێ بستیئمەووە...

دەبی بێ بەجۆریك سزای بەم، کە کلپەیی ئاگری دلم خامۆش کات..
دەبی بە سزای خۆی بگەییەنم.

ئەگەر وا نەکەم، ھەرگیز لە خۆم خۆش نابم. ئاخەر تۆ بەس
بیربیکەرەووە: کۆرپە تاقانەکەم، لەگەڵ دایکە گەنجەکەیی کە خەریکی
قورئانخویندەووە بوووە و، چاوەلەرپی مێردەکەیی بوووە، ئا بەم
چارەنووسەیان بردووە.... دەبی بەو دڵە پاکەییەووە چەند خەیاڵ و
خۆزگەیی ئالووالای بۆ ژیاانی ھەبووی؟ کەچی ئاوا لەپیش چاوی
کۆرپە سێ مانگەکەییەووە بەم دەردە براوہ!

ئاخەر چ ویژدانێک دلی دیت بەلای ئاوا بەسەر ئەم بێ کەسانەدا
بھێنیت؟ چ دەستیك دەتوانیت لە ئاستیاندا بەرزیتەووە؟ چ مەرفیك
بەرگەیی ئەمە دەگریت؟

لە دواي پینچ پۆژ ئەو ھەوالەیان دامی کە کەمێک فینکایی بە
دەروونی ھەلقراویدا ھینا، بیستم تۆیان فری دابوووە ھەوشەیی

مزگه وتیکه وه، که (۳۰) کیلومه تر له دیکه مانه وه دور بوو.

نیتړ پتویسته هم دایک و هم باوک بم بڼ کچه که م، له بهر نه وه ی
تاقه یادگاری زه لالیش بوو، به حه سره ته وه باوه شم بڼ کرده وه.
ئا له م تاریکستانه دا حاجی (خه سره و) ناوړیک فریام کهوت و، به
ناموژگاری و پشتیوانی بڼ وچانی نه و، هاته وه یادم من کی م و،
به نده ی خودای گه وره م.

مامه حاجی خویندکاری بانگخوازیکی هه لکه وتوو بوو، منی وه کو
کوپي خوی په سهند کرد و، هه رگیز ته نیای نه ده خستم .. به پاستی
که ر خوی گه وره نه م مرقفه باشه ی پی نه ناساندمايه، یان له زیندان
ده بووم یان له ناو گۆپ.
دیلان خان پرسى:

- باشه باوک گیان، بکوژی دایکم کئ بوو؟
- به داخه وه کچه که م، هیچ نه نجامیکمان له و بابته دا ده سنگیر
نه بوو، دیاربوو که نه و تاوانه قیزه ونه یان به پیلاننیکى زور وړد نه نجام
داوه، به کورتی: نیشی که سیکی نه زان نییه.
- مه به ست له کتیه؟

- من هه ر گومانم له جه بار ناغا بوو، کاتیک پاش ماوه یه کیش
هات و، داواى لیبووردنی لئ کردم، گوايه نه و کاره هیچ په یوه نندیه کی
به وه وه نییه و نه بووه، گومانه کانی زیاتر کردم.

بۆ ماوهى چوار سال لاي ئو مامەپىرە مېهرەبان و خىرخوايه
كارم كرد، ئوئويش تەنھا بە چاودىرى كردن و دلدانەو مەوہ نہ وەستا،
بەلگور دەيوست كچە بەرەوشت و باشەكەشى وەك دايكىك بۆ تۆ و
هاوسەرىك بداتە من.

كچەكەى خانمىكى گەنجى بىگەرد و بەرەوشت و دىندار بوو، وەك
نمۇنەيەك بوو لە دايكت گىرايىتەو، منىش شوانىكى تەنھابال و
پەشوپووت بووم ...

بەراستى دۆستايەتى و نزيكى نواندى ئو خىزانە بەخششيكى
مەزنى خوا بوو بۆم، واتە مۆففى ھىندە باش لەدنيدا مابوون؟
- باشە باوكە گيان، دواتر چى پووى دا؟

- كچەكەم، زيانم بە زەلالەوہ جوانبوو، وەفا و خۆشەويستى ئو
وا دەروونى تەننبوو، كە يەككى تر ھەرگىز نەيدەتوانى ئو جىگەيە
بگريتەو. دلتيام گەر من بمردمايە و زەلال لە جىي من بوايە، ھەرگىز
جاريكى تر ھاوسەرگىرى نەدەكرد و، تا دوا ھەناسە بەوفا دەبوو بۆم
و، ناو و نازناومى وەك ھىمايەك بۆ وەفای دەپاراست.

كەواتە كە بەمجزرە ئووم خۆشويستبىت، دووبارە ھاوسەرگىرى
كردن بۆ من كاريكى شياو و ئاسايى بوو؟

- بابەگيان، پىر بەدل شانازىيت پىئوہ دەكەم.. ئىرەيش بەو
ھەموو وەفائەت دەبەم. منىش دەلئىم پىئويستە خۆشەويستىيەكى وا

مەزن بپارېزىت... ئاى خوايه !

دىلان خان نەيتوانى پستەكەى تەواو بكات ... شەرمى لە باوكى دەکرد، چونكە پستەكە لە ناخى دلىه وه بق غەريى شوان بوو، ئەمەش لە گۆرپانى ئاوازى دەنگيدا هەستى پى دەکرا.

— كە تەمەنت بووه پىنج سال، ئەو مامەپىره مېهرەبانەيشمان كۆچى دواىى کرد كە ئومىد و پۆشنایى ژيانمان بوو.. بەلام ئىستایش ئامۆزگارى و، وتە بەنرخەکانى وزەبەخشن بۆ بەندايەتى و خۆپاگرى و دامەزراوييمان.

ئامۆزگارىيەکانى ژيان:

دىلان خان ئاهىكى هەلکەشا و، وتى:

— باوكە گيان، هەندىك لە ئامۆزگارىيەکانى ئەو پياوهم بۆ باس كە، هەر لەخۆوه زۆرم خۆشويست.

كاك ئىسماعيل، دەستى کرد بە خويندنه وهى هەندىك لە ئامۆزگارىيەکانى ئەو پياوهمى بە (سولتانی ئامۆزگارىيەکان) ناوى دەبرد، كە لە دەفتەرىكدا نوسیبووئى:

* (بسم الله) سەرەتای هەموو خیرىكە.

* نەفسى من لە هەموو كەس زیاتر پىويستى بە ئامۆزگارىيە.

* ئەوهى نەتوانیئت چاكسازىی لە نەفسى خۆیدا بكات، ناتوانیئت چاكسازىی لە نەفسى كەسى دىكەيشدا بكات.

* لەم جیهانه فراوانه دا گه وره ترين یارمه تی موسولمان بۆ برای
موسولمانی دوعا کردنه .

* گۆڤ هه یه و، مه رگ هه یه و، هه یچ که سێکیش ناتوانیت نکولی
له مه بکات.

* ئە ی براده ر! مڕۆڤ، بوونه وه ریکی بێ کار و، بێ ئامانج و، بێ
خاوه ن نییه .

* چۆن جهسته ی مڕۆڤ پێویستی به ئاو و، هه وا و، خواردن هه یه،
پۆحیشی پێویستی به خۆراکی نوێژه .

* ئە وه ی گۆی ده گریت باشت ر تیده گات له وه ی که قسه ده کات.

* په زامه ندی خودای گه وره به ئیخلاص به ده ست دیت.

* ئە وه ی که پشت به خوا ده به ستیت، ته نها خودای به سه .

* ئە گه ر ئامۆزگاریت ده ویت، مردن به سه .

* نه خۆشی وه ک صابون، مڕۆڤه کان له پیسی و گونا هه کانیا ن
خاوین ده کاته وه .

* ئایا ته نها بۆ ئە م ژیا نی دنیا یه به دیه ی تراویت، تا هه مو ر
ته مه نتی بۆ ته رخان بکه ی ت؟!

* کات ته وا و بو، بێ جگه له قه بر مه نزلگه یه کی ت رت هه یه؟!

* سه رمایه ی ته مه ن که مه، ئیشی باشیش زۆره .

* ئە و که سه ی که خۆ ی به میوان ده زانیت، دلای وابهسته ی شتێک

ناکات که نه توانیت له گه لځ خوی بییات..

* نه گه د دوست د ه ویت خودا به سه، چونکه گه ر نه و دوست
بیټ، هه موو شتیک دوسته.

دیلان خان به سر نه جوه وتی:

- باوکه گیان، نه م و ته کاریگه رانه ته نها له ژیرییه وه نا، به لکو له
د له وه سر چاوه یان گرتووه.

- کچه که م، نه م قسانه ی که به دل نووسراون، له ثایه و
فه رموده کانه وه وه رگیراون.

حاجی خه سره ویش نه م وتانه ی له (په یامه کانی نوور) ی
به دیعوززه مان (سه عیدی نوورسی) یه وه وه رگرتووه، که شیکردنه وه و
ته فسیری قورثانی پیروزه.

دیلان خان له پاش نه و هه موو دهرده دل و گفتوگویه، هه سته به
ماندوو بوونی باوکی کرد، بویه وتی:

- باوکه گیان نیت کاتی پشووت هاتووه، به لام له به رنه وه ی
جه بار ناغا پایاوکی وا بپوژدانه، با بیریک له وه بکه ینه وه که چوڼ
سبه ی قسه ی له گه لځ بکه یڼ.

- قسه کردن له گه لځ نه ودا وه ک مرؤف، یا باسکردنی شتیک له گه لید
مه حاله. نه و ته نها نه وه ده کات که له می شکیدایه، گه ر نه شیکات،

پیلانی بۆ دادەپێژێت و، بەشتیوەیەکی درێندانە بە کەسانی تری دەکات.

— کەواتە؟

— کەوايە ئێمە تەنھا گوێ دەگرین و، میوان پەرەرییە کە مان پێشان دەیەین، دانیام دێت بۆ خوازیینی تۆ بۆ کۆپەکە ی.

— خوا نەکات! خوايە لامان دەیت لە بوونە بووکی پیاویکی و... دیلان خان بەم گومانە ی باوکی دانی داخوڕپا. تەنانەت هاوسەرگیرییەکی وای بە خەیاڵیش تەزوی بە گیانییدا دەهێنا.

— ئەم نامۆفە، هەستی کردووێ غەریب هەستیکی تایبەتی بۆ تۆ هەیه، بۆیە پێگای پێ دەگریست و، هەپەشە ی کوشتن و شارێ دەڕکردنی لێ دەکات، دەیهوێت بە پیلانیکی گلاو بە زۆر تۆم لە چنگ دەرهێنێت...

— جا باوکە گیان، بە چ پەویە کەوێ لە دەرگامان دەدا؟ چۆن دەتوانیت پابردوو لە پیر کات؟ بکوژی دایکم، چۆن دەتوانیت خوازیینی کچی ئەو زەلالە بکات، کە کوشتویەتی؟

— کچە کەم ئەمە ی کە تۆ دەیلێیت بۆ کە سێکە کە عەقڵی لەسەر بیت، دەنا کە سێکی دەروون نەخۆشی وای، — حاشا — خۆی بە خودا دەزانیت؟

كاك ئىسماعىل نەيدەۋىست كچەكەى لەۋە زىياتر بىتاقەت بىت،
بۆيە وتى:

— دەى كچەكەم، تا بەيانى خوا خۆى دەمىنى و مولكى، با بزانين
ويستى خوداى گەرە چۆنە بۆمان.
ئەگەر لەمە زىياتر قسە بکەين نويزەكەمان لە دەست دەچىت.

چ بەلایەك!

بۆ پۆژى دواتر ھەمووان لە دوینى جياواز بوون.
بۆ دىلان خان پۆژىكى نوئى و، بۆ كاك ئىسماعىل
تاقىکردنە ۋە يەكى دىكە و، بۆ غەربى شوانىش داستانىك
دەنووسرايە ۋە.

دەمە ۋە بىيانى ئەو پۆژە كاك ئىسماعىل غەربى لە خە ۋە ستاند و،
بەم وشانە پەوانەى كرد:

— ئەمپۆ زىاد لە جاران ئاگات لە خۆت بىت. خوا دەست بە بالئە ۋە
بگى، مەترسە، تا ئىمە لە ژيانا بين، تۆ يەككىت لە ئىمە.

ئەم قسانەش كاكەى شوانيان كەمىك ئاسوودە كرد.

غەربى شوان مىلى تولىپى بەرە ۋە چياكانى گرتە بەر... بە درىژايى
ئەو پۆژە ئەم نزايەى دەكرد: "خوایە گيان، دىلان خان بکەيتە
نسبىم، خودايە".

سەيرى ئەم قەدرە بکەن، دووبارە ھەمان گەمە لە مەيداندايە،

واته له وه ده چوو غریبی شوانیش له هه مان تالاو بچیزیت که کاک
نیسماعیل سه رده مانیک چه شتیبوی.

تاریک و لیلی شیوان له ده رگا درا و، جه بار ناغا به ده ستیک جلی
نۆر گرانبه ها و، به که شخهیی کردنه وه خۆی کرد به ژووردا ...
به جووتیک پیلاوی تازه و، چارۆکه یه که له سه ر شان و،
کاتر میتریکی ئالتوونی له ده ستیدا، دیاربوو که به رگه که ی له
گرانبه هاترین قوماشه کانی ناوچه که دروست کرابوو.

دوو پیاویشی له دواوه بوو ... یه کیکیان پیره مه لایه ک و، نه وی
تریان گه نجیکی تووپه و پووگرژ، که نۆری له خۆی ده کرد میهره بان
ده ریکه ویت.

— سه لامو عه له یه نیسماعیل نه فه ندی.

کاک نیسماعیلش ناچار بوو وه ک خاوه ن مال پیشوازی لی بکات و،
وتی:

— فه رموون.

— تق هیشتا له ناو ئه م داروبه رده دا ده ژیت، پیاویکی چاک و پاکی
وه ک جه نابت، پیویسته له شوینی شاهانه دا بژی.

کاک نیسماعیل ده یزانی له ژیر ئه م زمانه شیرینه دا چ پیلان و
ژه هریکی مه لاس داوه، بۆیه چاری له زه وییه که بری و، له بهر خۆیه وه
وتی:

- خۆ كۆشك و تەلار مەزە ناكەن بە پياو.

- بەس مەن دەتەناسم ئىسماعىل ئەفەندى، دەزانم سەر بۆ ھىچ شتېك نەوى ناكەى، باشە قەت لە ئارام گەرتن بېزار نابى؟ لەپاستىدا ھەر لەبەر ئەمە زۆر پېزى حەنابىتەم لايە.

پاشان جەبار ئاغا و پياوھەكانى ھاتنە ژوورەوہ..
لەبەرئەوہى پېشتر باوك و كچ پېكەوتىبون لەسەر ئەوہى دىلان خان نەزىكى ئەو ناوہ نەكەوتتەوہ، كاك ئىسماعىل خۆى ھەموو ئەركى ميوانداریى لە ئەستەق گەرتبوو.

كاتېك جەبار ئاغا ھەستى بەمە كرد، وتى:

- ديارە كچە نازدارەكەتان لێرە نىيە.

- تۆزېك نەخۆشە، لەبەرئەوہ نەھات بۆ بەخێراتنتان.

جەبار ئاغا لەبەر خۆيەوہ وتى:

- ھەمم ...

پاش چا خواردنەوہ، جەبار ئاغا بە درۆ و زمانە پێوى ئاساکەى چووہ سەر باسى بابەتە سەرەكیيەكە:

- مەن لەوہتەى ھەم پېزى تۆم لایوہ. با دنیاش لە ھەندېك پووداوى ناخۆشدا بەگژيەكیدا كەردبېتتینەوہ، بەلام خۆ لەكۆتايیدا دانمان بە ھەلەى خۆماندا نا و، داواى لێبووردن و گەردن ئازايیمان كەرد، كێلگەكەيشمان داہە دەستتان و، كاریكى باوكانەمان كەرد. ئەگەر

ئەو پووداۋە دلتەزىنەى ئەو دەموزەمانە نەبوۋايە ئىستاش ئاغاي
ئەۋى دەبوۋى... ھەرچۇنېك بېت خۇتان زانىوتانە كە نىيەتمان خىر
بوۋە.

ئالەم قسانەدا بەرچاۋى كاك ئىسماعىل تارىك بوۋ، ئەو
پووداۋانەى ھاتەۋە ياد كە بەھۋى جەبار ئاغۋە بەسەرىدا ھاتبوۋ: ھەر
ئەم نەبوۋمىلى چەكى لى ھىئامەۋە، ۋە فېشەكى پىۋەنام... ئەى
مەرگى جەرگېرى زەلال، ئەو ھەموو تاللاۋەى پىۋى چەشتىن؟
ئىستاش ھاتوۋە ۋە پىاۋى ناۋ پىاۋانە!

دەبوۋىست ھەرچۇنېك بېت ھىمىنى خۇى لە دەست نەدات، لە دلى
خۇيدا دەبوت: "جەلۋى خۇت بکە، تۇ چىتر گەنجەكەى جاران نىت،
نەۋىش لە مالى تۇ مېوانە، گەر دوزمىنىش لە مالەكەتدا مېوان بېت،
دەبى پىزى لى بگىرىت".

جەبار ئاغۋە دوۋ سى جار وتى:

— ۋانىيە ئىسماعىل ئەفەندى؟

بەلام كاك ئىسماعىل لە خەيالەكانىدا كاس بوۋبوۋ.

— خىرە ئىسماعىل ئەفەندى؟ خەيالت بۇ كۆى پۇشستوۋە؟ شتى

بوۋە؟ خۇ خۇت باش دەمناسىت، ئىتر ئىمە دۇست ۋە براى يەكىن. تۇ
بەس فەرمان بکە، ھەر كىشەيەكتان ھەبېت چارەى دەكەين.

دوۋبارە كاك ئىسماعىل لە دلى خۇيدا وتى: "ۋەلا باش

- ئىسماعىل ئەفەندى، بۇ ھىچ نالتي؟ لەۋەتەى ھاتووين، زارت
ھەلنەپچرپوۋە...

- ئەۋە چەند سالە گويى لە تۆ دەگرم، بەلام ھەر ئەۋ پۇژەى تۆم
ناسى، بېياري خۆمدا و، خوا ئەۋ پۇژە نەھىننيتە پېم كە بە دۇستايەتى
يا خزمایەتیت شاد بىم! ... خوا لەۋ بەلایە لامان دات.

- مەگەر دەتەۋىت بلتیت چى ئىسماعىل ئەفەندى؟ بەدۋاى شىرى
پژاۋا مەچۆ، من ئيتىر ۋا نەماۋم و، تەۋبەم كىردوۋە، تەنانت دەچم بۇ
نويژى ھەينيش.

تۆش ئەۋەندە ئەۋ قەۋانە كۆنە ئى مەيەرەۋە و، پابردوۋ لەبىر كە،
ئىستە ژيان گۆپاۋە و، پەرەيەكى سېپىم ھەلداۋەتەۋە، ھەر بۆيە
دەمەۋىت كچىكى دىندار بخوازم و، ئامۆزگارى ۋانەى تازە لەسەر
دىن و ژىن فېرىم.

پاشان پىۋى كىردە پىرەپىاۋەكەى تەنىشتى و، وتى:

- ۋانە حاجى گيان؟

- بەدلنپايىيەۋە ئاغا، قسەكەتان جوانە.

- سەيركە، مامۆستاش شايتەى بۇ قسەكانم دەدا.

زهکات ددهم، چاوځم له هژاران، خځ هه مووان له ده سودم
به هره وهرن، به لام من دمه ویت سود به پیاوچاک و خواناسی وهک
نیوه بگه یه نم.

له وکاته دا پړوی کرده کاک ئیسماعیل و، بهرده وام بوو:
- به تایبته جه نابت، ده تکه مه خاوه نی کیلگه کم و، تاپوکه ی
ده کم به ناوته وه. له ئیسماعیل نه فهنډیه وه ده بیت به ئیسماعیل
ئاغا.

ئا! بیرم چوو، چه ندتان بویت مارهی، زتی، زه ماوه نډیکی
شاهانه، نیوه بهس نه مرکه ن با له خزمه تتاندا بم...
به ئیمانم، ئیتر ده تکه مه ئاغا به سر خۆیشمه وه.
کاک ئیسماعیل له دلې خۆیدا ده یوت: "ئیمانته ها؟ کام ئیمان؟
نه وهی که هر بۆنیشته پتوه نه کردوه؟ هیی دنیا... وه لا خوش
جه بار ئاغا".

له کورتاییدا بهرگهی نه گرت و، وهک نه وهی بلیت "ئیتربړون به
له بهرچاوما، له مه زیاتر ماستاوم بۆ مه که" وتی:
- جه بار ئاغا، ویستتان سهردانمان بکه، ئیمهش قبولمان کرد؛
نیازتان پوونکرده وه، ئیمهش به پتزه وه گویمان لی گرتن، به لام
نیستا تو گوئی له من بگره... من کچم نییه بیده م به تو. وام لی مه که
قسه ی ناخوش بکه م، نسیمی خوت له جیگه یه کی تر بدوژه وه.

ئا لىرىدا جەبار ئاغا قىسەكانى پىي بېرى و، وتى:

- ئىسماعىل ئەفەندى، من پېشنىارى بەھەشتىم بىق كىردون،
كەچى ئىۋە لەقە لە بەختى خۇتان دەدەن. جارىي بىر لەۋە بىكەنەۋە
چى لە كىس خۇتان دەدەن. پەلە مەكەن، ھەفتەيەكى تر لەگەل
مامۇستادا سەرىكتان لى دەدەينەۋە.

كاك ئىسماعىل ھەناسەيەكى قولى دا و، ھەرچۇنىك بوو وتى:

- ئىمە قىسەى كۆتايى خۇمانمان كرد ...

جەبار ئاغا پەنجەى شاھتەمانى بەپوويىدا بەرز كىردەۋە،
بەشىۋەيەك كە بىيەۋىت ھەپەشە بىكات، پاشان وتى:

- سەيرىكە! خۇت باش دەزانىت من فىر نىم ۋەلامى نەخىر

ۋەرىگرم.

كاك ئىسماعىل دەنگى بەرز كىردەۋە و، وتى:

- جەبار ئاغا! ئىمە قىسەى كۆتايىمان كرد. لەپىي خوا بەرۇكمان

بەردە.

لەو كاتەدا جەبار ئاغا پووخسارى پاستەقىنەى خۇى دەرخست و،

بەدەنگىكى بەرز ھاۋارى كرد:

- من ئاغام، ھەرچىم بویت تا نەيخەنە مشتەۋە ناپۇم، ئەم

قىسەيەشم بىكەنە ئەلقە و بىكەنە گویتان.. ھەفتەى داھاتو لەم مالدەدا

ھەموو شىك دەپۇتەينەۋە و، مارە كىردنىش تەۋاۋ دەكەين، كىش

به دلی نییه، خوینی خوی له سهه خوی. وایزانه نه چه ند ساله ی
پا بردوو نه مه م باش تیگه یاندووی ئیسماعیل!

کاک ئیسماعیل هه موو ئاخوداخی ته مه نی پا بردووی هاته وه پیش
چاو و، له دلی خویدا وتی: یه عنی بی هیچ شه رم و شکویه ک به پۆزی
پووناک خوی دانی به و تاوانه دا نا.

کاک ئیسماعیل به په نجه ئامازه ی بۆ ده رگا که کرد و، وتی:

— دیاره قسه کانتان ته وای بوو ئاغا، نه گه ر باشیش گویت لی نه بوو
بۆت ده لیمه وه: "من کچیکم نییه بیده م به تو".

— خۆم ده زانه چۆن لیت ده سیتم، یا نه لالا، مامۆستا دیاره نه مانه
جاری ئاقل نه بوون، هه فته ی داهاتوو دینیه وه بۆ دیداریان.

به پیچه وانه ی هاتنه ژووره وه که ی، پووپۆشی میهره بانی فری دابوو
و، به توندی ده رگا که ی دایه وه به یه کدا و، پۆشیت.

ترس و ئومید:

دیلان خان له پشت ده رگا وه گوئی له هه موو قسه کان بوو، بۆیه
که نه وان پۆشیتن خوی هاویه ئامیزی باوکیه وه و، به گریانه وه وتی:

— چی بکه ین؟ چۆن له شه ری جه بار ئاغا پزگارمان بیت؟ نه م
پیاوه له هیچ سل ناکاته وه و، شه ر به ناوچاوییه وه یه، به خوا بشمرم
پازی نابم شووی پی بکه م.

كاك ئىسماعىل بەشىۋە مېھرەبانەكەى خۇى دەستى ھىئا
بەسەرى كچەكەيدا و، وتى:

- پۇلە گيان، ئەگەر جەبار ئاغا ھىزو دەسلەلات و
دەستوپۋەندى ھەيە، ئىمەش خوا شك دەبەين. مەترسە! ئىمە
خوامان لە پىشتە، جارى ھەفتەيەكمان لەبەردەستايە، تا ئەوكاتەش
خوا خۇى دەمىنى و مولكى...

ئەو شەوہ خەو لە چاوى كاك ئىسماعىل تۇرابوو، ھەر بىرى لەوہ
دەكردەوہ جەبار ئاغا چى دەكات و چى لە دەست دىت.

چۇن دەتوانىت بەگى پىاويۇكدا بچىتەوہ؟ كە چى بخوازى
دەيكات، تەنانەت بى چاوتروكان دەتوانىت بى وىزدانانە كەسىك
بكوژىت!

بەم خەيالانەوہ كەمىك چاوى چووہ خەو، لە خەونىدا حاجى
خەسرەوى بىنى و، پىى وت:

- پۇلە، بۇئەوہى دەستت بە خوینى خەلگى سۈورنەكەيت،
سەرى خۇتان ھەلگىن و بپۇن، لەجياتى ئەوہى لەگەلدا بەشەپ بىن،
بارگەوبنەتان بپىچنەوہ و، لە شوپىنىكى تر پىزقى خۇتان پەيدا كەن.

پاشان خەبەرى بوویەوھ.. لە کۆتاییدا پێگەچارەبەکی دەستگەوت، ھەرچەندە لە شوێنێکی دیکە دۆست و ناسیاوی وای شک نەدەبرد.

بۆ پۆژی دواتر ئەم بابەتەى لای دیلان خان و غەریبی شوان کردەوھ، ئەوانیش ناچار پێی قایل بوون.

لە زووترین دەرفەتدا لە یەکی ماره کردن، پاشان باشتەرینی ئەسپەکانیان ئامادەکرد، کاک ئیسماعیل پێی وتن:

– شەو دەکەوێت، بۆ شوێنێک نزیکەى (۳) کاترۆمێر پێی لێرەوھ دوورە.. کە گەیشتنە جێ، ئەسپەکە بفرۆشن، پارەبەکی باشتان بۆ دەکات، لێشتان سەروزیاد دەبێت. بەم پارەبە بچن بۆ (ئەنقەرە)، لەوئ ھاورپێھەکی خۆشەویستی سەردەمی سەربازیمی لێیە. پیاویکی بەوھفایە، بیدۆزنەوھ و، کە چوونە لای ئەم نامەبەى بدەنە دەست، ئەو کۆمەکییتان دەکات.

دیلان خان بە پەشیواوی و مەراقەوھ وتی:

– ئەى تۆ بابە؟ من ناتوانم تۆ لێرە بەتەنیا بەجێ بێلم، ئاوا دەبیتە خۆراکی ئەو دیندانە.

– مەترسە پۆلەکەم، منیش پەنایەک بۆ خۆم پەیدا دەکەم. ماوھەیک کارەکان بە ئەمانەت بە یاسینی شوان ئەسپێرم، کە بارەکەش ئاسایی بوویەوھ خوا کەریمە.

- ئاخىر بۇ كۆي دەچىت؟

- بۇ زۆر دور... .

دىلان خان بەم وتەيە ھېندەي تر ئارەحەت بوو:

- باوكە، ئەگەر مەن ئەزانم دەچى بۇ كۆي، لە مەراقا دەمرەم، ھېچ
نەبى تەنھا ناۋى ئاۋچەكەمان پى بلى، ئەگەر ويستمان سەردانت
كەين.

- زۆر لە مېژە نيەتم ھەبوو بچم بۇ ئەۋى، ئەمەش بوو بە ھۆكار.
ئىنشائەللا بۇ ماۋەيەك دەچم بۇ (مەككە و مەدىنە)، ئەگەر كارىكى
زۆر گرنگىش نەيەتە پېش، دەمەۋىت بۇ ھەمىشە لەۋى بىمىنمەۋە.
- باشە ئەي ئىمە؟

- ئىنشائەللا، ئۆۋەش دېن بۇ سەردانم.

خوачافىزى لى كۆردن و، بە فرمىسك باران بەپىي كۆردن:
- كە گە يىشتەنە جى، پارەشتان بۇ دەنئىرم... خواتان لەگەل، لە
ئەمانەتى خوادا بن.

به‌شی سییه‌م

خه‌ونه به‌دیها تو وه‌کان..

دونیا رووخوا وه‌کان

سه‌فه‌ر به‌ره‌و ژینیکی نوی:

ئه‌و دوو گه‌نجی له‌ میژه‌ هه‌سته‌کانیان په‌رده‌پۆشکردبوو، له‌
خۆشی ئه‌وه‌ی که ئه‌م چاره‌پوانیییه‌یان کوتایی پئی هات و، بوونه
حه‌لالی یه‌کدی، که‌وتنه‌پئی و، تا باوکیان له‌به‌ر چاو و ن بوو، ئاوپیان
بۆ دایه‌وه‌ و، فرمیسکیان پشت.

ئیسماعیل ئه‌فه‌ندیش تا توانی دوعای خیر و به‌خته‌وه‌ربوونی بۆ
کردن و، به‌خوای سپاردن.

ئه‌م خیزانه‌ بچوکه‌ش - که ئه‌و ده‌رفه‌ته‌یان به‌ پزگاربوونی
سه‌رتاسه‌ری ده‌زانی - له‌کوئی بیانزانیایه‌ چ پزگاریکی په‌شیان
له‌پیشه‌. پێشینان پاستیان وتوو: "مار بسه‌ره‌وێت، دوژمن
ناسره‌وێت!"، به‌لام ئه‌وان ئه‌مه‌یان له‌ کاتیکی زۆر هه‌ستیاردا له‌یاد

کرد، له بهر نه وهی هه رگیز به خه یالیا نندا نه هاتبوو سه رنه نجامی
کاره که یان هینده سهخت بیت.

وا ده زانن جه بار ناغا هه ر وا به ساویلکه یی چاو له که سئ خافل
دهکات که مه بهستی بیت؟

کاک ئیسماعیل بۆ هیور کردنه وهی ئازار و فشاره کانی لیکدانه وهی
خه یاله کانی، چوو بۆ مزگه وت.

کاتیک پاش نویژی عیشا، له مزگه وت هاته دهره وه، پئی
ماله وهی گرته بهر، دوو گه نچ هاتنه سه ر پئی و، بئ ورته هه ردوو
قۆلیان گرت:

— ناغامان تۆی ده ویت.

— ناغاتان کییه؟

— خۆت زۆر باش ده زانیت، خۆت گیل مه که!

ئا به و تاریکه شه وه هینده یان لی دا، تا له هۆش خۆی چوو.

کاتیک کاک ئیسماعیلی به سه ته زمان هاته وه هۆش خۆی، به
سه ختی پیلوی چاوه کانی هه لپری، بیی بر دوویانه ته ئه شکه وتیک له
چیا به کی سهخت و هه ورازوی — که سئ کیلومه تر له گونده که یانه وه
دوو بوو، — لای خه لک به چیا ی جنۆکه کان ناسرابوو.

ده سه ته کانی به سترابوونه وه، سئ پیای درنده و پووگرژ ده وریان
دابوو، دوو انیان ئه وانه بوون که له بهردهم مزگه وتدا فپاند بوویان.

كاك ئىسماعىل ھاۋارى كرد: "چىتان لە من دەۋى؟"، بەلام كەس
وہ لامى نەدايەوہ، تا پاش كەمىك جەبار ئاغا ھاتە ئەشكەوتەكەوہ و
بە دەنگىكى زىر و پىرھەپەشەوہ وتى:

- ديارە لەسەر و ئەو ھەموو كۆلەمەرگىيەتەوہ، ھىشتا نەزانىوہ
ئىمە كىين؟ كەس ناتوانى بە من بلىت "نەخىر"، خۆ كەس ئەمەى
نەزانىايە، دەبوو تۆ لە ھەموو كەس باشتر بىزانىت، وامدەزانى يەك
تۆز عەقلىت لە كەللەدايە، بەلام ديارە باش تى نەگەيشتووم و، تۆ
ھىشتا تەواو منت نەناسىوہ.

تازە چى بكەم؟ خۆت بەخۆت كرد، دەيىت خۆشت تالاورەكەى
بچىزىت.

كاك ئىسماعىل لەتاو ئازار لە پەلوپۆ كەوتبوو، بەلام ئەو ئاغا بى
ويژدانە لە ھەرپەشەكانى بەردەوام بوو:

- چۆن دەويىرىت دەست بەپووى ئاغاىەكى وەك من بە
شانوشەوگەتەوہ بنىيت؟ كەچى كچەكەت دەدەيتە دەستى شوانىك
كە دوو پولى لەگىرفانا نىيە؟ واتدەزانى منىش وەك مەپى مردوو
دادەنىشم و ئافەرىنت بۆ دەكەم؟! مەگەر نازانىت داروپەردى ئەم
ناوچەيە لە چنگى خۆمايە؟ تەنانت دەبى ئەو بالئدانەش كە بە
ئاسمانى ئەم ناوہيا دەفەن، ئىزنى من وەرگرن.

پاشان به هه موو هیژی دپندانه له قهیه کی له کاک ئیسماعیل دا و،
وتی:

— سهیری من که، بئی سۆ و دوو کچه کهت ده دۆزیتوه و، لیم
ماره ده کهیت، دهنه هه رسیکتان ده که مه قوربانی لوله ی
تفه نگه که م.. و ابزانم که سیش له تۆ باشتر نازانیت نه مه چۆن ده که م.
ئێسته به قسه ی خۆش بلۆ بزانم چوه بۆ کوێ؟

کاک ئیسماعیل له ئاست نه م زه ربای بئی ویزدان ی و دپنده ییه ی
ئاغادا وتی:

— هه زار جار بمرم پیم باشتره له وه ی کچه تاقانه که م بده م به
خوانه ناسیکی وه ک تۆ، که نازانیت دین و خودا و ویزدان چیه.
جه بار ئاغا فه رمانی به پیاوه کانی کرد:

— لئی دهن، ته میی کن بۆم، با دلم ئاو بخواته وه. ده بی له وه
تیگات نه وه ی لاساریی له سه ر قسه ی من ده کا، به چ ده ردیکی
ده به م.

یه کێک له پیاوه کان به پوه ی کاک ئیسماعیلدا میلی چه که که ی
هینایه وه و، هه لۆیسته یه کی کرد.

جه بار ئاغا نه پاندی به سه ریدا:

— بیکۆزه هه تیو، بیکۆزه، دهنه تۆشی له که لدا ده تۆپینم.

پیاوه که پوه ی چه که که ی کرده جه بار ئاغا و، هاواری کرد:

- به سه ئيتر.. ئه وهنده كه سى بى تاوانم كوشت، بوم به ئازده ل.
 رقم ليتته. كه ده تبينم دلم به يه كدا ديت، له وه زياتر مه مكه به
 هاوبه شى كار ه چه په له كانت! شهو تابه يانى كابوس ده بينم!
 زه لالى بى تاوانت به من هه لواسى و، محمه د و حه سه نيشته به من
 كوشت. به پاستى نه فرهت له خوم و توش ده كه م. هوشم به خومه وه
 نه ماوه، كه س چاره ي ناويم؟ به لام هيچ نه بيت گهر بنگوژم دلم ئاو
 ده خوانته وه.

- ئه وه چى ده كه ي بى عه قل؟ شيت بووى؟ كه س تفهنگ له
 ئاغاي خوى بهرز ده كاته وه؟

جه بار ئاغا به ترس و له رزه وه به پياوه كانى وت:

- بيكوژن، بيتوپينن بوم..

له و كاته دا فيشه كيك راست بهر نيوچاوانى كه وت.. ئه و خوينمزه -
 كه ده ستى به خوينى چه ندين كه سى بيتاوان سووربوو بوو- كه وته
 سه رزه وي ...

كاك ئيسماعيل كه شا به تحالى ئه مه بوو، هاوارى كرد:

- خودايه! تو خوت ته نها په ناي سته مليكراوانى،

دادپه روه رترينى، هه قى كه س به سه ر كه سه وه ناهيلى.

ئو شه وه له خه ونيدا زه لال خان پتي وت:

"من دوور نيم، هه ميشه ليت نزىكم، به دريژايى ئه م چه ند ساله ي

پاږدووش له گه ټ بووم.. ټيتر وهره، خو له دونيادا ته نيا كه وتيت،
له مه زياتر من له چاوه پوانيتدا مه هيلو. زور بيرم كړدوويت، خيرا
وهره."

كاك ئيسماعيل كه هستا له خو بيني له كوتايي پڼگه دووره كهي
ژيانپه وه به ديداري زه لالي تاقه هاوډم و هاوسه فري شاد
ده بښته وه، بويه زور دلخوش بوو و، سوجه يه كي شوكرانه بڼيري بو
خوای به خشنده برد، چندين شهو تا به ياني سوري له سر به رمال
به رز نه كرده وه...

ټهو به ياره گهي شاد بوويه وه:

مه رچنده غريبي شوان و ديلان خان له لايه ن دهسته يه ك پياوي
جه بار ناغاهه چاوډيري دهكران، به لام له كوتاييدا نه يان تواني زيانان
پي بگه يه نن، بويه بي هيچ كيشه يه ك توانييان بگه نه (نه نقره)، له وي
به كومه كي هاوپڼكي كاك ئيسماعيل له ماوه يه كي كه مدا ژيانپكي
ساده و ناراميان پي كهي نا، به لام دواي چنند مانگي ك له م ژيانه
ناسووده يه يان هه واليكيان پي گه يشت.

كاك ئيسماعيل چوه ته شاري مه ككي پيروز و، له كه شي نارام
و ئيماني حوشي كه عبه دا، رازونيازې چندين ساله ي ناخي خوي له
خزمهت خوي گه وړه دركاندووه، به لام چيتر تواناي به رگه گرني

ژیانی ته نیایی نه ماوه و، کۆچی دوايي کردووه و، به یاره‌که‌ی
شادبووه‌ته‌وه.

واته خودای گه‌وره مردنیکي هینده شاهانه و سه‌ریه‌رزانه‌ی
کردووه‌ته‌نسیبی!

کاتیک دیلان خان ئه‌م هه‌واله‌ی پیگه‌یشت به‌ده‌م هه‌نسک
هه‌لک‌یشانه‌وه، ده‌یوت:

"باوکه‌ گیان، تو گه‌یشتیت به‌ دۆسته‌که‌ت، ئا به‌م مردنه‌ت
سه‌لماندت چ به‌نده‌یه‌کی خوشه‌ویستی خودایت، به‌لام ئیمه‌ بئ تو
چیمان ئی به‌سه‌ردیت؟".

دیلان بۆ ئازاری دابړانی له‌ باوکی میهره‌بان و ئازیزی چه‌ندین پوژ
ماته‌م دایگرت.

به‌ره‌نگاریوونه‌وه‌ی غه‌ریب و دیلان له‌گه‌ل سه‌ختیه‌کانی ژیان له‌
شاریکی وا گه‌وره‌دا ئاسان نه‌بوو، ژیرزه‌مینیکیان به‌ کرئ گرتبوو و،
تییدا نیشته‌جئ بووبوون، که‌ کرئکه‌یان به‌ هه‌زار چه‌رمه‌سه‌ری ده‌ست
ده‌که‌وت، غه‌ریب وه‌ک کرئکاریکی ژینگه‌پارێز شه‌قامه‌کانی خاویڤ
ده‌کرده‌وه، دیلانی‌ش ده‌چوو بۆ خاویڤکرده‌وه‌ی مالان.

کاتیک ده‌مه‌و ئیواره‌ ئه‌م دوو دله‌ دیوانه‌یه‌ به‌یه‌ک ده‌گه‌یشتنه‌وه،
وه‌ک ئه‌وه‌ی له‌ به‌هه‌شتدا بژین و بئ هیچ ناپه‌زایی و گلییه‌ک له‌
به‌ختیان سوپاسگوزار بوون.

ئۆوارەيەك دىلان خان پېش ئەوھى غەرىب بېتە مالاھو، بە
مژدەيەك پېشوازی لى کرد:

— خودا مندالتيكى کردووه به نسييمان.

ئەو ئۆوارەيە، مالاھەيان لىوان لىو بوو لە شادمانى و كامەرانى و،
نزا و پارانەوھ و، سوپاسگوزارى لە پاى ئەو كوپە شيرينەى كە لەو
ساتەوھ ناويان نابوو ئازاد، تا لە گوناھ و، ھەلە و، نەزانی ئازاد بېت
و، دووربېت لە ھەموو كاريكى نەشیاو...

بهشی چوارهم

ناوم (نازاد)دا

بۆئەوہی بېمە کەسێکی باش:

ناوم نازادە، منێک کە بەر لە لەدایکبوونم لە پێتئاو پزگاریبوونم لە
بەدکاریی و، سەرکەوتوو بوونم لە داها تودا ئەم ناوەیان بۆ
هەڵبژاردبووم، ئەو پۆلەیە بجوم کە شەو و پوژ ئەندێشەیی دایک و
باوکی پازاندبووہ.

سەرگوزشتەیی بەیەک گەیشتنی دیلان و غەریب لە داستانێک
دەچوو، دیلان دەستبەرداری ژیا نی ئاسوودەیی خۆی بوو بوو و،
شانەبەشانی غەریب بۆ پەیدا کردنی بژێوی پەنجی دەکێشا و، بەو
دوگیانییە یەوہ دەچوو بۆ پاککردنەوہ و شۆردنی قاپ و قاچاخی
مالان.

دایک و باوکی بەستەزمانم، بەو ھەموو چەرمەسەرییە شەوہ بە
ھەزار حال کرێی ئەو ژێرزەمینە تەسک و تارەیان پەیدا دەکرد کە
تێیدا دەژیان.

باوكم هه والى له كۆنه ههواره كه يانه وه پى گەشت كه پياوه كانى
 جەبار ئاغا، هەلّيان كوتاهەتە سەر بكوژەكەى جەبار ئاغا و،
 كوشتوو يانه تەوه، دواتر دەستيان بەسەر مالى و مولكى باپىرمدا
 گرتووه، بەلام خودا پەحمى كردووه، ناو نيشانى ئەمانيان دەست
 نەكەوتووه.

بەپىي يادگار يىه كانى دايكم، هاتنە دونيام بەتەواوەتى جەژنىك
 بووه بۆ خىزانۆچكە كەمان، باوكم كە ئىواران دەگە پايە وه مالى،
 دەيوت: "با تۆزىك زياتر يارى لەگەڵ بكەم، زياتر خۆشم بووێت"،
 دايكىشم وهكو چاوى خۆى بەختوى كردووم.

بە تىپە پىوونى پۆزگار و فام كردنە وهم، وردە وردە هەستم بە
 شتەكان دەكرد، دايكم منى دەكردە كۆل و، پۆزانە مالاى خاوين
 دەكردە وه.

بەلام بەداخە وه باوكم هەر لەو پۆزگارەدا تووشى نەخۆشى
 شىرپەنجە بوو و، كۆچى دواى كرد.

من و دايكم تەنھا يادگار و پاشماوھى ئەو پابردووه پى ئەوينە
 بووين، بەپاستى ژيانمان بەتەواوى شىوا.

دايكم منى دەگووشى بە سىنە يە وه، بە دەم لىزمەى
 فرمىسكە كان يىه وه دەيوت:

- پۆله كه م، باوكيشت پۆيشت.. باشه دوو غه ريب و دهر به دهر
ليتره چي بكهين؟

منداليتي من و، مهرجه سهخته كاني ژيان و، ته ندروستي خوي
بووبوونه باريكي سهخت به كولي دايكه مه وه.

بيوه ژنيكي بي كه س به مندالتيكه وه و، بي پاره له شاريكي وا
گه و ره دا، كه جمهي ديت له مه ترسي، نه مانه دايكميان ناچار كرد،
له پيناو پاريزگار كردن له من و پووبه پووبوونه وه ي سهختي و
نشوييه كاني ژيان، به يه كيك له خوازيينيكا ره به سالاجووه كاني قايل
بيت.

ته نها بۆ دهسته به ركردني داهاتووي من و، دابينكردني پتويستبي
ژينيكي سه ره رزانه، گه نجی و جواني خوي كرده قورياني و، له گه ل
بازرگانيكي به سالاجوودا هاوسه رگيري كرد، كه ناوي (سالج) نه فه ندي
بو.

سالج نه فه ندي بازركان، پياويكي باش و دلپاك و يارمه تيده ري
مه ژاران بوو، كه له پاش مهرگي هاوسه ره كه يه وه به دواي هاوسه ريكي
ژير و سه لاردا ده گه را.

كاتيك دايكمي بيني بوو، وتبووي: "به لي، نه مه نه و ژنه يه كه
به دوايدا ده گه پيم. هه موو تاييه تمه ندييه كي باشي تاييه، ديندار و،
ته ندروست و، به ره وشته و، هه ست به بهرپرسياري تي ده كات."

من ته مه نم چوار سالان بوویوو، که دایکم و سالتح ته فهندي
هاوسه رگریان کردبوو.

دایکم به هوی ته و نه زمونته ی له ژینی دهریه دهری و کوله مرگییدا
به دهستی هینابوو، پیش هاوسه رگریی سی مهرجی دانابوو:

* با له گه ل مندا له کانتدا نه ژین و، خانویه کی سه ریه خومان بو
بگره.

* هندیك پاره له بانق بو خویندنی کوپه کم بخوینه.

* ریم به هه موو سالتك بچم بو عومره و، سهردانی گوپی باوكم
بکه م.

كاك سالتحیش به م مهرجانه قایل بوویوو و، خانویه کی خوشی بو
کریبووین و، به که لوپه لی قه شنگ و گرانبه ها رازاندبوویه وه.

له بانق پاره یه کی باشی بو خه رجیی خویندنه که ی من خه واندبوو،
ته نانه ت تابوی چه ندین پارچه زهوی و دوکان و کارگه کهیشی کردبوو
به ناومه وه، نه مانهش له ژیر سه ره رشتی دایکدا ده بوون تا خوم
ده بوومه هه ژده سال.

هینده به ئاسوودهیی و به خته وهری ده ژیاين، هه رگیز به
خه یالماندا نه ده هات نه م هه موو خوشییه له نیوه ی پيدا به جیمان
بهیتیت.

كاك سالتج هه موو سالتك دايكمى دهنارد بۆ مهككهى پيرۆز،
دووجاريش خۆى له گه ليدا چووبوو.

ههركه سيش ده پيرسى: "له بهرچى ئەم هه موو خه رجيه بۆ
بيوه ژنيك و مندالى پياويكى تر ده كات؟"، له وه لامدا هه ميشه ده يوت:
- با ئەم نهينييهك ييت لاي خۆم.

ته نانهت من و دايكيشم هيج له هۆكارى ئەم به خشنده ييهى
تينه ده گه يشتين.

لهو سالتدا كه چوومه قوناغى خویندنى ئامادهى، پۆژنيك له كاتى
گه پانم به شوين په ره يه كدا له ناو شته كانى سالتج ئەفه نديدا، چاوم
كه وته سه ر په رتووكى ياده وه رييه كانى، منيش زۆر به تاسه وه بووم
هۆكارى به خشنده يى بزانم، بۆيه چاويكم پييدا خشاندا.

كاك سالتج نووسيبوو:

"ديلان خان، من ئيوهم به پيكهوت نه ناسى و، نيازى دووباره
هاوسه رگيريشم نه بوو، به لام ئيوه ئەمانه تيك بوون له ئەستۆم، پاش
كۆچى دواى هاوسه ره كه م، خه ونيكم بينى، زاتيكي موباره ك به و كاره
پاي سپاردم. منيش ئيوهم دۆزيه وه و، ته نها ماره م كرديت، خوا
شاهيده و خويشت ده زانيت ده ستم لى نه داويت؛ چونكه تۆ
ئه مانه تيت لام. توخوا له دوعاكانتدا سالتجى گوناكه ارت بير نه چييت."

به پراستى من و دايكم به م بابه ته زۆر سه رسام بووين، به تايبهت

من، دۆش دامابووم.. كه واته كاك سالت ته نها دايكمي ماره كردووه و،
ليئي نزيك نه بووه ته وه؟ دياره ويستويه تي دايكم بهرده وام له گهل
تاكه نه وينه كه پيدا بژي.

نهمه چ گه وره ييه كه؟ چ ئيمانتيكه؟ چ فه زليكه؟
ته نها نهم كار و پهفتاره بهرز و قه شهنگانه يه كه نهم كومه لگه يه ي
پاراستووه.

تافيكردنه وه، تافيكردنه وه، تافيكردنه وه!

پاش كزچي دوايي كاك سالت، من و دايكم به ته نها ده ژيائين، دايكم
به هژي نه خورشيي و لاوازيوونييه وه له ماله وه ده مايه وه، ناخر
له بهر نه وه ي چه ندين سالت خزمه تكار و جلشوري مالتان بووبوو،
جه سته ي شكسته بووبوو، نويزه كانني به دانيشتنه وه ده كرد، كه
ده نوشتا يه وه هه ستي به نازاريكي زور ده كرد.

يه كه م سالي ناماده ييم، هه رزه كاريكي خوينگه رم بووم و، خرم له
ژينگه يه كي زور جياوازا بينيه وه، كه ليوان ليو بوو له په يوه ندي
حرامي نيوان كچ و كوړ و، بي باكانه پاره خه رجكردن و، گوي نه دان
به حلال و حرام و، لا نه كردنه وه له نويز و عيبادهت..

له سا يه ي نه و ميراته زوره وه كه كاك سالت بوي جيه يشتبووم،
گه نجبيكي خورشخور و حازربه ده ستم لي ده رچووبوو، باكم له هيج
نه بوو، نه و كچانه يش كه چاويان له ميراته كه م بوو، وهك په روانه

دهوریان دابووم و، په لکښیان کردم بهره و جیهاننیکي نالوز.

چون دهبوو منیک که هه موو پوژئی قورئانم ده خویند و، هیچ نویژیکم نه ده فو تا و، بهرده وام دژایه تی په یوه ندی هه له ی نیوان کچان و کوپانم ده کرد، له بهرده م هه رامدا ناوا لاوازم لی ده ریچیت؟! دایکم که ده بیینی ناوا سرگه ردان بووم، زور خه می ده خوارد و، بهرده وام ناموژگاری ده کردم، که ده شیزانی هیچ باکم له قسه کانی نیه به فرمیسک پشتنه وه دوعای بۆ ده کردم و، پئی ده وتم:

— تو نه وه ی باپیرتیت که ژیانی بۆ نویژه کانی ته رخان کردبوو و، پوژله ی دایکیکیت بۆ هاتنه دنیات خوی ده ربه دهر کرد، کوپی باوکیکیت که بیجگه له خوشه ویستی خودا و قورئان هیچی له دلدا نه بوو ...

بیکه به خاتری خوا، عومرت به با مده؟ ژیانی هه تا هه تاییت له کیس ده چی، گهر به زه ییت به مندا نایه ته وه، به زه ییه کت به خوتا بیته وه ...

قوناغی خویندنی ناماده یی و زانکووم، سه رده می گرفتار بوونم بوون به چه ندین هه له و لاساری و له پئی لادانه وه ... دایکه به سته زمانه که یشم، وه ک مووم ده سووتا و، له فرمیسک پشتن زیاتر هیچ چاره یه کی شک نه ده برد.

نه و دوکان و بازار و کارگانه م فروشت که کاک سالح به میرات بو ی

جئ هيتتبووم و، له ماوه يه كي كورتدا ئيشيكي نويم دهست پيكرد و،
سهركه وتووبووم، بوومه به پيئوه به ري چه ندين كارمەند، به لام كات
به فيرودان و شهويدياري و پابواردني شهوانەم له گەل هاوپي پيوي
ئاساكاندا -كه باكيان به حالال و حرامه وه نه بوو- بووبوونه چقلي
پي دلياك مانه وه و لا كردنه وه له دين و ئيمان.

له سهروو هه موو نه مانه وه، دلي ئه و دايكه ميه ره بان و
زه حه تكي شەم ده شكاند و، بووبوومه مايه ي فرميسك پرشتن و
شه ونخوني ئه و بۆ پۆله يه كي بي ئه مه ك و لاسار.

چه ندين شه و نه ده گه پامه وه ماله وه و، هه ر به خه يالئيشمدا
نه ده هات كه دايكم خه مي مني ده بيت و، به و نه خو شيه يه وه
له به رده م په نجه ره كه دا چاوه پيم ده كات؛ كاتي ك نيوه ي شه و
ده گه پامه وه، ده مبيني هيتشتا نه خه وتوه.

ناشو كيري و بي باوه پيم كرديو وه هوكاريك بۆ ئازارداني دلي
دايكم، بي ئه وه ي بزانم دووركه وتنه وه م له پاستيه كاني باوه پ چ
ده ره نجاميكي لي ده كه ويته وه.

به كورتي بوومه نيچيري بالئشكاوي چنگي نه فس و، شه يتان و،
هاوپي و ئينگه ي خراب!

كه ته مه نم گه يشته نزيكي سي سالان، بيزار بووبووم له ژياني
پشيو و په رته وازه م و، پيويست بوو هاوسه ريكي هينده شو خوشه نگ

بۆ خۆم بدۆزمەو، که له جوانیدا بێ وێنه بێت و، هەر کهس چاوی
پێ بکهوێت، بلێت: "ئەمە ژنی ئازادە!"

کچێکی زۆر شوخووشەنگم له یانەیهکی شەوانەدا بینی، ئێستەش
نازانم ئەو به پێکەوت بوو یا یەکتەر بینینه که مان پلان بۆداپێژاو بوو!
تا بلێت بالابەرز و، قژ کال و، نازدار بوو و، به نیگایهکی مڕۆشی
مەست دەکرد...

له ناکاو دلم کهوتە تەپە تەپ و، پێش ئەو ی بزانم کێیه و چیه،
یا بۆ من دهگونجیت یان نا، سەراسیمه ی بووم.
یه کترمان ناسی و، هەر زوو بووین به هاوپی.

بۆ ئەو ی گیرۆدە ی خۆیم بکات، خۆشەویستییه کی وای پیشان
دەدام که به عەقڵی مڕۆفدا نایەت، بێگومان له کۆتاییشدا سەرکهوتوو
بوو؛ چونکه هێندە شەیدای بوویووم، که ئەگەر داوای چاومی بکردایه
بێ سێ و دوو پیشکەشم دەکرد.

ئەوینیکی فریودەر!

دۆسته راستەقینه کانم، له خەمخۆرییانەو به بۆم ئاگاداریان
کردمەو له داوی ئەم کچه مەکریازه. تەنانەت شتی وای له بارهوه
دهوترا، که مڕۆف له ئاستیاندا دلی تیکەل دیت.. به لام خۆ من چاوم له
ئاست راستیه کاندا داخستبوو و، نه مدهویست باوه پ بکه م.
له کۆتاییدا ده مۆت: "ئیره ییم پێ مەبەن!"

كاتىك بىردىم بۇئەۋەي بە دايكىمى بناسىنم، ھىچ پۇتتىكى بۇ تەمەن
و دايكىتى دانەنا و، بەردەوام ئەمەي دەۋتەۋە: "مەن تاقەتتى پىرو
بەككەۋتەم نىيە و، ژيانىكى سەرىيەخۇم دەۋىت".

دلى دايكىم بەم ھاۋسەرگىرىيەم كىردىۋو بە ھەزار پارچەۋە، ئەو
بى چارەيەش لەبەرئەۋەي چەند بارە دەمەقائىم لەگەل نەكاتەۋە
نارەزايى دەرنەدەپى، تەنھا بە نىگا دايكانەكانى سكالاي دلى
دەگەياند، بەلام خۇ مەن لام لى نەدەكرەۋە، ئەۋىش ئاھو ئالە و
دلىشكاۋىي لە سىنەيدا ناشىۋو و، چارەنۋوسىي بە خوا سپاردىۋو.

لە پاستىدا ھىندە دلىرەق بوۋىۋوم كە سەرەپاي ئەۋەي ئاگادارى
ئەو ھالەي دايكىم بووم، كەچى ھەر لە سەرگەشىي خۇم بەردەوام
بووم و، لەپىناۋ پەزەمەندى ئەو كچەدا دايكىشم فەرامۇش كىردىۋو.

لە قۇناغى مەندالىمدا چەندىن خەيالىم بۇ داھاتۋىي خۇم لەپىناۋ
دايكىمدا كىشاپو: "دەبمە پۇلەيەكى گۈتپايەلى دايكىم و، ھەرگىز
تەنپاي ناخەم و، لە قەسەي دەرنەچم و، تا لە ژياندا بىم دەيكەمە تاجى
سەرم... ئاخىر دايكىم لەپىناۋ پەزەمەندەكرىمدا دارۋنەدار و گەنجى و
جۋانى و تەمەن و تەندروستى خۇي كىروۋەتە قورىيانى، بۇيە مەنىش تا
لە ژياندا بىم، پارىژگارى لى دەكەم".

چىتر ئەو ئازادە دلىپاكەي پۇژگارى مەندالى نەبووم، بەلكى
پۇلەيەكى لاسار بووم، كە بەپىچەۋانەي ئەۋانەۋە پەفتارم دەكرە.

ئەو كەچى، دېۋانەى بووم و، واتاى ژيان و ئاۋاتى گەنجىم بوو،
 پۇژىك ھات و پھوى پاستى خۇى پىشان دام، كاتىك وتى:
 - بېۋانە، ئىتر دەبىى منىت ناسىبىت، گەر خۇىشت تى
 نەگە يىشتوويت ھاورپىكانت منيان پى ناساندووى، گوئى بگرە با خۇشم
 پىت بلىم:

من پەيوەندىم لەگەل كۈنە دۈستەكاندا ئاچپرېنم، لەبەرئەۋە
 دلپىسى نىيە.. جار جار مال جى دىلم و جەۋىك دەگۈپم، كەۋاتە
 پرسىار كردن نىيە. دىن و ئىمان و ئاپوۋ و ئەم شتانه لاي من
 ناخوات... پازى نابم بللى بۇ لاي كى و بۇ كوئى دەچى.. من ژىتىكى
 ئازادم، نامەۋىت ھەرەشە و ئامۇژگارى و ئەمانەم گوئى لى پىت!
 لە ئاست ئەم قسانەدا - كە ھىچ پىاۋىك ھەرگىز ناتوانىت قىۋوللى
 بىكات - منى فرىوخاردوۋ ۋە لامم "باشە" بوو!

لە سەرەتادا دايىكم، پاشان دۈست و ناسىاۋان و، چەندىن خىرخوا
 لەۋ ھاسەرگىرىيە ھەلەيە ئاگادارىيان كىردمەۋە و، ناپازايى بوون
 لەسەرى، بەلام نەيانتۋانى پەشىمانم بىكەنەۋە و، ھەر چۈنىك بوو بە
 ئاھەنگىكى زۆر شاھانە ھاسەرگىرىمان كىرد.

ۋەك دىيارى ھاسەرگىرىيەكەشمان، لە گرانبەھاترىن شوپنى شاردا
 كارۋانسەرەيەكم بۇ كپى و، تاپۇكەشم كىرد بە ناۋىيەۋە. ئۆتۈمبىلىكى

ئاخىر مۆدىل و، گرانىبەھاتىرىن كەلۈپەلى مال و، پېئويستى و
ناپېئويستىم بۇ دابىن كىرد.

ھەمووانم بەم دەستېلاۋىي و زىادەپەۋىيانە سەرسام كىردىبوو و، بە
جۆرىك جەلەوم دابوۋە دەستى ئەو كە لە باسكىردن نايەت! لە پاستىدا
ئەمە تەنھا گەجى و نەفامىي پەتى بوو!

ماۋەيەك پاش زەماۋەندى ھاۋسەرگىرىي ئېمە، ئاگر لە مالەكەي
دايكدە كەۋتەۋە، ھەروەھا بەۋ پېيەي تەندروستىشى باش نەبوو،
دەمويست بېيەنمە لاي خۇمان، بەلام كە ئەمەم لاي ئەو دركاند:
قىامەت لە مالەكەماندا ھەستا و، وتى:

— من ناتوانم لەگەل دايكتدا لە يەك مالدا بژىم ...

منىش دەمويست ھىۋرى بگەمەۋە، پېم وت:

— سەيركە، ئەو دايكى منە، مالەكەي سوۋتاۋە، دەبى بگۈيزىتەۋە
بۇ شوينىكى تر، منىش ناتوانم خانوۋىيەكى بۇ بگرم و تەنھا جىي
بەيئەلم، ئاخىر ئاۋا خەلك چىم پى دەلئىن؟
ئۆز لوتبەرزانه وتى:

— جا بۇ نايەي بۇ خەلۋەتگەي پىرى؟ لەۋى ھەم بەختۋىشى
دەكەن، ھەم ئاگادارى نەخۇشىيەكەيشى دەبن.
ئۆز سەرسام بووم، سەرسام بوون چ وشەيەكە! بەتەۋاۋى واقم
ورما، وتم:

- بۆ نازانیت ده بۆ دایک و باوکان وه ک تاجی سه زمان بن!
که سیک ده بریته خه لوه تگهی پیری که بیکهس و کهفته کار که وتبیت.
به نیگایه کی دلپره قانه چاوی له چاوم بپی و وتی:
- نیسته ده ته وی بلیت چی؟
به هیواشی وتم:
- ده مه وی بیهیم بۆ ئیره، با له گه ل خومانا بژی.
دهنگی زیاتر بهرز کرده وه و قسه کانی پی بریم:
- نابیت! ئیره مالی منه و، تا پۆکه شی به ناوی خومه وه یه..
منیش ژینکی نازادم، قهت ماله کم له گه ل که سا بهش ناکه م و، پی به
کهس ناده م خوشی ژیانم ل تیکبدات.
به شیوازکی له سه رخ و وه لام ده دایه وه، ده مویست هه رچۆنیک
بووه پازی بکه م:
- وا مه که، نه و کهس نییه، دایکه! منی به هه زار ده ردی سه ری
گه وه کردووه و، له مالاندا نیشی کردووه تا من پی بگه یه نیت.
نیسته ش پیویستی به منه، ده ته وی له کۆلان فرپی بده م؟
- ده زانم نازاد، به لام من نامه وی کهس له گه لم بژی، من که سینیکی
تایبه تم. میرده که م و ماله کم و شته کانیشم تایبه تن و، بهس هی
منن، له وه نده زیاترم ناویت.
پی موت:

- گیزنول، تکایه لیم تېبگه، تۆش دایک و باوکت ههیه، نهگه ر
تووشی باریکی ناوا بوو بوونایه، من له پیش تۆوه ده مهینانه ئیره،
خۆ ماله که مان ههشت ژووری ههیه، با یه کێکی بدهین بهو، باوه پرکه
ته نانه ههستیش ناکهیت لیڤهیه، هیشتا نه هاتووه ...

به دهنگی بهرز قسهکانی پێ بریم و، وتی:

- شتی وانیه، هی تۆیه هی منه هیچ فەرق ناکات بۆ من.. هیچ
کهسیکی تر نایه ته ئه م ماله وه و برپایه وه.

له یه که م ده مه قاله ی ژیا نی هاوسه ریماندا، هینده قسه ی ره ق و
بیزار که ری کرد، ته واو مه راق دایگرتم..

ئه و پۆزانه وه ک مندالیم دلم بۆ دایکم ده سووتا، ئه و به سته زمانه له
سه ختترین پۆزه کانی ژیا نماندا خۆی چاره یه کی ده دۆزییه وه و،
نه یده هیشتا من هه ست به شتیک بکه م، که منیش تووشی کێشه یه ک
ده بووم پشتی ده گرتم و، به رچا و پوونی ده دامی و، لی نه ده گه را به
ته نها هیچ نازاریک بچێژم.

گه ر به بیتاقه تی ببینیمایه، چه ندين جار ده یوت: "ده رد و به لات
له من که ویت" و ئامیژی گه رمی بۆ والا ده کردم، وه ک کێویکی پۆلایین
پشتی ده گرتم و، دلی ده دامه وه.. به لام من له پۆزی ته نگانه دا - وه ک
پۆله یه کی بی خیر- نه مده توانی ته نانه ت پشتوپه نایشی بم.

له یادمه له پۆزگاره هه ره سه خته کانی ژیا نی بی که سییماندا، من

نەخۆش كەۋىم، ئەو دەمە نۆر نەبوو باۋىك كۆچى دوايى كىردىۋو،
دايىك لە غەم و ئازارى تەنبايدا دەتلايەۋە.

من نەخۆشايەكەم نۆرى بۆ ھېنابووم، ھۆشم بەخۆمەۋە نەبوو..
دايىكىشم لەپەرىشانيدا ھۆن ھۆن فرمىسكى دەپىشت، لەخوا
دەپاراپەۋە، خۆ جگە لەۋە ھېچى تىرى لەدەست نەدەھات. دلىنابوو
لەۋەى مەگەر تەنھا خۋاي گەۋرە دەروويەكى لى بىكائەۋە.

تا بەيانى لەئور سەرم ئىشكى گرت، بەردەوام فرمىسكى دەپىشت
و دەيوت:

– دايىك بەقورىانت بىت. دەرد و بەلات لەمن كەۋىت، ئاخىر ئەگەر
تەنپام بخەيت، من چىيىكەم؟ دايىك بەقورىانت بىت، چاۋەكانت
بىكەرەۋە.. ھېچ شىتېكم لە دەست نايەت.

ئاي! چ دىمەنىك بوۋە، بى پارە، بى كەس، تەنپا بال بوۋە،
كەسكى شىك نەبردۋە ھاناي بۆ بەرېت، خەرىك بوو لەو شارە بى
ويژدانەدا بە ھىۋاشى و بە بى دەنگى گيان لەدەست بەدەم!

دەستى بەرز دەكرەۋە، بەدل دوعاي دەكرىد:

– خۋايە گيان! ھەر خۆت چارەى بى چارەكانىت، كەسى بى
كەسانىت، شفا دەرى نەخۆشايەكانىت، ئومىدى بىچارەكانىت.
پەھمان پى بىكە، مندا ئەكەم بەرگەى ئەم ئازارە ناگىت، ئاخوداخى
ئەو بىكە نىيىبى من.

دایکه فیداکاره که م! میهره بان، دایکه ره نجکیشه که م! دایکه نازداره که م، ئاماده بوویت له پیتناو پۆله که تدا هه زار جار بمریت، که چی ئیسته کوپه که ت ئاوا پاداشتت ده داته وه!

تۆ له پیتناو سهلامه تی منداله که ت ئاماده بوویت بمریت، که چی منداله که ت ئاماده نییه بتهاته ماله که ی!

چۆن بتوانم له یادی بکه م، که سه ره له به یانی ئه و پۆزه له نه خو شخانه که دا ده یقیژاند؟

منی کردبووه باوه شی و تکای له په رستار و پزیشکه کاندآ ده کرد: — به قوریانتان بم یارمه تیم بدهن، منداله که م خه ریکه ده مریت. توخوا فریای که ون؟ با هیچ له ئازاده که م نه یه ت، پزگاری که ن.

پزیشکه کانی به شی فریاکه وتنی خیرای نه خو شخانه که ده یانو یست دایکم هیور بکه نه وه، به لام ئه و هر ده یترکاند و ده یوت: "ئازاده که م، ئازاده که م .."

دایکێک که دونیای هیتنا بوویه سه یری تا فریای کوپه که ی بکه ون، من ئیستا ئاماده نیم له کاروانسه را که مدا ژووریکێ بده منی تییذا بژی!

خانوو هکه مان گه وره و فراوان و، دلمان ته سک و تار بوو!
نرکه و ئاله ی ده روون و، سه رکۆنه ی ویزدان تاسه ر ئیسقان
ئازاریان ده دام.

ئوه یه که مین جار بوو له ژیا نمدا که هه ست بکه م هه له یه کی ژۆر

گەورەم کردووه، بەلام هێندە بویریم شک نەدەبرد پووبە پووی
(گیۆنول) بیمەو، کە بە پووخساری چەواشە ی کردبووم.

پیشیان بە کەسی وەك منیان وتوو: "تاقەنە ی بێ بەرەكە تە".
دەلێن: "بە قسە ی خووش مار لە کون دێتە دەرەو"، بۆیە
دەستی هاوسەرەكەم گرت و، بەشیوەیەکی نەرمونیان و شیرین وتم:
- گیانی من، كەواتە با شتیکی تر بکەین، تەکایە قسەكەم پێ
مەبەرە و، گویم ئی بگرە.

- بێی بزەنم، قسەکانیشت زۆر درێژەیان کێشا.
- دوا قسەم دەكەم و، شەرت بێ جارێکی تر ئەم بابەتە
نەكەمەو.

بەتووبەیی سەیری پووخساری کردم و، وتی:
- چی دەلێت بێی، دیارە ئەم هەویرە زۆر ئاو دەکێشێ.
کە سەرم بەرز کردووه، بە تیری نیگا ساردوسپەکانی دلمی
داخوڕپاند، هەرچۆنێك بوو وتم:

- با قاتی ژێر زەمین بەدەین بە دایکەم، لەپشتەوێ قیلاکەش
دەرگایەکی بۆ دەکەین. خۆم پەرستاریکیشی بۆ دەگرم. ئەو کاتە
نایبینیت، تەنانەت هەست بە بوونیشتی ناکەیت، با خەمەم نەبێت.
بەشیوەیەکی زۆر ناشرین دەستی بەرز کردووه و، بە هەموو هێزی
کێشای بە میژەكەدا:

- نابئی ئەم ژنه پئی بخاته ئەم مالهى منه وه، كه ئەوهنده بیری ده كهیت، تق بچۆ لای ئەو بژی.

بۆ تێناگهیت؟ چارهیم ناویت، نامه ویت ئەو ژنه لادییه له ماله دا بێت، چاوم به بینینی ههڵنایهت.. بهو له چكه پره شهیه وه دایمه ده لێتی كۆستی كه وتوو، خۆ سه ره له سوچه بهرز ناكاته وه..

ئەم قسانه ی وهك تاشه بهرد به سه رمدا باراند، نهك وهك هاوسه ر بگره وهك مروفیكیش ههسته كانمی پانه گرت و، بهرده وام بوو:

- به كورتی یان ئەو ژنه یان من.. ئیتر ئیستا بریاری خۆت بده.

له و كاته دا به ته واوی دۆش دامام، ههستم كرد زه من وه ستاوه، تا سه ر ئیسقان ههستم به شه رمه زاری و كالتامی و نه فامی ده كرد.

پووداوه كانی ژیانم و، پره جكیشانی دایكم وهك فیلمێك هاته وه بهرچاو و، ئامۆزگاری و تكاكانی هاوپی باشه كانم كهوته وه یاد. كه ده یانوت:

- به جوانی ئەو كچه هه لمه خه له تی! تق نازانیت چه ند مال و گیانی كاول كردوه.

- كهس نازانیت له گه ل چه ند پیاودا په یوه ندی هه بووه.

- ئەوه ی خوا و بیروباوه پ بێت ئیمانی پێی نییه، پره وشت و دابونه ریت لای بێ بایه خن.

- ئەگەر دەتەوئى ئابېرېوت بېارېزىت، ئەو ئەم كچە بۆ تۆ شىياو نىيە.

كەواتە قىسەكانيان ھەمووى پاست دەرچوو؟ بە جوانى و مەكرىازى ئالوودەى خۆى كردووم؟ ئەو تا وەك خزمەتكارىك حسابم بۆ دەكات.

كاتىك ھېواش ھېواش لە پاستى مەسەلەكان ھالى دەبووم، كات زۆر درەنگ بووبوو و كار لە كار ترازى بوو.

دايكىك كە بەھەزار دەردى سەرى گۆشى كردبووم، ئامادە نەبووم لە ژىزەمىنى كاروانسەرا كەيشمدا دالەدى بەم!

ئەو ئازادە بەو شانوشكۆيەى كە كرىكار و ژىردەستەكانى بە فەرمانى ئەم ھەلەدەستىن و دادەنىشن و، سەرۆكى كۆمپانىيەكى بە ئاواناوبانگە؛ ئىستە لە بەردەم ژەكەيدا زارى بۆ ھەلئايەتەو، لا لە دايكە فرىشتە و پەنجەپۆكەى ناكاتەو.

دل برىندار كەردنى (دايك) یش بەم شىوھىە!

ئەو شەو تا بەيانى خەو لە چاوم نەكەوت، ھەردەر و ژوورم بوو، لە سەربانەو بۆ ژوورەو، لەوئۆ بۆ بالگۆن...

زۆر پىئويست بوو زوو بىريارم بدايە و، دايكم لە شوئىنىكدا نىشتەجى بكدرايە، بەلام كۆى؟ چەند جىئى داخە لە چەقى ئەم شارە گەورەيەدا من (ئازادى) بازىرگان، بەدواى شوئىنىكدا دەگەپام بۆ دايكم.

(گیژنول) له سهنگهري دژواندا زيندانی کردبووم، تا دههات له مرؤفبوونيشم دادهمالگرام.. واته بوييهکی نهبوو بووم، وهك شهوهی له کهناری دهريادا تينوو بیت..

لهو نيوهی شهوهدا بیرى ټایهتیکم کهوتهوه که تهنه پاشماوهی نهو پوژگاره بوون که هیشتا بیروباوهپم بهبا نهدابوو، به خه یالی منداآنهوه خۆم سه رقالم نه کردبوو، پشتم له په یامی خواپی نه کردبوو.

﴿وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا إِمَّا يَبْلُغَنَّ عِندَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أَفْ وَلَا تَنْهَرَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا﴾ الإسراء: ٢٣، واته: (خودای پهروهردگارت فهرمانی داوه هر نهو بپه رستن و، عیبادهت بق کهس مه کهن بق نهو نه بیت. ههروه ها فهرمانی داوه له گهل باوک و دایکدا په فتارتان چاک بیت، نه گهر یه کیکیان لای تو بوو و له سایه ی تودا پیروو، یا ههردوکیان لای تو بوون و لای تو پیر بوون، هه رگیز ئوف مه که له دهستیان تا دلیان نه ییشیت و هه رگیز لییان تووپه مه به و به پوویاندا هه لمه شاخی و قسه ی نه رم و نیان و باشیان له گهل بکه).

نور له خۆم تووپه بووم، له بهر خۆمه وه ده موت:

— هیی نازاد! نهی تو؟

له باریکی نور سه ختندا بووم.. به دریزایی شهو بیرم له وه

ده كړده وه چې بكم. بنگومان گيڼول هيچي به لاره گرنگ نه بوو و، له گال د دوسته كونه كانيدا وهك هه رزه كار سه رقالي به زم و بالوره ي خويان بوون.

به بېروپاي شو: نه مه پيشكه وتنه، نازاديه، مافه.. كه چي منيش هينده ي دابينكردني شوينيكي نيسته جيپووني ساده ش مافم نه ده دا به دايكم.

نو شه وه گيڼول، تا ده مه و به ياني له گال هاوپيكانی سه رقالي كه يفسه فاي خوي بوو..

واته من هينده كالقام و ساويلكه بووم كه ناشقي ژنيكي ناوا بوو بووم!

به ياني زوو پيش هه موو شتيك ته له فونه كه م هه لگرت و په يوه نديم كرد به هاوپيپه كمه وه له نه خوشخانه، كه پسپوړي (نه خوشيه كاني هه ناو) بوو و، وتم:

- له باريكي زور قورسام، تكايه هاوكاريم بكه.

به شيوازيكي گالته ناميزانه وتي:

- كاكه نازاد، تو به س فرمان بكه، با نيمه له خزمه تا بين.

- بي چون و بوي، دايكم له به شي فرياكه وتني خيرا تو مار بكه، واته له نه خوشخانه بيخه ويته.. باكت به پاره و شت نه بي، پيويسي به چي بوو بيكه و، تا بتوانيت دايكم له نه خوشخانه بهياله وه..

دەمە ویت خەلک وای بزانن دایکم ناردووہ بۆ چارەسەر.

پزیشکە کە تۆر سەرسام بووبوو، وتی:

— چۆن؟ یەعنی دایکت نەخۆشیش نییە، بەلام لەبەر دلتی تۆ وەک
نەخۆش لە نەخۆشخانە بیهێلمەوہ؟

— ئا ئا..

— سەیرکە کاکە، ئێمە چەند دەوڵەمەند و پزیشکە وتوو بین
ناتوانین لە بابەتی (دایک)اشتی وای بکەین.. نامە ویت تووشی دەردی
سەری بێم.

— تۆ تەنھا پارە کەت وەردەگرت. هەموو بەرپرسیاریەتی یەکان
لەسەر من.

دوو بارە:

— ئازاد... هەرچەندە من ئەوەندە باوە پداریش نیم، بەلام لە
ئەزمونەکانمەوہ دلتیا بووم: کە سێک دایکی ئازار داییت، یان دایکی
دوعای خراپی ئی کردییت، هەرگیز سەرکە وتوو نەبوو! من لەم
نەخۆشخانە یەدا چەندین جار بە سەرھاتی ئاوام بە چاوی خۆم بینیوہ.
هەر چۆنێک بوو ئەوەندە لیتی پارامەوہ، تا پازی بوو. لە کۆتاییدا
وتی:

— کاکە، دوا یی نەلتی پیتی نەوتم، من ئەمەت بۆ دەکەم، پارە ی
خۆشم وەردەگرم، بەلام دلتیا بە ئەمە پەشیمانی و ئازاری تۆدی

بەدواۋە دەپىت، بەلام لە كاتىڭدا كە كار لە كار ترازاوە.

ئەم وتانەى زۆر ئازارى وىژدانىيان دام..

لە پاستىدا قسەكانى زۆر پاست بوون و، كاتىك ھەستم بەم
پاستىيانە كرد، زۆر درەنگ بووبوو.

كاتىك چووم بەدواى دايكىدا، بۆئەۋەى بىبەم بۆ نەخۇشخانە، لە
مالى دراوسىيەكى بوو، ھەركە چاۋى بە من كەوت، لە خۇشىدا
نەيدەزانى چى بكات، بە تەۋاۋى دەموچاۋى گەشاىەۋە و تى:
- بەقورىانت بىم ئازادەكەم، ۋەرە با تۆزىك بۆنت بكەم.

ناخ! دايە گيان.. توند بە سىنەيەۋە گوشىم. بۆنى مېھرەبانى و
سۆزى دايكايەتى تا سەر ئىسقان كارى تى كردم..
لە دلى خۇمدا وتم:

- ھىيى ئازاد! ھەزار گىۆنول ھىندەى باۋەشى گەرم و بەسۆزى
دايكت ئاسوودەت دەكەن؟!

پاستىيان وتوۋە: "دايكان بى چاۋەپوانى ھىچ جۆرە قەرەبوۋىەك و
بى بەرانبەر پۆلەكانىيان خۇش دەۋىت، لەبەرئەۋە ھىچ
خۇشەۋىستىيەك ناگات بە خۇشەۋىستى دايك!"
بەلى، ئەۋەيە خۇشەۋىستى پاستەقىنە.

خىزانەكەى دراوسىى دايكىم زۆر بە گەرمى ميواندارىيان كردم،
تەنھا لەبەر دايكىم ۋەك پەروانە دەورىيان دابووم.

که واته شتیک ههیه به ناوی (له بهر خودا خوشویستن!)؟
دایکه ستمدیده کهم! لای هه مووان گه وهه ر بوویت، به لام ته نهها
من نرخى تۆم نه زانى.

کاتیک له گه ل دایکم له مالى دراوسیکه ده هاتینه دهره وه،
خانمى دراوسى وتى:

- کاکه نازاد، نه گهر پوره دیلان ده بهن بۆ شوینیک که لى بیزار
ده بیئت، باوه پ بکه بۆ نيمه هیچ نه رکیکى نییه، لى گه پین با لیتره
بمیینته وه. من داله کانیش زۆریان خوش ده ویت و، به ئامۆزگارى و وته
شیرینه کانی مه ست بوون.

دوو کچه کهم به هوى ئامۆزگارییه کانیه وه سه رپۆشیان کردوه و،
ده ستیان کردوه به نوێژ کردن، ته نانه ت کوپه که شم ده ستى کردوه
به قورئان خویندن.

له وانه یه باوه پ نه کهن، به لام نه وه دوو پۆژه مالممان بووه ته
به هه شت، دوینى ئیواره ش که میرده کهم هاته وه، وتى:

- نهینیه که له کاره کانه ده بینم، که ناتوانم لى تیبه گه م.

- بۆچی، چى بووه؟

- هه موو کاره کانه، هه موو کیشه کانه خه ریکن چاره سه ر ده بن،
قه رزى چه ند سال له مه و پیشیشم به شیوه یه که دایه وه به خاوه ن
قه رزه کان، که باوه پ ناکه یت.. بیست سالیشه نه وه نده مشتهریم

نەبوو، ئېشىم نەكردوو، دەبىي چىمان كەردى، وا خۇاى گەورە
دەرگای بەزەبى و پزىقى لى كەردوینەتەو؟
كاك ئازاد، دایكتان بەرەكەتى خەستوو تە مالا كەمانەو، ناكەرى
نەبەن؟

لە غەزەبى خودا بترسە:

وتەكانى خانىمى دراوسى وەك بەرد بەسەرمدا دەبارىن، مەگەر مەن
كۆپى كىم و ھەستەم پى نەكردوو! ئەم مالا بى ئەو ھى خەزم و
كەسمان بىن، وەك گەوھەر لە دایكەم دەپوانن، لەسەر سەر دايدەنن،
كەچى مەن نەمدەزانى چۆن لەكۆل خۆمى بگەمەو.
لەناكاو ئەو قەسى دایكەم بىر كەوتەو كە گەر ھەلەيەكەم بگەردايە
پىنى دەوتم: "خو ئەمە قبول ناكات كۆپەكەم، پۆلە، لە خودا
بترسە" .. بە بىرۇخەيالىكى ئالۇزاو و پەرش و بالەو ھە دایكەم بەرد و،
بەرەو نەخۇشخانە كەوتىنەپى، بى ئەو ھى نەخۇشى گورچىلەى
ھەبىت، دەمبەرد بۆ ئەو ھى لە بەشى نەخۇشپىيەكانى گورچىلە
بىخەوینن.

كە گەشتىنە بەردەم نەخۇشخانە، دایكەم بە مەراقەو ەوتى:

— پۆلە گيان خىرە، بو كەكەم نەخۇشە يان چى؟

ئەم دایكەم چەند بەستەزەمان و دلپاك بوو، خەمى تەندروستى
كەسىك دەخوات، كە تەنانەت پېز بۆ مۇق بوونى خۇشى دانانىت و،

بە ھىچ شىۋە يەك تەمەن و ھەستى دايكم لەبەرچاۋ ناگرىت، ديارە
ئەمە جىاۋازى دايكە .

بە ھەسرەتەۋە وتم:

- نا دايە، ھىچ شتىك نەبوۋە .

- كەۋايە، پۆلەكەم بۇ ھاتوۋىن بۇ ئىرە؟

- دايكە خۆم پىم وتوون چاۋدىرىت بكەن و، لە سەرتا پى
پشكىنىنىكى گشتىت بۇ بكەن .

- پۆلە بۇ خۆت دەخەيتە زەحمەتەۋە؟ بە ھەموو
سەرقالىيەتەۋە منىت ھىتاۋە بۇ ئىرە؟ من شوكر بۇ خوا دەتوانم
چاۋدىرى خۆم بكەم .

ئاخ دايكە! ئاخ!

ئەمە ھەلۋىستى ئەۋ بوو.. لە ژيانمدا نەمدىۋە گلەيى لە بەختى
خۇى بكات و، بەھۋى نەخۇشىيەكەۋە ناشوكرى بكات. ھەموو كات
دەيوت: "زۆر شوكر و سوپاس بۇ خوا، كەسى زۆر لە منىش نەخۇش
و دەرەدارتر ھەيە، ھەرچى لای خواۋە بىت، پىيى شوكرىن" و،
ھەردەم پىشتى بە خدا دەبەست .

دايكە بەۋەفاكەم برد بۇ نەخۇشخانە و، لە بەشى (نەخۇشىيەكانى
گورچىلە) ژوورىكى تايىبەتم بۇ گرت و، خەۋاندم .

ۋردەۋردە دايكم گومانى بۇ دروست بوو و، وتى:

– پۆلەگيان، خۆ گورچيله كانم هيچ عەيبىڭيان نيه، بۆچى منت
هيناهه بۆ ئىره؟

لەو كاتەدا كارە نامرۇفانەكەم گەرۇمى گرت، زارم بەسترا..
نەمتوانى وەلامى بدەمەو. ئاخىر داىكم، كەسىڭى دىيادىدە و،
تىگەيشتوو، دىل پاك بوو، ھەر زوو لە بابەتەكان حالى دەبوو.
چەند ساتىك تارمايەكانى ئائۇمىدى پووخسارىان تەنى و، بە
چاوه پىر سۆزەكانى ماوئەك لىم پاما، ھەر نىگايەكى وەك تىر
نىشانەى لە دىلم دەگرتەو، وەك ئەوئەى گوللەم پىوھ بنىت، چونكە
داىكم هيچ كات بەرپىرسىارىيەتى كىشەكانى نەدەخستە مى من.
لەناكاو باوھى پىداكرىم وەك ئەوئەى جارىكى تر نەمبىنئەو و،
وتى:

– باوانەكەم، خۆم باش دەزانم من گورچىلەم نەخۆش نىيە و،
بۆچى هينراومەتە ئىره.. من گەردنت ئازاد دەكەم، بەس خوا لىت
خۆش نابىت.. منىش بەرگەى ئەمە بگرم، خۆ خوا ئەم ناھەقىە قىبوول
ناكات، نەتبىستووھ ئەوانەى دەست بەپرووى دايكياھەو دەنن،
خواش پووزەردىان دەكا؟

تاقانەكەم، خۆ دووربى بەلایەكت بەسەر بىت، من بەرگە ناگرم.
وەرە، توخوا لىرە بە تەنھا جىم مەھىللە. دەنا بەر غەزەبى خوا
دەكەويت و، خىر لەخۆت نابىنى..

دُنیا بوم وشه کانی دایکم هه موویان راستن و، دهیه ویت پزگارم
بکات له چنگی نه فامیم، به لām هیچم پی نه وترا، هه ستامه سه ر پی و
به ره و ده رگا که پزیشتم.

وهک نه وهی له ژووریکى ئوتلیکدا جیم هیشتبیت، پیم وت:
- لیره چیت بویت بۆت ده کەن، خویشم چه ندیکم توانی سەردانت
ده که م.

ئهی هاوار! تو چ پۆله یه کیت بۆ دایکیکی فریشته ئاسا و بی کەسی
ئارا؟

پۆژیک یه کیک له دۆسته دلسۆزه کانم پی وت:
- گەر له م ژنەت جیا نه بیته وه، دنیا و ناخیره تیشته به بادا
ده دات.

به لām بیکومان من زۆد به توو په یی به ره نگاری بوومه وه.
جیا بوونه وه؟ نه خیر! ته نانهت وتنیشی ئازاری ده دام، سه ره پای
هه موو له که و که موکور تیه کانی جیا بوونه وه م لا مه حال بوو و،
به رگهی نه بوونی ئوم نه ده گرت.

ئو وهک جادووگه ریک چاویه ستی لی کردبووم، چونکه بی وچان
خواست و فرمانه کانیم بۆ جی به جی ده کرد...

ئهو مهرگه ساتهی نزیك دمبووه وه:
چوموه ماله وه و، به بیزاری و هه راسانی خۆم دا به سه ر جیگهی

خه وه كه مدا، وستم له چنگی بیر کردنه وه كانم هه لیبم.
 له و ژوره دا كه بۆن و به رامه ی عه تره گرانبه هاكان ده سته ملان
 بووبون.. ترووسكه ی ئومیدیکم بۆ ژيانم به دیی نه ده کرد.
 كه پاده کشام هه ستم ده کرد ده خنکیم، بۆیه هه ستام چوومه
 ژوری کار کردنه كه مه وه، چاوێکم به پۆژنامه كاندا خشانده.
 له یه كه مین په پره ی پۆژنامه یه کياندا مانشیتێك سهرنجی پاكیشام،
 كه ده توت بۆ من ئاماده كراوه!

"ئه و پۆله یه ی سوکایه تی به دایکی کرد، له ماوه یه کی كه مدا
 مایه پووچ بوو و، خۆی کوشت، له و پارچه کاغه زه شدا كه دوا ی خۆی
 به جیی هیشتوو ه نوسیویه تی: "ئه وه ی دایکی له ده ست ده دات، چی
 ده باته وه؟"

ئه م هه وئه وهك فیشه کێك میشکمی پێکا و، هیه توانام نه ما
 ورده کاری هه وئه كه بخوینمه وه.

سهرم خسته سهر میزه كه م و، پاش چهن دین سال سهر كه شی بۆ
 یه كه مجار به شهرمه وه وتم "خودایه! ژيانم پڕ له لادان و گونا مه
" له ناكاو له خۆم توو په بووم:

"كاتی بێتاقه تی بیرى خوات ده كه ویتته وه وانیه؟ كه دلێشت خوش
 ده بی ناوی خوات هه ره له بیر نامینئ..."

ئه ی خودایه! به داخه وه شهرم ده کرد هانا بۆ خوداش به رم..

به ته‌واوی ده‌ستوپئ سپی بوویووم و، نه‌فامانه خۆم دابوو ده‌ست
ژیانیکی به‌پواله‌ت پازینراوه‌وه و، به باقوبریق فریوم خواردبوو.

له که‌ینوبه‌ینی بیره ئالۆزه‌کانمدا (گیۆنول) به ناز و عیش‌وه و
زه‌رده‌خه‌نه فریوده‌ره‌که‌یه‌وه خۆی کرد به ژووردا ...

بۆ گه‌یشتن به‌و خه‌یاله‌ی که له میشکیدا بوو کاریگه‌رت‌ترین شیوازی
ژنانه‌ی خۆی به‌کاره‌ینا و، وتی:

- له‌گه‌ڵ هاو‌پێکانمدا گه‌شتیکی ده‌ پۆژیمان پێک‌خستوه بۆ
(ئه‌نتالیا).

واته ته‌نانه‌ت پرسى پێ نه‌ده‌کردم، به‌لکو ته‌نها پێی ده‌وتم "با
تۆش بزانیته"، منیش له‌و کاته‌دا هه‌نده بو‌ی‌یریم شك نه‌برد ب‌پ‌رسم:
"له‌گه‌ڵ کێدا ده‌پۆی؟" و، هه‌یچ نه‌وت، چونکه د‌ل‌نیا بووم وه‌لامه‌که‌ی
هه‌یچ له جیى خۆیدا نابێت و، هه‌مان قه‌وانی جارانه بۆ دووباره
ده‌کاته‌وه، ته‌نها وتم:

- منیش؟

- نه‌خێر، ئه‌مجاره هه‌ر خۆم و هاو‌پێکانمین ..

مه‌حال بوو پێی نه‌ده‌م، نه‌مه‌توانی به‌پ‌وویدا ب‌لێم "نه‌خێر"!
ئهو به‌ پ‌ووک‌ه‌ش هاوسه‌رم بوو و، ناو و نازناوی منی هه‌ل‌گرت‌بوو...
به‌لام له پ‌استیدا ماریکی به‌ خرت‌وخال بوو و، سه‌رچاوه‌یه‌ك بوو بۆ
قسه‌وقسه‌لۆکی خه‌لکی و، هه‌نده لێزان بوو که هه‌ر جاره‌و به‌ فیلێك یا

قسه يه کی خوش چاوبه ستي لي ده کردم..

وتی:

— کاتی گه شته کم زوری نه ماوه، زوکه بمرگه يه نه فرۆکه خانه.

به خیرایی چووینه ئۆتۆمبیله که وه... بئگومان به که شخه ترین

ئۆتۆمبیله وه شۆفیریم بۆ ژنه که م ده کرد!

نه مده توانی بۆ يه که ساتیش دایکم له بیر خۆم بهرمه وه و، هه

له پيش چاوم بوو.

هزوبیرم به ته وای جه نجال بوو بوو، دلم داخوړپابوو، هه ستم

ده کرد به لایه که خۆی بۆ چه شارداوم و، ده رکه وتنی درهنگ و زوو

که وتوه.

تابلۆی چارهنووسیکی پر په نند:

له ناکاو هه ستم کرد چه قویه کیان داوه له سینهم! ئازاریکی

کوشنده هه موو جه ستمی داگرت. هه رچۆنیک بوو ئۆتۆمبیله که م

پاگرت و، له باریکدا که هه ستم ده کرد سه ره مه رگمه وتم:

— خه ریکه ده مرم، ته له فۆن بۆ فریا که وتن بکه!

هه ستم ده کرد چه ند دپکیک له دلم چه قیون و خه ریکه پارچه

پارچه ی ده که ن... به رچاوم تاریک داها ت و، له هۆش خۆم چووم.

ئیترا نازانم پاش ئه وه چی پووی دا..

خودایه! که ها تمه وه سه ر خۆم، له وه خوشخانه یه دا چاوم

هه لهننا كه دايكم تيدا جي هيشتبوو، نه مه چ زلله يه كي ميهره بانبي
بوو له خواي گه وره وه!

پزيشكه كه هه ناسه كي هه لكيشا و هه واليكي نذر سه ختي پي دام:
- به داخه وه، به پي پشكنينه كان ده ركه وتوو كه گورچيله كانت
له كار كه وتوون.

ئامان خودايه! ئا له و ساته دا به ته واوي دوش دامام، كوشكي زيان
و خۆزگه و خه ياله كانم داپما.. ماله كه م، سامانه كه م، ناووناوبانگه كه م
و له هه موويان گرنگتر (گيؤنول) بوونه سه راييک و له پيش چاوم ون
بوون.

نه متواني بپرسم "چۆن پوویداوه؟"، له راستيدا چيتر گرنگيش
نه بوو بزانم چۆن پوویداوه، چونكه هه موو شتيك پوون و ئاشكرا بوو.
مه گه ره ره خۆم دايكم له م به شه ي نه خوشخانه كه دا جي
نه هيشت؟ بي نه وه ي نه خوشييه كي له و جۆره ي هه بيت، ته نها له بهر
نه وه ي له كاروانسه راكه مدا سووچيكي نه ده مي و، دلي ژنه كه م زيز
نه كه م!

له راستيدا نه مه گونجاوترين دادپه روهر ي خوايي بوو بۆ نه و
پۆله يه ي دايكي په نجانده بوو.

ده لئين چي بچينيت نه وه ده دوريته وه، نه وه تا خويشم له و تالاره
ده چيزم كه به ده ستي خۆم به دايكم نوشي، تا بيمه په ند و عيبره تي

سه‌رزاري خه‌لکي.

کاتیک بردیانم بۆ به‌شی (نه‌خۆشییه‌کانی گورچيله) و، له‌سه‌ر
چه‌رپایه‌ک داینام، دایکم بینی، که دویئێ بێ ویزدانانه پیم وتبوو:
"نه‌خۆشیت" !

خودایه ! به‌راستی ئەم دیمه‌نه له‌ باسکردن نایه‌ت !
دایکم هه‌ر ئه‌وه‌نده چاوی به‌ چاوم که‌وت خۆی گه‌يانده لام و، له
نامیزی گرتم و، وتی:
— به‌قوربانت بم ئازاده‌که‌م.

به‌لێ، دلێ دایک ئاوا زه‌ریا ئاسایه ! دواي ئه‌و هه‌موو سه‌له‌یی و بێ
ویژدانی و لاسارییه‌ی من به‌رانبه‌ری، که‌چی هه‌شتا دلێ پیم ده‌سووتا.
ئه‌و (گیۆنول)ه‌یش که له‌پیناویدا چاوپۆشیم ته‌نانه‌ت له‌ دایکی
شیرین و فیداکاریشم کردبوو، ده‌توت په‌یکه‌ریکی بێ هه‌سته و هه‌چ
باکی له‌ بارودۆخی سه‌ختم نه‌بوو و، وتی "ئه‌م نه‌خۆشییه‌ چی بوو له‌م
کاته‌دا؟ گه‌شته‌که‌ی ئه‌نتالیاشت لێ تیکدام"، ئا ئه‌مه‌ قسه‌ی —به‌ناو—
تاقه‌ یاره‌که‌م بوو!

دایکیشم له‌ژووهر سه‌رم وه‌ستابوو و، وه‌ک منداڵ نازی ده‌کێشام و،
دلنه‌وايي ده‌دامه‌وه و، به‌ده‌م فرمێسک هۆنینه‌وه‌وه ده‌یوت:
— به‌قوربانت بم ئازاده‌که‌م. ده‌مزانی به‌ر تووچه‌یی خواي گه‌وره
ده‌که‌ویت، به‌لام نه‌مده‌زانی هه‌نده‌ زوو ده‌بێت.

دایکم وهك په روانه به ده ورمدا ده هات و، تكای له پزیشك و
 په رستاره كاندا ده كرد تا چاره سره م بگن.
 به لام تازه كار له كار ترازو بوو و، هر دوو گورچيله سست
 بوو بوون، له ناكاو دوو چاری خوښه رپوونكي ناوه كيش بووم، بږيه
 ده سته جی بردیانم بږ نه شته رگه ری... پټو يست بوو به زووترين كات
 گورچيله به كم بږ په یدا بكریت، دنا ده سته ملانی مهرگ ده بووم.
 بېگومان دایكه فریشته ناساكه م بږ هیچ بیركردنه وه یكه،
 پاسته وخو ونبووی:

— خیرا، گورچيله ی من دهر به ښتن و، فریای نازاده كم كه ون.
 پزیشكه كان له ماو هیه کی كه مدا گورچيله به کی دایك میان بږ
 گواستبوومه وه، واته جاريكي تریش هر دایكه به سته زمانه كم گیانی
 خوی له پیناو پوله سپله و پږ نه زانه كه یدا به خشی.
 نای دایكه گیان!

دیمه نی من و دایکم له هه مان ژوردا هه زاران په نندی له خو ده گرت
 بږ نه وه بږ وه فاكان.

چند نازار به خشه هر كه بابته تی گورچيله به خشین هاته کایه وه،
 خوښه ویستترین كه سم، له و ناوهدا دیار نه ما، دیار بوو نه و هیچ کاتیک
 وهك هاوسه ری پاسته قینه ی خوی له منی نه پوانیبوو، به لام منی نه زان
 به شارنی ژیانم ده زانی، له کاتیکدا له مسوگه رکردنی زیاده خه رجیی و

كەشخەيتىيەكەى زياتر، ھىچ شتېك پەيوەستى نەدەكرد بە منەو،
چونكە ئەوينى پاستەقىنەى بۆ پارە و سامان بوو.

چەند بە ئازارە، من لە بەر ژنىكى وا دايكم پشت گوى خستبوو!
ھەر بۆيە خوى گەورەش بەم شىۋەيە لە دونيادا بەم سزايەى
گەياندم.

ژينىكى پې دەردى سەرى و نەھامەتى چاۋەپىي دەكردم..

دوايىن ھەناسەى پەرتكەرى دلّ ...

دوو پۆز پاش نەشتەرگەرييەكەم، دايكم - ھەرچەندە كيسىك
خوينيان بۆ ھەلۋاسى بوو - ھەر لە سەر چەركاھى نوپۇزى ھەينى كرد.
منيش بە سەرنجەو ەلېم دەپوانى، تابلېت بە خشوعەو ە نوپۇزەكەى
دەكرد.

دەستەكانى لە سەر سىنەى بوون و، لە كەشېكى ئيمانيدا نوقووم
بووبوو، بەلام لەناكاو چاۋەكانى ئەبلەق بوون.

منيش ھاوارم كرد:

- دايكە.. دايە گيان..

پەرستارەكان بە دەم ھاوارەكانمەو ەھاتن، بەلام تازە بى سوود
بوو. دايكم بەرەو شوپىنكى پېرۆز گەشتى كردبوو، لە پاش خۆيشى
ئەم پۆلە دلپەقەى جېھېشت و، گەيشتەو بە ئازيزانى.

خودايە! ئەمە چۆن گيانلەدەستدانىك بوو؟ چ دوا ھەناسەيەك

بوو؟ چۆن كۆچىڭ بوو؟ تەنانەت پەرستارەكانىش لە ئاست ئەم
دیمەنەدا فرمىسكىيان دەپشت..

بە پووخسارىكى نوورین و، دیدەى پەر لە مېهرییهو، لە
نویژەكەیدا گەپایەو، بۆ دوا مەنزلگەى.

لەكۆتایى ئەم ژینە پەر چەرمەسەرییەدا بە خوشەویستانی
شادبوویەو.

من نەك پۆلەیهكى باش نەبووم، بەلكو سەرەپای دڵشكاندن و بى
نەوا كردنىشى، تەنانەت گورچیلەكانىشم لى زەوت كردبوو... ھەزار
داخ بۆ پۆزگارى بەباچووم.

ھىندە سېلە بووم بى گەردن ئازادى و، دەست و پى ماچکردنى
بەپىم كرد، ئاى! دایكى شیرینم ... تازە پەشیمانى چ دادىكم
دەدات!

به‌شی پینجه‌م

(من) ی رۆڤه‌ی لاسار به‌ره‌و هه‌لدێر هه‌نگاو ده‌نیم

ئهو شه‌وه ...

هه‌رگیز یه‌که‌مین شه‌و پاش کۆچی دوایی دایکم له‌یاد ناچیت.
هه‌زاران جار به‌دخوویی و لاسارییه‌کانم هه‌تایه‌وه پێش چاوم.

ئهو شه‌وه ...

به‌ته‌نha خۆم له‌ گه‌ژاوی په‌شیمانی و ئازاری وێژدانا، بینیه‌وه!
ئای! چه‌نده هه‌ستم به‌ بێ که‌سی ده‌کرد.
له‌و ساتانه‌ی بێ ده‌نگی و خامۆشی شه‌ودا هه‌له‌ و تاوان و
بێباکی و گه‌وجیه‌کانم گه‌روویان به‌ستبووم.

ئهو شه‌وه ...

ئێتر ئازادیکی شکسته و که‌فته‌کار بووم.
ته‌نانه‌ت ترووسکه‌یه‌کی باوه‌رم له‌ دلمدا شک نه‌ده‌برد، تا له‌پرووم
هه‌لبێت له‌ قاپی میهری خوای گه‌وره‌ بده‌م.

لەم گەردە لوولی خەیاڵەدا، خەو بردمێهە.

لە خەویندا لە شوێنێکدا بووم، کە لێوانلیو بوو لە کانیای سەزگار و، داری سەوز و بەردار و، گۆل و گۆلزاری پەنگاوەنگ...
هەستم کرد لە بەهەشتدا ... کۆشک و تەلاری هەوێری بە
مەپمەپ پووچۆشکرای زۆر ئۆ بوو. بەتەواوی بە دیمەنەکە سەراسیمە
بوویوم! لە دلی خۆمدا دەموت: "دیاره ئێره کۆشکی پیغه مبه ره
(د.خ)".

لەوانەدا مەیدانیکی بەرفراوان دەبینرا، کە لە خەلکدا جمەیی
دەهات و، ناوی خەلکی دەخوێنرایهوه و پاداشت دەدرانهوه.
لەناکاو گویم لە ناوی دایکم بوو، بۆیه بە پەرۆشهوه بووم بزانم چ
باسە! تا پاداشت بکریت و، بە دیداری پیغه مبه ره (د.خ) شادبیت. لەو
کاتەدا هەستم دەکرد لە سەرسامیدا دەلەرزیم و، لەدوورهوه
تەماشای ئەو ساحەی مەحشەرەم دەکرد. لە ئاپۆرەیی خەلکەکاندا
چەند پووختاریکی ناسیاوم دەهاتە پیش چاو، لەوانە: (باوکم،
باپیرم، دایکم).

بەکورتی تەنها من لەو خێزانە بەختەوهر و بەهەشتییەدا جێیهکم
نەبوو، هەرچەندە دەمویست بلێم: "منیش لێرەم" بەلام نەمدەتوانی
و، دەنگم نەدەبیسترا و، گەرۆوم بەسترا بوو، قاچەکانم نەدەبزان.
هەرچی هەوڵم دا، تا منیش خۆم بگەیهنمە خزمەتی پیغه مبه ره ی

ئازىز (د.خ) و، تىكاي شى فاعەتى تىدا بىكەم، نەمدە تىوانى.

نەمدە زانى بۆچى پىكەنم لە دووم نايەن، تا منىش لە و پەلە و
پايە يەى خىزانە كەم پىكەنك دەستىبەم. لە و كاتەدا دەنگىك بە
ئاوازىكى توند و فەرماناوى، كە لە ھەورە تىرىشكە دەچو ھاتە
بەرگوىم:

— مە يە، مە يە، مە يە ... تۆ شا يەنى ئەم شوىنە پىرۆزە نىت.

ئەم دەنگە ھەك گوللە يەك دای لە مىشكەم و، لە جىي خۆم دۆش
دامام. پاشان قورپان كەرد بە جەستەمدا و، منىش كە و تەمە ھاتو ھاوار،
ئە و قورپە ھەك كەلپەى ئاگر بەرپووبو ھە گىانم، تەنانتە ھەستەم دەكەرد
ھەناویشم بە ئاگر دەسووتىت. لە لوتكەى ئازار و سووتاندا، خەبەرم
بوو ھە و، سەراپاى جەستەم لە ئارەقدا گەوزا بوو.

چ ما يە پو ھەك بوونىك لەمە بە زىانترە؟

ئەى ھاوار! ئەمە چ چارە نووسىك بوو؟ چ بارىكى ترسناك بوو؟
خۆزگە بە خەبەر نەدە ھاتم! خۆزگە جارىكى تر چاوم بە دىناى پۆشندا
ھەل نەدە ھىنا. دەبىت چ ما يە پو ھەك بوونىك لەمە بە زىانتر و گەورە تر
بىت؟ تەنانتە ھەك نەو ھەكە مىللەتى موھەمەد شى (د.خ) شەرەفى
بىنىنى پووخسارى ئە و زاتەم پى پەوا نەبىنرا، لە پاستىدا ئەمە
ھەزاران جار لە مردن سامناكتر بوو، تازە ھەرخولەك و چركە يەكە
زىنىكى ئاوا مردنىكە بۆخوى.

دایکه گیان، بریا گوږپایه‌لټ بوومايه و، به هاوړپي خراب و دوستي
نادوست فريوم نه‌خواردایه ..

وامده‌زانی دنیا ته‌نیا پاره و سامان و، ناویانگ و، پووکه‌شی
دونیايه و، پشتم کرده په‌یامی خوایی و، پیغه‌مبه‌ر (د.خ) و،
بیروباوه‌پ و مړؤفایه‌تی.

له دوايين پوژه‌کانی ته‌مه‌نتدا ته‌نیام خستیت و، له لووتکه‌ی
ته‌نیایی و لاره‌ملییدا ده‌ستبه‌ردارت بووم. تازه ده‌بیټ دلم به‌چی
خوش بکه‌م؟ لاشه‌یه‌کی بی گیان و، بی چاره‌یه‌ک و که‌فته‌کاریکم.

له هر سووچیکی تاری ژیانم ده‌پوانم، شهرم ده‌که‌م و، دلم تیکه‌ل
دیت... هه‌زاران حیف بؤ ته‌مه‌نی پابردوو و له‌ده‌ستجووم!

نهم چاره‌نووسه تارهم ته‌نھا له چاوی به‌دکارییه‌کانم ده‌ناسی،
مه‌گر من به به‌دخوویییه‌که‌م له ناست دایکدا سه‌ریچی فەرمانی
خوا، پاشان پیتنمایي پیغه‌مبه‌ر (د.خ) و، هه‌موو به‌ها مړؤفانه‌کانم
نه‌کردبوو؟

وه‌ک مندال له په‌رستاره‌کان، نه‌خوشه‌کان، ته‌نانه‌ت کارگوزاری
پاکو‌خاویښدا ده‌پارامه‌وه، که به‌لایه‌کم به‌سه‌ردا بهیټن، با بمرم.
ناخر چوڼ ده‌توانم وه‌ک مړؤفیکي بی ئومید و به‌م هه‌موو تاوانه‌وه
بژیم؟ بمکوژن ...

هوښم به‌خومه‌وه نه‌ماوه، دلم بووه‌ته هه‌زار پارچه‌وه، ناخر

نازانن ژيانی ئاوا وەك جەهەننەمى دۇنيایە...

تا دەهات هەورە پەش و تالەكان زیاتر ئاسمانى ژيانیان دەتەنیم،
لە پاش مەرگی دایکەووە سات بەسات سزام دەچەشت...

كە لە نەخۆشخانە دەرچووم تەنھا یەك گورچیلەم هەبوو،
تەندرووستیم ژۆر كز و لاواز بوو. گێۆنولى ژنیشم، هەرچى دارونەدار و
پارەى دۆزىبوووە پێچابووێوە و بردبووى و، خانووەكەشى
فرۆشتبوو.. هەلەاتبوو.. ئیتر هەر تەنھا من و دەردەكانم مابووینەو.

دەپارێمەو...

لەبەرئەوێ ئاگام لە كاروبارەكانم نەمابوو، لە ماوێ چەند
هەفتەیهكدا بەتەواوى ماپەپووج بووم.. بە نەخۆشیی و بێ پارەیی
كەوتە سەر كوچه و كۆلان و شەقامەكان.

كوان ئەوانەى پۆژگارىك دەستیان بەسینەو دەنا بۆم؟ كوان
ئەوانەى دەیانوت وەك پەروانە لە دەورت دەبین؟ كوان ئەوانەى
پروپاگەندەى عەشقیان دەکرد؟ كوان، هاورپێكانم، دۆستەكانم،
ئەوانەى وامدەزانى ئازیزم؟ ... بەندەیهكى خودا بەدوامدا نەدەگەرا
و، لاى ئى نەدەكردمەو.. لە لووتكەى تەنھایی و بێ كەسیدا بووم.

پاش ئەوێ بە تاقە گورچیلەكەى دایكم زیندوو مابوویمەو،
دوو بارە تووشى خوین بەربوونى ناوێكى بوومەو و، بە كۆمەكى
هاورپێكەى خێرخوازم لە نەخۆشخانە خەوینەرام.

ئىستا پۆژەكانى تەمەنم پەيۋەستىن بە داۋدەرمان و ئامىرەكانەۋە،
كىشى جەستەي (۹۰) كىلۇيىم بوۋە بە (۴۰) كىلۇ.

بەكورتى پۆژەكان دەژمىرم، بەلام بۇ كۆي؟

من كە خۇم شەرمەزارى بەر قابىيى خوا كردوۋە و، پىشتم لە
پەيامەكەي پىغەمبەر (د.خ) كردوۋە، مەگەر تەنھا بەرە و پىي ئەو
دۆزەخەي قىامت مل بنىم، كە لەگەل ھەر ساتىكدا ھەست بە ئازار و
سزاكانى دەكەم.. بەلام ھىچ نەبىت گەر لە مليۆنىكىشدا يەك ئەگەري
پزگار بوون و سەرفرازىم ھەبىت، ئەوا ئەگەر بە زىكرىك بىت، يا بە
دوعايەك لە خەيالەدا، چاۋەپىي ترووسكەيەكى ئومىد دەكەم.

بەھۆي نەخۆشىيەكەمەۋە ھىۋاش ھىۋاش خەرىك بوو بىنايى
چاۋەكانم لە دەست دەدا، ئاخىر ھەر چۇن دونىاي مەعنەۋىم
كزەپۇشنايەكى تىدا بەدىي نەدەكرا، ھەرواش خەرىك بوو دونىاي
ماددىم تارىك دايت. ھەمىشە ئامادەم بۇ پىشۋازى فرىشتەي مەرگ!

ئەوانەي ئەم بەسەرھاتە خەمناكەي من دەخوئىننەۋە، يا ھەۋاللىك
لە ژيانم دەبىيستن، ئەو گەنجانەي پووكەشى ژيان بە ھەموو شتى
دەزانن، تەكايە باش گويم بۇ پادىرن، لە ئەزموونى ئەم ژيان تالەمەۋە
دوۋرستەم ھەيە بۇتان، تەكايە لە دالتاندا ھەلى بگرن و، لە يادى
مەكەن؛ "بىرتان نەچىت، ھەموو ژنانى دونيا كۆيىنەۋە، بەقەد
دايكتان خۆشەۋىستى و سۆزتان پىشكەش ناكەن؛ ھەموو پىاۋانى

دونياش كۆبينه وه وهك باوكتان ميه ره بان نابن بۆتان."

باشترين و بهر فراوانترين سامان و دهوله مهندي دلخوشكردنى دايك و باوكه، بردنه وهى نزاكانيانه. خودا به ههشتى له ژير پيى دايكان داناو، نه وهى دل و ههستى دايك و باوكى پانه گریت، ده رگاكانى به ههشتى به سهردا داده خریت. منداڵ و نه وهى ژير، ئەم دوو كهسه رازى دهكات و، تافيكردنه وهى ژيان به سهركه وتووى تیده په پيڤيٽ و، ده رگاكانى به ههشت به سهر خويدا دهكات وه.

من نيسته ئەم چوار دپه م كردووه ته ويردى سه زمانم:

دايك تاجى سه رته

دهرمانى هه موو دهرديكه

پۆله چه نديك پيريش بى

پيويستى به دايكيه تى

سه ره پاي هه موو هه له كانم، گونا هه كانم، به رده وام داواى ميه ره بانى له خواى گه وره ده كه م و، خه يالى ترووسكه يه كى كزى هيو ده كه م، له بهر نه وه تكايه كم ليٽان هه يه:

به دل ده پاريمه وه و هيو دارم شاهيد بن به سهر هه موو نه و نازارانه ي چه شتوومن، ئاخو من وا وهك مؤم له پاي هه له و گونا هه كانم ده تويمه وه، به لام هه ر ته ويه ده كه م و، به رده وام په شيمانى ده چيژم.. ته نها ئوميدم شاهيدى ئيوه و دوعاى خيرتانه، به لكو به وه ده رگاكانم به سهردا بكريته وه، كى ده زانيت په نگه دوعاى يه كيكتان

ببیتە ھۆی لیخۆشبوونم.

تکایە تا لە ژياندام و، فریشتەیی گیانکێشان لە دەرگای نەداوم و،
زمانم گۆدەکات و، بیناییم لە دەست نەداوە و، بیروھۆشم سەلامەتە...
دەستەکانتان بەرز بکەنەو و، ببێتە تکاکارم، تا لە سزای دۆزەخی
ئەو دنیا پزگارم بکەن. بەم بڕایەتان -کە لە کۆتا پۆژەکانی
تەمەندیایە- مەلێن: "چی چاند با بیدووریتەو" و، ئێوەیش پشتم
تێ مەکەن. میھرەبان بن، بلێن: "تۆبەیی کردووە و، داوای لیخۆشبوون
دەکات"، تکای ئەم بیچارە پەت مەکەنەو و، دەست بەپروویەو
مەنێن. لە پۆژی دوايیدا، لە حەزوری خوای گەورەدا، لە کاتی
لیپرسینەوێ مندا بلێن: "ئێمە شاھیدی تۆبە و پەشیمانیی ئەم
برایەمانین!"

تکایە.. ئازاری وێژدان و لەناوم دەبات، ئێوەش ئەم تکایەم لەبیر
مەکەن. بەھیوام خوای گەورە دوکانتان قبوڵ بفرمووێت.
لە کۆتایییدا، لەم ئەزموونانەیی ژيانمەو و زۆر باش تێگەیشتم کە:
مەگەر تەنھا دایکم خۆشی وێستیم... کەوايە ئێوەش، بە دڵسۆزانە و
بەئەمەکەو پێ بەدل دایکتان خۆش بویت، چونکە "گەر بگریت، تەنھا
دایکت بەدل لەگەڵت دەگری، کەسانی تر ھەموویان بەپووکەش
ھاوخوا من بویت".

له خوښه رڼكه وه ...

مړوځ نازانيت له سر نه م به سرهاته راسته قينه نازار به خسه بليت
چي!

پتويسته چيروكي نه و ټوله يه ي دايكي زيز كړدوه، ببيت وانه و
په ند و عيبره ت بومان.

هر مړوځيكي ژير، پتويسته له سرگوزشته ي نازاده وه
هلوپسته يه ك بكات و، له خوي پامينيت و، لپرسينه وه ي دهر ووني
بكات ... نه گهر دلي دايه و بابه و به سالاجواني شكاندوه، داواي
ليبور دن له وان و داواي ليخوشبون له خواي گوره بكات ...

نهيني خوشه ختي له دنيا و قيامه تدا، به ده سته يني دلي دايك
و باوك و، دواي خيري نه وانه.

هروه ها پتويسته هرگيز له مېهر و به زه يي خواي گوره بي هيو
نه بين.. له دله وه هيو دارم خوداي گوره، ټوژيك دهرگاي ټرگار بون
له نازاديش بكانه وه و، له نازارانه ي ټرگاري بكات.

په روه دگار به نده كاني ب سوتان و سزا به دي نه هيتاوه.

هيچ شتيكي هينده ي به نده كاني لا خوشه ويست نييه، كه واته مړوځ
چه نديك هه له كار بيت، به لام گهر ته ويه بكات و پشت به خواي گوره
ببه ستيت، نه وا به دنيا ييه وه -خوا ياربيت- به ټرگار بون ده گات
... سوپاس بځ خوا.

سه ليم

پیرست

بهشی بهکەم

ناوم "ئازاد" ه... ئەمە چیرۆکی زيانمە.. ژینیکی نامۆ... ۳

بهشی دووهم

تاوانێك، كه كانیاوی ههستهكان وشك پێ دهكات (زه لال) یش بووه

قوربانیی پێی ههسته بێ گهردهکانی... ۸۵

بهشی سێهەم

خهونه به دیهاتوو ههكان.. دنیا پوخواوهكان... ۱۱۵

بهشی چوارهەم

ناوم (ئازاد) ه!... ۱۲۳

بهشی پێنجەم

(من) ی پۆلهی لاسار به رهو هه لدير ههنگاو ده نيم... ۱۵۹

BIR EVLADIN FERYADI BENI BIR ANNEM SEVMIŞ

HALİT ERTUĞRUL

ئەم رۆمانە..

سەرگوزشتەى ئەوینی پاکویتیگەرد و، بەرەنگاریبونەوہی مرقە
سادە و دلپاکەکانە لەگەڵ سەختی و نشیویەکانی ژیان و،
چەواشەبوونی رۆلە بێ ئەزمونەکانە بە پروو خسارە فریودەرەکان و،
ئاهونالەى دایکیکی فیداکارە بە دەست بێ ئەمەکی و دلرەقی
رۆلە تاقانەکیەوہ..

لەم بەرھەمەدا، شانەشانی (ئازاد) بەنیو ویستگەکانی ژیانیتی
پرپەنددا گوزەر دەکەین و، دەرەنجامی بێ ئەمەکی و بێ نەزانی
نەوہکان لە ئاست دایک و باوکەندا تاووتوی دەکەین..

تۆی خوینەریش دەتوانیت لە روشنایی ئەم بەسەرھاتەوہ خۆت
ھەلبەسەنگینیت و، لە سەرچاوہ سازگار و راستەقینەکانەوہ
خۆشەویستی و سۆز و میھرەبانی ھەلبگوزیت..

0-0179-0000-X

9 780017 900005

نرخى (٣٥٠٠) دینارە

ناوەندى راڤاندى ئارا

ARA Media Center
www.aramediacenter.com
info@aramediacenter.com

